

Uvodnik / Introductory note

- Ingrid Mohorovičić-Gjanković, odvjetnica u Zagrebu, glavna tajnica HOK-a 2
Ingrid Mohorovičić-Gjanković, Zagreb-based-attorney-at-law, CBA Chief Secretary

Iz Hrvatske odvjetničke komore / From the Croatian Bar Association

21. Sportske igre odvjetnika i odvjetničkih vježbenika HOK-a 4
Lawyers and legal interns hold their 20th Sports Games

Članci i rasprave / Articles and discussions

- Iris Gović Penić: Dokazi i zaštita privatnosti radnika u radnom sporu 8
Iris Gović Penić: Evidence and protection of worker privacy in a labour dispute

Prenosimo iz tiska / From the press

- Može li računalni algoritam ugroziti posao odvjetnika? 16
Can a computer algorithm endanger an attorney's job?
- Pranje novca kao politički delikt 18
Money laundering as a political crime

Engleski za odvjetnike / English for lawyers

- Kolokacije u jeziku prava: Što je an injunction? 24
Collocations in the language of law: What is an injunction?

Hrvatski za odvjetnike / Croatian for lawyers

- Zarez u jeziku prava (2) 26
The use of commas in legal writing (2)

Prisege / Oaths

- Prisege dane 21. rujna 2016. 28
Oaths taken on 21 September 2016
- Prisege dane 19. listopada 2016. 30
Oaths taken on 19 October 2016

Zapisnik / Minutes

- Zapisnik s redovite godišnje Skupštine HOK-a 32
Minutes of the CBA Annual Meeting

In memoriam / Obituaries

- Milorad Lukač 52
 Zlatko Jarić 52
 Josip Zubić 52
 Danica Bujić Čikić 53
 Tomislav Čamovski 54
 Ivan Benić 55

Piše:

Ingrid

**Mohorovičić-
Gjanković,**

odvjetnica
u Zagrebu,
glavna tajnica HOK-a

Poštovane kolegice i kolege, uvaženi čitatelji!

Pripremajući se za pisanje ovog uvodnika prelistala sam stare brojeve Odvjetnika, čak pet godina unazad, kako bih izbjegla ponavljanje neke teme koja u međuvremenu ništa nije dobila na aktualnosti. Naime, zaintrigiralo me što je u tom razdoblju samo jedan uvodnik napisala žena - kolegica Andreja Fileš Ružić, a sve ostale pisali su isključivo uvaženi kolege odvjetnici. To me, pak, navelo na daljnje istraživanje o ženama u odvjetništvu.

Za početak, vratit ću se u prošlost sve do početka odvjetništva u Hrvatskoj koje datira od 70-ih godina 19. stoljeća. Žene su mogle postati odvjetnice tek od 1929. godine, na temelju Zakona o advokaturi. Prema dostupnim podacima, prva odvjetnica bila je dr. Mara Ilić s uredom u Zagrebu.

Postavila sam si pitanje o tome koliko smo napredovale u tih 90-tak godina, a vezano uz sudjelovanje odvjetnica u tijelima Komore, i krenula od "dosadne" statistike. Prema dostupnim podacima, dr. Jelisava Bačić, odvjetnica sa sjedištem ureda u Zagrebu, bila je prva odvjetnica koja je u 50-im godinama prošloga stoljeća obnašala dužnost u tijelima HOK-a i to kao blagajnica-članica Izvršnog odbora HOK-a, a početkom 70-ih bila je i sutkinja Disciplinskog suda. Uz dr. Jelisavu Bačić, posebno mjesto u povijesti žena u hrvatskom odvjetništvu zauzimaju dr. Ida Knežević i dr. Anka Dračar.

Dr. Ida Knežević bila je 50-ih godina članica Nadzornog odbora, a potom i članica Savjeta Komore, 60-ih godina bila je sutkinja Disciplinskog suda, da bi 70-ih bila i članica Upravnog odbora. Dr. Anka Dračar obnašala je 60-tih godina dužnost članice Komisije za pregled financijskog poslovanja, kao i dužnost članice Savjeta Komore. Ove podatke potrebno je sagledati u svjetlu činjenice da je 31. prosinca 1957. u Imenik odvjetnika bilo upisano 12 žena od ukupno 539 odvjetnika.

Brojčani pokazatelji o sudjelovanju žena u radu tijela Komore govore da je u razdoblju od 1950. do 1970. godine samo po jedna žena u mandatu obnašala neku od dužnosti u HOK-u, i to najčešće u Savjetu ili u Izvršnom odboru. Od 70-ih do 80-ih niti jedna žena nije bila članica Upravnog odbora pa time niti Izvršnog odbora, nego se tek 80-ih žene sramežljivo pojavljuju u Upravnom odboru, a njihov broj varira od jedne do pet, ali u Izvršnom odboru i dalje se čvrsto

drže na brojci jedan i to samo u mandatu od 1997. do 2000. godine. Zanimljivo je, međutim, da žene kroz sva ta razdoblja aktivno sudjeluju u radu diciplinskih tijela, naravno u manjem broju, ali su u njima brojčano puno zastupljenije nego u Upravnom odboru.

Što se tiče podataka na svjetskoj razini, prema Mary Jane Mossman, autorici knjige "The First Women Lawyers", objavljenoj 2005., prva je žena upisana u Odvjetničku komoru Iowe u SAD-u 1869., u Velikoj Britaniji 1875., u Francuskoj 1900., a u Italiji 1918. godine. Te podatke treba uzeti s određenom rezervom, jer je ženama bio ograničen rad na određenim područjima prava kao i pristup određenim sudovima.

Vratimo se u hrvatsku sadašnjost. U međuvremenu je kod nas broj žena u odvjetništvu drastično rastao da bi dostigao današnjih 47 posto. U trenutku pisanja ovog uvodnika, u Imenik odvjetnika upisane su 1984 žene. Od šesnaest zborova, samo su u tri žene predsjednice. Sadašnji Upravni odbor Hrvatske odvjetničke komore broji 37 članova od kojih je samo sedam žena, a Izvršni odbor ima devet članova od kojih je samo jedna žena.

Istovremeno me zanimalo kako je izgledala glasačka mašinerija na izbornoj Skupštini 2015. godine. Kao što znamo, Skupštinu HOK-a čine izabrani predstavnici svih zborova kao i njihovi predsjednici, a postotak kolegica u tom tijelu je 29,03 posto.

S obzirom na to da sam ja članica OZ-a Zagreb, zanimalo me i trenutačni sastav Upravnog odbora tog Zbora, a rezultat mog istraživanja je opet poražavajući: od devet članova UO-a samo je jedna kolegica! Napominjem da je u OZ-u Zagreb upisano 44,84 posto žena.

U SAD-u, a i na području EU-a, ženama je također puno teže steći status partnera u odvjetničkom društvu, ali lakše budu birane u tijela Američke odvjetničke komore, pa je tako od prvog izbora 1995. godine funkciju predsjednice obnašalo čak šest žena, za razliku od naše Komore u kojoj žena nikada nije bila predsjednica. Ovim poražavajućim podacima koji se odnose na našu Komoru, pridružuju se i podaci o novom sastavu Hrvatskog sabora u kojem je od 151 zastupnika samo 19 žena, što sigurno ne odražava sliku postotka žena u stanovništvu - prema podacima Državnog zavoda za statistiku za 2016. godinu u Hrvatskoj ima 51,7 posto žena. Međutim, prema istim podacima, samo se 20,7 posto žena uključuje u politiku, a to je vid-

ljivo i u novoj hrvatskoj Vladi. Od 20 ministara Vlade Andreja Plenkovića samo su četiri žene... Srećom, nepoštivanje Zakona o ravnopravnosti spolova ne odnosi se i na našu profesiju, pa iako je zakonski minimum od 40 posto žena na izbornim listama i za nas utopija, kao i za izborne liste za Sabor, gdje čak devet lista (od ukupno 11) nije poštovalo navedeni Zakon, mi nećemo snositi nikakve posljedice.

Kao opravdanje za bitno manji broj žena u upravljačkoj strukturi Komore prikazuje se i kompliciraniji status žene u društvu koje je i dalje tradicionalno, pa je žena istovremeno i stup obitelji, a to podrazumijeva i brigu o djeci i kućanstvu. No, baš zbog takvog stava, ukazujem na uključenost naših kolegica u tijela popularno nazvana "disciplinar". Tako je od 17 članova Disciplinskog tužiteljstva devet žena, od 38 članova Disciplinskog suda 13 je žena, a od 15 članova Višeg disciplinskog suda sedam je žena.

Svi smo svjesni činjenice da su su to tijela HOK-a koja zahtijevaju veliki angažman, pa time odu-

zimaju i puno vremena, a osim toga ta je funkcija i nepopularna, jer je uvijek netko od kolegica i kolega nezadovoljan rezultatom njihova rada. Osim toga, ta je funkcija i samozatajna, jer osim kolega koji sudjeluju u postupku, nitko nema saznanja o njihovom angažmanu.

Dakle, opisano konzervativno obrazloženje manjka žena u upravljačkim strukturama Komore neprimjenljivo je u našem slučaju. Gornja statistika u odnosu na našu Komoru dovodi samo do jednog zaključka – naše kolegice vole birati, ali ne vole biti birane. Smatram da je takav stav potpuno pogrešan, te da bi bilo nužno uključiti se i time steći pravo odlučivanja na ravnopravnom nivou, kao i kad obavljamo svoje časno zanimanje.

Zbog toga, drage, uvažene kolegice odvjetnice, pokrenite se, jer ako se ne pokrenete same, nitko to neće učiniti umjesto vas.

ODVJETNIK 9-10/2016.

Glasilo-Časopis Hrvatske odvjetničke komore, Zagreb, 9 - 10 2016., god. 89.
Journal of the Croatian Bar Association, Zagreb, 9 - 10 2016, annual file 89

Glavni i odgovorni urednik: Robert Travaš, odvjetnik, Zagreb, Jurkovićeva 24, tel: 466665; fax: 4665666; robert.travas@tip.hr, **Urednik:** mr. sc. Tin Matić, odvjetnik, Zagreb, Vlaška 95, tel: 6170791, fax: 6170792, tin.matic@zg.t-com.hr, **Izvršna i grafička urednica:** Nataša Barac, Zagreb, Koturaška cesta 53, tel: 6165207, fax: 6170 838, e-mail: hok-cba@hok-cba.hr, **Uredništvo:** Mladen Klasić, Maroje Matana, Ingrid Mohorovičić-Gjanković, Leo Andreis, Marijan Hanžeković, Ranko Pelicarić, Mladen Sučević, Igor Hrabar, mr. Šime Pavlović, Ivica Crnić, Mario Janković, Boris Jukić, dr. sc. Atila Čokolić – odvjetnici, Arno Vičić, odvjetnik u m., Mato Arlović, sudac Ustavnog suda RH, mr. sc. Hrvoje Momčinović, sudac Ustavnog suda u m., Mladen Žuvela, sudac Ustavnog suda u m., mr. sc. Iris Gović Penić, sutkinja Županijskog suda u Zagrebu **Lektor:** Zvonko Šeb, **Tisak:** Kerschhoffset d.o.o., Zagreb, **Grafička priprema:** P.L. Studio, Zagreb. **Fotografije:** Grgur Žučko, Nataša Barac.

Uredništvo

Zagreb, Koturaška cesta 53/II
tel: 6165 207; fax: 6170 838
e-mail: hok-cba@hok-cba.hr

Prodaja oglasnog prostora-marketing

1/1-6.800,00 kn,
1/1 (omot)-7.800,00 kn,
1/2-3.800,00 kn

Izdavač

Hrvatska odvjetnička komora, Zagreb
Koturaška cesta 53/II
tel: 6165-200; fax: 6170-686
www.hok-cba.hr

IBAN HR66 2360000-1101268409 **Godišnja pretplata za tuzemstvo** 200,00 kn, **za inozemstvo** 40 eura, **pojedinačni broj** za tuzemstvo 40,00 kn, za inozemstvo 8 eura.

Copyright © Hrvatska odvjetnička komora 2008.

Niti jedan dio ove publikacije ne smije se objaviti bez posebnog odobrenja izdavača.

Svi potpisani tekstovi odražavaju stavove i mišljenja isključivo njihovih autora, a ne Hrvatske odvjetničke komore, urednika i Uredništva Časopisa-glasila "Odvjetnik". Uredništvo zadržava pravo objave primljenih materijala u časopisu i/ili na web stranici HOK-a. Materijali objavljeni na web stranici ne honoriraju se.

21. Sportske igre odvjetnika i odvjetničkih vježbenika

Ovogodišnje 21. Sportske igre odvjetnika i odvjetničkih vježbenika privukle su krajem rujna više od 300 odvjetnika i odvjetničkih vježbenika koji su na nekoliko dana svoje kancelarije i sudove zamijenili sunčanim Bolom na Braču. Brač je očito bio dobar izbor – odvjetnici i odvjetnički vježbenici, posebice posljednjih dana prijava, prijavljivali su se u velikom broju, pa se na Braču gotovo tražila i soba više. Na Sportskim igrama ove je godine sudjelovalo 317 odvjetnika i odvjetničkih vježbenika (116 odvjetnika i 201 vježbenik) koji su se natjecali u već tradicionalnim disciplinama poput malog nogometa, košarke, tenisa, stolnog tenisa, šaha i pikada. Već drugu godinu za redom organizirano je i natjecanje u ženskoj košarci i trčanju, a posebno je zanimljivo bilo i natjecanje u boćanju koje je privuklo možda i najveći broj navijača.

S obzirom na veliki broj sudionika i mnogobrojne sportove, neki su bili prisiljeni odustati

od natjecanja u svim željenim sportovima, a oni manje sportski tipovi zdušno su pratili i bodrili svoje predstavnike na sportskim terenima.

Sveukupni pobjednik Igara je Udruga odvjetničkih vježbenika, jer su predstavnici vježbenika osvojili najviše prvih mjesta, čak osam. Najboljima su na završnoj večeri podijeljeni pehari, koje su im uručili, u ime predsjednika Hrvatske odvjetničke komore Roberta Travaša, član Upravnog odbora HOK-a Mario Janković, predstavnik Odvjetničkog zbora Splitsko-dalmatinske županije Zoran Iviš, član Upravnog odbora HOK-a Srećko Ilić i predsjednik Udruge odvjetničkih vježbenika Bruno Mudronja. Sportske igre odvjetnika i odvjetničkih vježbenika prošle su u kolegijalnom ozračju, uzbudljivim natjecanjima u brojnim sportskim disciplinama te u druženjima na plaži i večernjim druženjima koja su znala potrajati i do kasnih sati.

Piše:

Nataša Barac

izvršna urednica
Odvjetnika

Kao i uvijek, posebno je zanimljiv bio nogometni turnir, na kojem je, u stilu pravih i velikih nogometnih okršaja, bilo više nego napeto. Tako je u polufinalu turnira ekipa "Letica i partneri" vodila protiv "Advocatusa" s 3 : 2. A samo deset sekundi prije kraja utakmice, zabili su autogol, te nakon toga izgubili na penale. Ekipa "Advocatusa" na kraju je osvojila zlato, a "Letica i partneri" bili su na četvrtom mjestu.

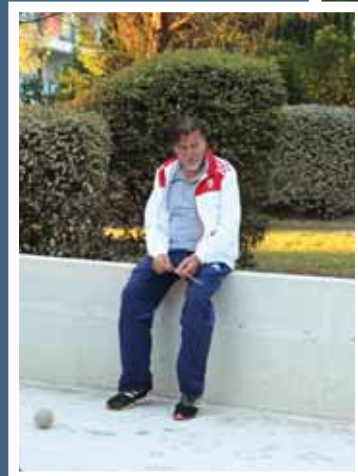

Odvjetničkih vježbenika HOK-a

Već drugu godinu za redom na Sportskim igrama odvjetnika i odvjetničkih vježbenika održan je i turnir u ženskoj košarci. Prijavile su se tri ženske ekipe, no činilo se da sve natjecateljice ne poznaju baš sva pravila tog sporta, pa je bilo i nepredvidljivih situacija poput pokušaja zabijanja "autokoša". Svi su se dobro zabavljali i osvojili odličja za pamćenje.

Odvjetnik Srećko Ilić osvojio je, zajedno sa Slavkom Duvnjakom, u velikoj i oštroj konkurenciji prvo mjesto u boćanju. Ali bez njegove nepristrane i ozbiljne uloge suca, koji je strpljivo satima mjerio udaljenost između bulina i boća, ovaj turnir sigurno ne bi bio tako zanimljiv.

Boćanje je na ovogodišnjim Sportskim igrama bilo pravi hit. Uz veliki broj natjecatelja, boćalište je privuklo i mnogobrojne navijače koji su natjecatelje "na balote" bodrili i pjesmom.

Uz boćanje, i kuglanje je pobudilo velik interes odvjetnika i odvjetničkih vježbenika. U kuglani je bila gužva, a natjecatelji su se natjecali u dvije kategorije: muškoj i ženskoj, bez obzira na dob.

BOČANJE**ZLATO**

Srećko Ilić i Slavko Duvnjak
(odvjetnici iz Zagreba)

SREBRO

Mateo Puljić i Nikola Božiković
(vježbenici iz Splita)

BRONCA

Mate Matić i Nikola Mandić
(odvjetnici iz Zagreba)

KUGLANJE**žene****ZLATO**

Anamaria Tonković
(vježbenica iz Zagreba)

SREBRO

Nina Radošević
(vježbenica iz Opatije)

BRONCA

Nikolina Ivetić
(vježbenica iz Zagreba)

muški**ZLATO**

Hrvoje Jukić
(odvjetnik iz Zagreba)

SREBRO

Ivo Eškinja
(vježbenik iz Rijeke)
Miroslav Ivković
(vježbenik iz Čakovca)

TRČANJE**žene****ZLATO**

Ida Stančić Rokotov
(vježbenica iz Zagreba)

SREBRO

Jelena Orlić
(vježbenica iz Zagreba)

Anđelka Kasum
(vježbenica iz Zagreba)

muški**ZLATO**

Josip Feher
(vježbenik iz Splita)

SREBRO

Igor Metelko
(odvjetnik iz Zagreba)

BRONCA

Hrvoje Mihović
(vježbenik iz Zagreba)

ŠAH**ZLATO**

Nenad Đukić
(odvjetnik iz Zagreba)

SREBRO

Ivan Šerkić
(odvjetnik iz Zagreba)

BRONCA

Toma Trbuljak
(vježbenik iz Zagreba)

PIKADO**žene****ZLATO**

Iva Crnogorac
(vježbenica iz Zagreba)

SREBRO

Karla Gea Kačer
(vježbenica iz Zagreba)

BRONCA

Lara Tončić
(odvjetnica iz Pule)

muški**ZLATO**

Nikola Berović
(odvjetnik iz Zagreba)

SREBRO

Ivan Šimonović
(odvjetnik iz Zagreba)

BRONCA

Bariša Pavičić
(odvjetnik iz Zagreba)
Jozo Miše
(vježbenik iz Splita)

STOLNI TENIS**žene****ZLATO**

Maja Zvačko
(vježbenica iz Zagreba)

SREBRO

Josipa Jurčić
(vježbenica iz Zagreba)

BRONCA

Magdalena Dovečer
(vježbenica iz Varaždina)

muški**ZLATO**

Marko Drljača
(vježbenik iz Rijeke)

SREBRO

Ivan Petrus
(odvjetnik iz Zadra)

BRONCA

Filip Glumac (odvjetnik iz Zagreba)

TENIS**žene do 45 godina****ZLATO**

Ivona Šimić
(vježbenica iz Zagreba)

SREBRO

Irena Blauhorn
(odvjetnica iz Karlovca)

BRONCA

Lucija Šimić
(vježbenica iz Zagreba)

muški do 45 godina**ZLATO**

Hrvoje Raić
(odvjetnik iz Splita)

SREBRO

Rade Jurković
(vježbenik iz Vela Luke)

BRONCA

Andrija Matić
(vježbenik iz Zagreba)

muški preko 45 godina**ZLATO**

Ranko Đokić
(odvjetnik iz Pule)

SREBRO

Mate Matić
(odvjetnik iz Zagreba)

BRONCA

Branimir Zorica
(odvjetnik iz Zadra)

KOŠARKA**žene****ZLATO**

Faul dupla koraci
(vježbenice iz Zagreb)

SREBRO

Pande (vježbenice iz Zagreb)

BRONCA

Operativke (vježbenice iz Zagreb)

muški**ZLATO**

Šibenik

SREBRO

Zagreb

BRONCA

Nikolj Jakšić

MALI NOGOMET**ZLATO**

Advocatus (Zagreb)

SREBRO

Principali (Zagreb)

BRONCA

Split

UKUPNI POBJEDNIK

Udruga odvjetničkih vježbenika
s 8 zlata

Dokazi i zaštita privatnosti radnika u radnom sporu

Piše:
**mr. sc.
Iris Gović Penić**

.....
sutkinja
Županijskoga suda
u Zagrebu

Uvod

Pravo na privatnost jedno je od temeljnih ljudskih prava. No, sredstva i mogućnosti praćenja kretanja i rada radnika sve su raznovrsnija i pristupačnija. Zbog toga pitanje zaštite privatnosti, kako u svakodnevnom životu tako i na radu, postaje sve važnije i važnije. Europski sud za ljudska prava (ESLJP) donio je veći broj odluka kojima se jasno postavljaju granice zadiranja u privatnost neke osobe. U svjetlu te rasprave i prakse ESLJP-a, a uvažavajući postojeći zakonodavni okvir, u ovom radu analizirat će se neki od mogućih načina primjene relevantnih pravnih izvora koji uređuju zaštitu privatnosti radnika.

Pravni okvir

Unutar pravnog okvira koji uređuje područje zaštite privatnosti, kako općenito, tako i u radnom odnosu, nalazi se više izvora. Ti izvori različitog su ranga. Za potrebe ovog rada, a s obzirom na postojeći zakonski okvir za koji se bez puno dvoumljenja može reći da je nedostatan, prvenstveno treba razmotriti Ustav Republike Hrvatske (dalje Ustav RH)¹ i Europsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljenih sloboda (EKZLJPTS)² koji na direktan način uređuju i zaštitu osobnih podataka, s time da Ustav RH uređuje i pitanje nezakonito pribavljenih dokaza.

Osim ova dva pravna izvora značajni su i Zakon o radu³ (ZR) te Zakon o zaštiti na radu⁴ (ZZNR). Posebni pravni izvor kao zakon koji općenito štiti osobne podatke, a što zapravo

znači da štiti privatnost neke osobe, jest Zakon o zaštiti osobnih podataka⁵.

Relevantne odredbe **Ustava RH** temeljem kojih se može tumačiti institut zaštite privatnosti i pribavljanja dokaza su čl.16., 29., 35., 36. i 37. Odredbe **EKZLJPTS** relevantne za temu ovog rada su čl. 8. i 13. (pravo na poštovanje privatnog i obiteljskog života, doma i dopisivanja i pravo na djelotvorna pravna sredstva pred domaćim državnim tijelom).

ZR sadrži više odredaba koje neposredno ili posredno govore o zaštiti privatnosti radnika, a to su čl. 7., 25., 29...

ZZNR uređuje područje korištenja nadzornih uređaja kao sredstva zaštite na radu. Prema odredbi čl. 43. dopušteno je korištenje nadzornih uređaja radi:

- kontrole ulazaka i izlazaka iz radnih prostorija i prostora te
- radi smanjenja izloženosti radnika riziku od razbojstva, provala, nasilja, krađa i sličnih događaja na radu ili u vezi s radom.

Zabranjeno je postavljanje nadzornih uređaja u prostorijama za:

- osobnu higijenu
- presvlačenje radnika.

Poslodavac je obavezan prilikom zapošljavanja pisanim putem obavijestiti radnika da će biti nadziran nadzornim audio, odnosno video uređajima.

Ustavni sud RH o nezakonito pribavljenim dokazima u građanskopravnim sporovima (Odluka br. U-III-77/15 od 10. prosinca 2015.)

Ustavni sud RH nedavno je donio odluku u kojoj se izjasnio o mogućnosti primjene čl.

1 Narodne novine, br. 56/1990, 135/1997, 113/2000, 28/2001, 76/2010, 5/2014

2 Narodne novine - Međunarodni ugovori, br. 18/97, 6/99 - pročišćeni tekst, 8/99-ispravak, 14/02 i 1/06

3 Narodne novine, br. 93/14

4 Narodne novine, br. 71/14

5 Narodne novine, br. 103/03, 118/06, 41/08

29. st. 4. Ustava RH (i) u parničnom postupku. Ovakve odluke nisu česte pa ova svaka-ko zaslužuje posebnu pažnju.

U postupku je provedeno medicinsko vještačenje radi utvrđivanja očinstva metodom DNA analize. Naime, medicinskim vještačenjem je s velikom vjerojatnosti utvrđeno da je sin tuženika, biološki otac mlt. tužitelja (99,999998630 %). Podnositelj ustavne tužbe smatrao je da je ovo vještačenje koje je provedeno temeljem uzorka bedrene kosti dokaz pribavljen na nezakonit način, jer je uzorak uzet mimo propisanih uvjeta i procedure.

Iz podataka iz spisa Ustavni sud RH utvrdio je da je županijski sud u drugostupanjskoj odluci zauzeo stav da nezakoniti dokaz nije pojam građanskog prava, već da je to pojam koji je sadržan u Zakonu o kaznenom postupku, pa da je uslijed toga prvostupanjska odluka donijeta na zakonit način.

Podnositelj ustavne tužbe iznio je prigovor da je potrebno analogno primjeniti čl. 29. st. 4. Ustava RH i na parnične postupke. U odnosu na taj prigovor Ustavni sud RH istaknuo je da je već ranije u svojim odlukama izrazio stajalište da **prilikom ocjenjivanja koji će dokaz uzeti kao zakonit ili nezakonit, sudovi nemaju jednaka ograničenja kada odlučuju u građanskim odnosno u kaznenim predmetima**. ZPP ne sadržava odredbu koja bi navela definiciju što se smatra nezakonitim dokazom, dok se Zakonom o kaznenom postupku izričito propisuje koji se dokazi smatraju nezakonitima. **Prilikom odlučivanja jesu li određeni dokazi "pribavljeni na nezakonit način" sudovi kod odlučivanja u građanskim predmetima imaju veću slobodu djelovanja.**

Dakle, Ustavni sud RH izrazio je stajalište da i u parničnom postupku dokaz može biti nezakonito pribavljen, no, ne poistovjećuje nezakonito pribavljeni dokaz u parničnom postupku s nezakonito pribavljenim dokazom u kaznenom postupku.

Vrhovni sud RH o nezakonito pribavljenim dokazima u radnim sporovima

U nekim od svojih odluka i Vrhovni sud RH koristi izraz "nezakonito pribavljeni dokaz".

Tako, u predmetu **Revr-1803/09** naš revizijski sud prihvatio je pravno shvaćanje drugostupanjskog suda da video zapis na kojem se temeljila odluka o otkazu ugovora o radu radniku, nije dokaz pribavljen na nezakoniti način te da provedenim snimanjem nisu povrijeđene odredbe čl. 29. st. 4. Ustava RH. Naime, iako odredbe ZPP-a ne sadrže normativnu osnovu o dokazima pribavljenim na nezakoniti način, Vrhovni sud RH u ovoj odluci ističe da je u čl. 29. st. 4. Ustava RH propisano da se dokazi pribavljeni na nezakoniti način ne mogu upotrijebiti u sudskom postupku.

Međutim, u konkretnom slučaju Vrhovni sud RH je zaključio da se pribavljeni dokaz mogao upotrijebiti u parničnom postupku, a okolnost što radnik prethodno nije upozoren na to da će biti izvršen video nadzor u okolnostima konkretnog slučaja nije učinila predmetni video zapis nedopuštenim, odnosno nezakonitim dokazom.

U predmetu **Revr-594/04** Vrhovni sud RH odbio je reviziju tužitelja kao neosnovanu, temeljem činjenice da je poslodavac za jednu od počinjenih povreda obveza iz radnog odnosa saznao i temeljem drugih (zakonito) pribavljenih dokaza.

Dakle, iz izloženog se može zaključiti da Vrhovni sud RH dopušta mogućnost da pribavljeni dokaz bude ocijenjen kao nezakonito pribavljen, pa i kada je riječ o parničnom postupku. No, još uvijek nema odluka u kojima bi bilo izraženo stajalište o tome koji kriteriji moraju biti ispunjeni da bi neki dokaz bio ocijenjen nezakonito pribavljenim.

Praksa ESLJP-a o nadzoru radnika bez njegovog pristanka

Za razliku od prakse domaćih sudova, iz prakse ESLJP potpuno se jasno može utvrditi koji kriteriji moraju biti zadovoljeni da bi se zaključilo da se neki dokaz, a kojim se, izme-

Može se zaključiti da Vrhovni sud RH dopušta mogućnost da pribavljeni dokaz bude ocijenjen kao nezakonito pribavljen, pa i kada je riječ o parničnom postupku. No, još uvijek nema odluka u kojima bi bilo izraženo stajalište o tome koji kriteriji moraju biti ispunjeni da bi neki dokaz bio ocijenjenim nezakonito pribavljenim.

đu ostalog, vrijeđa privatnost, može upotrijebiti u parničnom postupku.

Köpke protiv Njemačke

Gospođa Köpke je bila prodavačica čiji je poslodavac primijetio nepravilnosti u svojim poslovnim knjigama. Sumnjao je da je gospođa Köpke odgovorna za te nepravilnosti.

Poslodavac je angažirao detektivsku agenciju i pokrenuo tajni nadzor gospođe Köpke i još jedne radnice u razdoblju od dva tjedna. Kao rezultat ovog tajnog video nadzora gospođa Köpke je dobila otkaz. U sudskom sporu su pregledani video materijali dobiveni tajnim nadzorom rada, a njemački sud je zaključio da je otkaz opravdan s obzirom na okolnosti. ESLJP je zauzeo stajalište da prikriveni video nadzor radnika na njegovom radnom mjestu načelno predstavlja znatno zadiranje u radnikov privatni život.

Međutim, također je istaknuto da je video nadzor radnice proveden tek nakon što su tijekom inventure otkriveni gubici i nepravilnosti u knjigama, zatim, trajao je ograničeno vrijeme, a nadzorna snimka koristila se samo u svrhu otkaza ugovora o radu gospođe Köpke.

Sud je zaključio da je uplitanje u privatni život gospođe Köpke bilo ograničeno na ono što je potrebno da bi se postigao cilj koji se htio postići video nadzorom. Sud je imao u

vidu da je potrebno postići ravnotežu između prava radnika na privatnost i prava poslodavca na zaštitu vlasništva, ali je posebno cijenio i okolnost da je radnica radila s novcem poslodavca i da je riječ o odnosu unutar kojega je potrebno postojanje povjerenja.

Zanimljiv faktor koji je također uzeo u obzir je da je prikriveni video nadzor radnice služio za otklanjanje sumnji s drugih radnika koji nisu bili odgovorni za bilo koje kazneno djelo.

Konačno, Sud je istaknuo da nije postojalo bilo koje drugo jednako učinkovito sredstvo za zaštitu vlasničkih prava poslodavca koji bi ometali u manjoj mjeri pravo radnice na poštivanje njenog privatnog života.

Uzimajući sve ove čimbenike u obzir, ESLJP zaključio je da nije bilo ničega što bi sugeriralo da njemački sudovi nisu postigli pravičnu ravnotežu između prava radnice na poštivanje privatnog života i interesa njenog poslodavca u zaštiti njegovih vlasničkih prava kao i javnog interesa za pravilnim provođenjem pravde...

Barbulescu protiv Rumunjske

Od g. Barbulescu poslodavac je tražio da kreira Yahoo Messenger račun za odgovaranje na upite klijenata i obavijestio ga je da se ta komunikacija prati.

Zapisi su pokazali da je on internet koristio za osobne potrebe, suprotno internim propisima. Naime, propisi poslodavca izričito su zabranjivali, između ostaloga, i upotrebu računala i pristup internetu za osobne potrebe. Poslodavac je pristupio Yahoo Messenger računu u uvjerenju da su u njemu sadržane samo službene poruke.

G. Barbulescu potvrdio je u pisanom obliku da je on koristio račun samo za profesionalne svrhe. Poslodavac je sačinio transkript njegove komunikacije na Yahoo Messengeru, s tim da nije bilo sporno da su neke poruke sadržavale osjetljive osobne podatke.

Rezultat ove situacije je bio da je g. Barbulescu radni odnos otkazan u kolovozu 2007. zbog kršenja internih propisa tvrtke prema kojima se računala nisu smjela koristiti za osobne potrebe.

G. Barbulescu osporavao je odluku svog poslodavca smatrajući je ništetnom jer je, pristupajući njegovoj komunikaciji, povrijeđeno njegovo pravo na zaštitu privatnosti korespondencije.

Žalbeni sud u Bukureštu utvrdio je da je poslodavac postupio po Zakonu o radu, da je g. Barbulescu bio obaviješten o pravilima poslodavca koji su zabranjivali osobnu upotrebu resursa tvrtke. Isto tako, utvrdio je da nadzor nije utjecao na valjanost disciplinskog postupka.

G. Barbulescu osporavao je ovu odluku tvrdeći da zaštitu iz članka 8. EKZLJPTS treba proširiti i na e-mail komunikacije. Revizijski sud u Bukureštu presudio je da je postupanje poslodavca bilo razumno i praćenje komunikacije g. Barbulescu je bila jedina metoda utvrđivanja da je došlo do povrede internih akata tvrtke.

ESLJP razmatrao je predmet sa stajališta iz presude Halford protiv Ujedinjenog Kraljevstva (od 25. lipnja 1997.), koja se odnosi na situaciju kada je sredstvo rada bilo dozvoljeno koristiti za osobnu uporabu, te Copland protiv Ujedinjenog Kraljevstva (br. 62617/00, ECHR 2007 - I), gdje je također bilo dopušteno korištenje sredstava rada za osobnu upotrebu, ali nadzor je korišten kako bi se utvrdilo postoji li "prekomjerna uporaba".

Naime, u predmetima Halford i Copland zauzeto je stajalište da su telefonski pozivi, e-mailovi poslani s posla i informacije dobivene iz korištenja interneta *prima facie* pokriveni pojmovima "privatnog života" i "dopisivanje" za potrebe članka 8. EKZLJPTS.

No, u predmetu Barbulescu situacija je bila drugačija, pa je to rezultiralo i drugačijom odlukom Suda. Prije svega Sud je zauzeo stajalište, s obzirom da se u predmetu osporavala zakonitost odluke o otkazu, da je tužba stoga ograničena na nadzor u stegovnom postupku, a ne odnosi se na sadržaj, niti na objavljivanje komunikacije.

Zatim, zauzeto je stajalište ako nema upozorenja na zabranu da je onda g. Barbulescu opravdano mogao očekivati zaštitu svoje privatnosti.

Pri tome je istaknuto da Sud nastoji postići ravnotežu između suprotstavljenih interesa stranaka. U tu svrhu zauzeo je i stajalište da nije narušena pravična ravnoteža između g. Barbulescuova prava na poštovanje njegovog privatnog života i korespondencije te interesa njegovog poslodavca.

Naime, Sud je utvrdio da je poslodavac postupio u okviru svojih stegovnih ovlasti prema Zakonu o radu za pristup računu smatrajući da se informacije odnose na profesionalne aktivnosti. Sud je utvrdio da sadržaj komunikacije "nije bio presudan element u nalazima domaćeg suda" te je smatrao da nije nerazumno da poslodavac želi potvrditi da njegov radnik ispunjava svoje radne zadatke tijekom radnog vremena. Opseg praćenja je bio ograničen i razmjern, jer je pregledan samo Yahoo Messenger račun.

Konačno, Sud nije prihvatio objašnjenje g. Barbulescu o tome zašto je koristio račun za osobne potrebe (tvrdio je da je to zato jer su cijene za mobitel bile visoke, a zahtjevi posla su bili niski u vrijeme dopisivanja). Slijedom svega, Sud je zaključio da nije provrijeđen čl. 8. EKZLJPTS.

U ovom predmetu izdvojeno mišljenje dao je jedan od sedmorice sudaca koji se ne slaže sa zaključkom većine sudaca da nema povrede čl. 8. EKZLJPTS. Taj sudac je istaknuo da internet nadzor nije diskrecijsko pravo poslodavca i pravo poslodavca da se miješa u komunikaciju radnika nije slobodna. On smatra da razina zaštite u komunikaciji ne bi smjela biti smanjena zbog toga što:

- (A) se komunikacija dogodila tijekom radnog vremena,
- (B) se sve to dogodilo u kontekstu radnog odnosa,
- (C) je imalo utjecaj na poslovne aktivnosti, ili
- (D) je utjecalo na učinkovitost radnika.

Sudac je istaknuo da se svaka obrada osobnih podataka u svrhu ... utvrđivanja kršenja ugovornih obveza ... mora urediti bilo zakonom, kolektivnim ugovorom, odnosno ugovorom. On smatra da postojanje Zakona o radu nije bilo dovoljno. Bila su potrebna specifična, transparentna pravila uključujući sveobu-

hvatnu politiku korištenja interneta na radnom mjestu, a ne općenita zabrana osobne komunikacije.

Nadalje, sudac je istaknuo da radnici moraju biti:

- (A) upoznati s politikom korištenja interneta,
- (B) o tome moraju biti obaviješteni osobno, a
- (C) za takve uvjete trebaju dati i suglasnost eksplicitno.

Pravila upotrebe interneta sama po sebi trebala bi biti regulirana načelima nužnosti i razmjernosti i dopušteno treba biti samo ciljano nadziranje koje je temeljeno na dobro utemeljenoj sumnji.

Za opravdanost otkaza smatra da je trebalo biti dokazano da je g. Barbulescu izazvao stvarnu štetu poslodavcu. Isto tako je još ukazao na to da se u postupku nije osiguralo da je transkript komunikacije ograničen samo na disciplinski postupak.

Analiza postojećeg pravnog okvira i sudske prakse

Iz prethodno izloženih sudskih odluka domaćih sudova, a što je već i istaknuto, može se vidjeti da u domaćoj sudskoj praksi još nije zauzeto pravno stajalište o tome što su to nezakonito pribavljeni dokazi u parničnom postupku.

Jedino što je nedvojbeno jest to da, iako ZPP ne sadrži pojam nezakonito pribavljenih dokaza, primjenom čl. 29. st. 4. Ustava RH, u odnosu na svaki dokaz može se postaviti pitanje je li dopušteno pribavljeni dokaz koristiti u konkretnom parničnom postupku.

Dakle, s obzirom da postojeća sudska praksa o pitanju (ne)zakonito pribavljenih dokaza nije dostatna, u ovom radu potrebno je provesti detaljniju analizu postojećeg pravnog okvira i temeljem iste pokušati dati orijentaciju u vođenju parničnih postupaka po pitanju dokazivanja pravno odlučnih činjenica, a uvažavajući prije svega praksu ESLJP.

ZPP u načelu ne ograničava pravo suda u izboru dokaznih sredstava (čl. 220. st. 2. ZPP). Stranke parničnog postupka samo predlažu sudu koji dokazi da se izvedu, ali odluku o tome koji će se od predloženih dokaza izvesti donosi isključivo sud.

Izvede li sud i nepotrebnii dokaz, odnosno dokaz koji se kasnije neće koristiti pri utvrđivanju pravno relevantnih činjenica, to u pravilu neće utjecati na zakonitost i pravilnost sudske odluke. To je vidljivo i iz prethodno izložene sudske odluke Revr-594/04.

No, ipak valja ukazati i na mogućnost da je takvim postupkom povrijeđeno pravo na privatnost radnika, neovisno o tome što se odluka suda nije temeljila na tom dokazu. Zbog toga bi sudovi trebali *a priori* spriječiti pribavljanje dokaza koji bi mogli biti ocijenjeni kao nezakonito pribavljeni, iako procesne sankcije za takvo nespriječavanje prema trenutnom zakonskom uređenju nema⁶.

Dalje, kada sud svoju odluku utemelji na nekom od provedenih dokaza, a stranka smatra da je to dokaz koji nije pribavljen na zakonit način, tada stranka može (i) iz tog razloga izjaviti žalbu. Riječ je o žalbenom razlogu iz čl. 354. st. 1. ZPP, odnosno o tzv. relativno bitnoj povredi odredaba parničnog postupka. Ono što je važno vezano uz ovu vrstu povrede odredaba parničnog postupka jest to da na nju sud ne pazi po službenoj dužnosti već se stranka na tu povredu mora sama pozvati.

Dakle, stranka treba izričito u žalbi navesti da je povrijeđena odredba o izvođenju dokaza i opisati kako je do te povrede došlo odnosno treba navesti da je sud pogrešno odlučio izvesti konkretni dokaz s obzirom da je isti nezakonito pribavljen, a izvođenje takvog dokaza je moglo utjecati ili je utjecalo na zakonitost i pravilnost odluke.

Argumentum a contrario, ako izvođenje takvog dokaza nije moglo utjecati niti je utjecalo na zakonitost i pravilnost odluke suda, tada se stranka ne može osnovano pozivati na ovu povredu odredaba parničnog postupka. Primjerice, ako bi s obzirom na rezultate i ostalih izvedenih dokaza odluka suda o osnovanosti tužbenog zahtjeva bila ista, tada ne može biti govora o povredi odredaba parničnog postupka koja je mogla utjecati ili je utje-

⁶ Treba ukazati i na to da nepostojanje procesne sankcije dalje može predstavljati povredu čl. 13. EKZLJPTS kojim se garantiraju djelotvorna pravna sredstva pred domaćim državnim tijelom.

cala na zakonitost i pravilnost odluke suda. Ipak, s obzirom na ozbiljnost povreda raznih prava stranke parničnog postupka, a do kojih povreda može doći kada se upotrijebi dokaz koji je pribavljen na nezakoniti način, vjerojatno bi mnogo primjerenije bilo da je ova povreda propisana kao apsolutno bitna povreda odredaba parničnog postupka. Posebno kada se ima u vidu i kakve bi posljedice mogle imati te povrede na postupak koji bi se eventualno vodio pred ESLJP u kojim bi se ocjenjivala povreda ljudskih prava zaštićenih EKZLJPTS, a o kojima je u ovom radu već bilo govora.

Za razliku od analize pogrešne primjene odredbe čl. 220. st. 2. ZPP o izvođenju dokaza koja je s obzirom na postojeći pravni okvir relativno jednostavna, u nastavku slijedi značajno kompliciranija analiza, a to je koji dokazi se mogu odnosno trebaju smatrati dokazima pribavljenima na nezakonit način, a što bi posljedično dovelo do toga da se ne mogu upotrijebiti u sudskom postupku.

Više je kategorija dokaza čije bi pribavljanje moglo biti nezakonito. Npr. prema Ustavu RH mogli bi smo govoriti o:

- dokazima pribavljenima na način da je povrijeđeno ustavno pravo zaštite osobnog i obiteljskog života, dostojanstva, ugleda i časti, slobode i tajnosti dopisivanja i svih drugih oblika općenja;
- dokazima pribavljenima na način da je povrijeđena sigurnost i tajnost osobnih podataka;
- dokazima pribavljenim prikupljanjem, obrađivanjem i korištenjem osobnih podataka bez privole ispitanika na način koji nije sukladan uvjetima propisanim zakonom;
- dokazima pribavljenim povredom zakonom uređene zaštite podataka te nadzora nad djelovanjem informatičkih sustava u državi;
- dokazima pribavljenim uporabom osobnih podataka suprotno utvrđenoj svrsi njihovoga prikupljanja.

U odnosu na svaku od ovih kategorija trebalo

Izvede li sud i nepotrební dokaz, odnosno dokaz koji se kasnije neće koristiti pri utvrđivanju pravno relevantnih činjenica, to u pravilu neće utjecati na zakonitost i pravilnost sudske odluke.

No, ipak valja ukazati i na mogućnost da je takvim postupkom povrijeđeno pravo na privatnost, neovisno o tome što se odluka suda nije temeljila na tom dokazu. Zbog toga bi sudovi trebali *a priori* spriječiti pribavljanje dokaza koji bi mogli biti ocijenjeni kao nezakonito pribavljeni, iako procesne sankcije za takvo nespriječavanje prema trenutnom zakonskom uređenju nema.

bi prema okolnostima slučaja u konkretnom parničnom postupku ocjenjivati je li riječ o nezakonito pribavljenom dokazu koji je utjecao ili mogao utjecati na zakonitost i pravilnost odluke.

Izvan ovih kategorija koje su obuhvaćene Ustavom RH, u dokaze pribavljene na nezakoniti način mogli bi biti svrstani i dokazi koji su pribavljeni kaznenim djelom kao što je npr. krađa, prisila ili dokaz koji je prema Zakonu o kaznenom postupku dokaz pribavljen na nezakoniti način, zatim dokaz koji je pribavljen povredom zakonom propisane dužnosti čuvanja tajne (državne, vojne, službene, profesionalne ili poslovne)...

No, i u odnosu na svaki od ovih dokaza trebalo bi prema okolnostima slučaja u konkretnom parničnom postupku ocjenjivati je li riječ o nezakonito pribavljenom dokazu koji je utjecao ili mogao utjecati na zakonitost i pravilnost odluke.

Ovu ocjenu, s obzirom na postojeći pravni okvir, u ovom trenutku moguće je uglavnom

vršiti na način kako to čini ESLJP.

U svjetlu EKZLJPTS zakonitost pribavljanja dokaza trebalo bi promatrati prvenstveno kroz primjenu prava na poštovanje privatnog i obiteljskog života, doma i dopisivanja. To znači, smatra li stranka radnog spora da joj je pribavljanjem dokaza povrijeđeno pravo na privatni i obiteljski život, dom ili dopisivanje, tada bi svaki sudac, dok zakonom ovo pitanje ne uredimo izričito, trebao primijenivati one iste kriterije koji se primjenjuju pred ESLJP⁷.

Ti kriteriji sadržani su u tzv. načelu razmjernosti odnosno testu proporcionalnosti.

Test proporcionalnosti podrazumijeva provjeru jesu li odluke nacionalnih sudova zakonite, odnosno je li za njihovo donošenje postojala pravna osnova u nacionalnom zakonodavstvu; jesu li imale legitiman cilj; jesu li bile prikladne za njegovo ostvarivanje; jesu li bile nužne za njegovo ostvarivanje; jesu li bile razmjerne u užem smislu, s tim da razmjernost u užem smislu podrazumijeva ostvarivanje ravnoteže između svrhe zakona (njegovog legitimnog cilja, proklamiranog javnog ili općeg interesa) i pojedinačnih prava koja se ograničavaju radi njegovog ostvarivanja⁸.

Prikladnost i nužnost pri tome moraju osigurati da se prekomjerno ne ograničava ili dokida pojedinačna prava – balansira se/uravnotežuje/važe između ciljeva koji se mjerom žele ostvariti i njihovog posljedičnog učinka na pojedinačna prava koja zahvaćaju. To su sve činjenice i okolnosti konkretnog slučaja, svi razlozi koje pretežu u korist jednog, a na štetu drugog⁹.

Vezano uz sustav nadzora i praćenja radnika posebno valja ukazati da, između ostaloga i primjenom testa proporcionalnosti, taj sustav, a to se može vidjeti i iz nekih od prethodno izloženih odluka ESLJP (posebno iz izdvojenog mišljenja u predmetu Barbulescu protiv

Rumunjske), treba biti:

- transparentan, da se zna da je postavljen i zbog čega,
- fer, odnosno nužan i proporcionalan interesu koji se treba zaštititi, ne smije se koristiti za svrhu suprotnu svrsi zbog koje je nadzor odnosno praćenje uspostavljeno,
- takav da uspostavi pravičnu ravnotežu između radnikovog prava na privatnost i poslodavčevog legitimnog poslovnog interesa,
- proveden na najmanje moguće nametljiv (za radnika opterećujući) način¹⁰.

Video nadzor samo iznimno bi mogao biti tajan, i to samo kada poslodavac ima takav interes da opravdava njegovu tajnost. Npr. kada ima opravdanu osumnju na počinjenje kaznenog djela, uključujući otuđenje imovine, uništenje imovine poslodavca i sl., kao što je bio slučaj u predmetu Köpke protiv Njemačke. Poslodavac dakle već *a priori* mora imati određene dokaze koji ukazuju na kazneno djelo, a prikriveni nadzor treba služiti da to dokaže.

Slična situacija kao u predmetu Köpke protiv Njemačke bila je i u predmetu koji se vodio pred Županijskim sudom u Zagrebu pod poslovnim brojem Gžr-100/14 u kojem je poslodavac preko video nazora postavljenim od strane zaštitarske tvrtke, a za koji je bilo poznato da je postavljen, utvrdio malverzacije s računima i krađu. Razlika je, dakle, u odnosu na predmet Köpke protiv Njemačke bila u tome da je radnik znao za video nadzor, ali je dok je izvršavao djelo krađe (pogrešno) smatrao da svojim postupcima ne izaziva sumnju.

Nadalje, prema odluci Vrhovnog suda RH broj Revr-85/14 od 21. siječnja 2015. praćenje radnika putem uređaja za nadzor vozila koje je poduzeto od strane poslodavca ocijenjeno je legalnim kada je poslodavac praćenje svojih radnika obavljao na temelju zaključenog

7 Primjenu ovog načela u nekim njegovim dijelovima potvrđuju i odluke Vrhovnog suda RH poslovni broj Revr-1897/14 od 27. siječnja 2016. i Revr-651/12 od 25. travnja 2012.

8 O tome vidi doktorsku disertaciju Snježane Bagić: Načelo razmjernosti u praksi europskih sudova, str. 64.-65

9 Tako: Snježana Bagić: Načelo razmjernosti u praksi europskih sudova, str. 36

10 Npr., uvođenje biometrijskih uređaja za identifikaciju, ako radnik na njih ne pristaje, ne bi se trebalo provoditi ako postoje druga sredstva za ostvarivanje istog cilja. No, kada se uvede i činjenica uvođenja i svrha uvođenja bi morala biti poznata radnicima, a za druge svrhe prikupljeni podaci se ne bi smjeli upotrebljavati.

ugovora s licenciranom detektivskom agencijom u sklopu čega su u vozila poslodavca ugrađeni GPS uređaji¹¹.

Zatim, u predmetu Vrhovnog suda RH broj Revr-20/14 ocijenjen je zakonitim otkaz ugovora o radu koji je dat nakon što je poslodavac angažirao detektivsku agenciju da prati radnike, jer je imao opravdanu sumnju da krše zakonsku zabranu natjecanja s poslodavcem. U konkretnom predmetu, temeljem (i) dokaza prikupljenih od detektivske agencije radnici su dobili otkaze ugovora o radu.

Zaključak

Prema Ustavu RH dokazi pribavljeni na nezakonit način ne mogu se upotrijebiti u sudskom postupku.

No, ZPP ne sadržava odredbu koja bi navela definiciju što se smatra nezakonitim dokazom.

Zbog navedenoga, Ustavni sud RH zauzeo je stajalište da prilikom odlučivanja jesu li određeni dokazi "pribavljeni na nezakonit način" sudovi kod odlučivanja u građanskim predmetima imaju veću slobodu djelovanja. No, niti Ustavni sud RH niti Vrhovni sud RH prema dostupnoj sudskoj praksi još uvijek nisu jasno i potpuno odredili okvir za ocjenu kada se treba smatrati da je neki dokaz dokaz koji se ne smije koristiti u parničnom postupku.

Prema praksi ESLJP telefonski pozivi, e-mailovi poslani s posla i informacije dobivene iz korištenja interneta pokriveni su pojmovima "privatnog života" i "dopisivanje" za potrebe članka 8. EKZLJPTS, odnosno radnik i na radnom mjestu u upotrebi spomenutih sredstava komunikacije uživaju zaštitu kao dio privatnog života (radnika) i zaštitu dopisivanja.

U domaćoj sudskoj praksi, iako se govori i o dokazima pribavljenim na (ne)zakoniti način, korištenje raznih metoda nadzora radnika dopušta se iako nisu jasno postavljani

okviri zakonitosti korištenja tog nadzora. Tako da se primjerice vrši tajno (često putem detektivske agencije) praćenje radnika u:

- izvršavanju kaznenog djela (najčešće krađe),
- kršenju zabrane natjecanja radnika s poslodavcem,
- zloupotrebi bolovanja
- zloupotrebi prava na naknadu troškova prijevoza i sl.

Kod donošenja odluka o osnovanosti zahtjeva radnika za utvrđenje zakonitosti ili (ne) dopuštenosti odluka poslodavca ovi dokazi u pravilu se koriste. Međutim, s njima treba biti oprezan i ocjenjivati od slučaja do slučaja jesu li nadziranje odnosno provjera bili sukladni zakonu, jesu li imali legitimni cilj, jesu li bili nužni i razmjerni svrsi zbog koje su provedeni. Pri tome se treba ostvariti pravična ravnoteža između radnikovog prava na privatnost i poslodavčevog legitimnog poslovnog interesa, s tim da nadzor i provjera moraju provedeni na najmanje moguće nametljiv (za radnika opterećujući) način.

Isto tako, posebno treba razmotriti i ocjenu je li bilo nužno radnika upozoriti na nadziranje odnosno provjeru kao i svrhu tih mjera. Naravno, ponekad bi takvo upozorenje bilo suvišno kao što je to slučaj kod praćenja kojim bi se utvrdilo počinjenje nekog ozbiljnijeg kaznenog djela.

Posebno će se još u sudskoj praksi trebati ocijeniti utjecaj kršenja obveza iz ZZNR na ishod nekog parničnog postupka, posebno kršenja obveze upozorenja radnika na video i/ili audio nadzor ili postavljanje video nadzora koji nije sukladan ograničenjima postavljenim čl. 43. ZZNR kao i korištenje informacija pribavljenih video nadzorom u svrhe zbog kojih nije postavljen.

Prema praksi ESLJP, ako video nadzor bez prethodnog upozorenja nije bio nužan i opravdan, zasnovan na dobro utemeljenoj sumnji, tada korištenje video nadzora predstavlja zadiranje u privatnost radnika i temeljem informacija pribavljenih takvim nadzorom ne bi se smjelo sankcionirati radnika.

Konačno, pribavljeni podaci ne bi se smjeli koristiti izvan legitimne svrhe zbog koje su prikupljeni.

¹¹ Inače, kada nije riječ o angažiranju detektivske agencije, već poslodavac samoinicijativno stavi GPS uređaj u vozilo radnika, i taj nadzor i praćenje vozila također moraju biti transparentni. To znači da o tome radnik mora imati saznanja, ovaj sustav treba imati svoju svrhu s kojom radnik treba biti upoznat, a prikupljeni podaci u pravilu se ne bi smjeli koristiti za neke druge svrhe.

Uz dopuštenje urednika časopisa "Odvjetnik" Odvetniške zbornice Slovenije, objavljujemo tekst "Može li računalni algoritam ugroziti posao odvjetnika?", autora Matije Jamnika. Tekst je objavljen u časopisu "Odvjetnik" br. 74. / proljeće 2016.

Može li računalni algoritam ugroziti posao odvjetnika?

Piše:
Matija Jamnik

odvjetnik i direktor
Odvjetničkog ureda
Jamnik d.o.o.

Preveo:
Zvonko Šeb

Krajem kolovoza 2015. godine, u organizaciji Inštituta za kriminologiju pri Pravnom fakultetu u Ljubljani održan je kolokvij s okruglim stolom na temu Pravo u vrijeme velikih skupova podataka: Može li računalno suditi bolje nego sudac. Povod za taj skup bilo je istraživanje koje je s kolegama s više američkih sveučilišta proveo stanfordski profesor dr. Jure Leskovec. Znanstvenici su na temelju analize podataka iz dva milijuna skrb-

ničkih slučajeva iz SAD-a dokazali da bi pri dvojbi treba li osumnjičenog pritvoriti ili osloboditi, (objektivno) računalo odlučilo za 60 posto bolje, tj. "pravilnije", nego što su odlučivali (subjektivni) suci.

Uistinu je riječ o relativno specifičnom primjeru u kojem bismo istraživačima mogli predbaciti svašta, i u kojem je – budimo pošteniji – vaganje između vrednota i popunjavanja nejasnih pravnih pojmova sa sadržajem i pri sudačkom poslu potisnuto u stranu. No teško je zanijekati jednostavnu činjenicu: računalo je sposobno "probaviti" i analizirati neusporedivo veću količinu podataka i informacija nego čovjek, a na osnovi analize i ponuditi konkretna rješenja ili barem prijedloge.

Je li računalno bolje i od odvjetnika?

Iako je odvjetnički poziv među onima koji će biti (u smislu odumiranja, odnosno zamjene ljudi strojevima) zbog pojave računala i prije svega umjetne inteligencije najmanje na udaru,¹ bilo bi opasno kratkovidno kad bismo zatvarali oči pred nekim promjenama (recimo radije – izazovima), koje nam se obećavaju.

¹ Pogledaj slučajeve www.bbc.com/news/technology-34066941, te www.npr.org/sections/money/2015/05/21/408234543/will-your-job-be-done-by-a-machine

Iako u Sloveniji, čak i ne samo formalno nego istinski, već postoji sustav presedana² – čemu je, prema mojem mišljenju, odlučujuće pripomogao upravo tehnološki razvoj, konkretno: dostupnost sudskih odluka i poboljšano traženje po njihovih tekstovima – postoje računalne aplikacije koje omogućavaju analizu velikih količina podataka i nude rješenja na osnovi te analize, zanimljive i slovenskim pravnicima i odvjetnicima. Važnost budućih rješenja na tom području je i u tome da ćemo s računalima moći komunicirati u prirodnom jeziku, što znači ogroman odmak od trenutačne interakcije s računalima, odnosno od traženja prema (pretežno) ključnim riječima. Jedna od takvih zanimljivih usluga zove se Super pametni odvjetnik,³ – “nabijena” je s pravnim dokumentima – upotrebljava kapacitet IBM-ovog računala Watson,⁴ koje se odlikuje sposobnošću strojnog učenja. Riječ je o aplikaciji koja omogućava, tako barem tvrde autori, da se računalu postavi pitanje ljudskim jezikom (Smije li poslodavac djelatniku koji ne ispunjava svoje obveze otkazati ugovor o radu bez otkaznog roka? itd.) i u trenutku se dobije odgovor zajedno s popisom dokumenata koji su bili osnova za odluku te s podatkom o stupnju vjerojatnosti da je odgovor ispravan. Ako korisnik odgovor potvrdi ili odbaci, aplikacija to za pamti i na osnovi toga uči za buduća pitanja. Aplikacija, primjerice “razumije” i hijerarhiju među sudovima i pravnim aktima.

Izazovi za (ne tako daleku) budućnost

Sve dosad napisano zahtijeva logično pitanje: Hoćemo li mi odvjetnici u budućnosti imati manje posla i kakav će taj posao uopće biti? S obzirom na trenutačnu smjer razvoja, čini

Za budućnost odvjetničkog poziva, dakle, ne smijemo biti pretjerano zabrinuti. Teško je ipak pouzdano predvidjeti kakva će ta budućnost biti, no posve je izvjesno da neće biti dosadna.

se da će umjetna inteligencija doći u obzir ponajprije i najbrže kod ocjenjivanja mogućnosti za uspjeh u nekom postupku (na osnovi dosadašnjih primjera). Osim što će takve aplikacije na jednoj strani uštedjeti mnogo vremena, postoji vjerojatnost da će ih početi upotrebljavati i naše stranke, a tada će se smanjiti potreba za pravno savjetovanje tipa “mogu li...”, odnosno “kakva je vjerojatnost za uspjeh u sporu”. A kad će se stranka odlučiti da ide u akciju, kad će trebati sastaviti dokumente i sudske spise i argumentima uvjeriti suca da je riječ o činjeničnom stanju koje je slično ili drugačije od onoga koje je bilo osnova za odlučivanje, a koje je već sadržano u nekoj podatkovnoj bazi, odvjetnici i njihova pravna argumentacije zacijelo će još dugo biti nenadomjestivi.⁵

Istodobno s automatiziranim odlučivanjem na osnovi algoritma, kakvo je opisano u uvodu ovoga članka, a odvjetnicima vjerojatno otvara novo (procesnopravno) radno područje, i to provjeravanje algoritama: tko ih je definirao (programirao), na kakav način⁶ i s kakvom namjerom odnosno ciljem.

2 Niži sudovi činjenično slijede pravna stajališta i nazore viših sudova, iako su kao formalni pravni izvor (o ustavnoj zabrani samovoljnog odstupanja od sudske prakse) obvezna samo pravna mišljenja opće sjednice vrhovnog suda. I ne samo to, nego niži sudovi u svojim odlukama također sve češće citiraju i interpretiraju odluke viših sudova.

3 Više na www.rossintelligence.com

4 Više na www.ibm.com/smarterplanet/us/en/ibmwatson/what-is-watson.html

5 Za one koji su pri čitanju ovog članka možda pretjerano zabrinuti: na <http://newsfeed.time.com/2013/12/17/robot-telemarketer-samantha-west/> na dnu stranice je poučan snimak koji pokazuje manjkavosti računalne “inteligencije” u usporedbi s ljudskom, odnosno kako jednostavno lako čovjek intelektualno “slomi” računalo.

6 Kakvu je težinu, na primjer, dao pojedinačnim osobnim okolnostima osumnjičenika, i što je razlog za to.

Uz dopuštenje urednika časopisa "Odvjetnik" Odvetniške zbornice Slovenije, objavljujemo tekst "Pranje novca kao 'politički delikt'", autora Marka Rajčevića Laha. Tekst je objavljen u časopisu "Odvjetnik" br. 76./ proljeće 2016.

Pranje novca kao "politički delikt"

Piše:

**Marko Rajčević
Lah,**

odvjetnik u Ljubljani

Preveo:

Zvonko Šeb

Vrhovni sud Republike Slovenije presudom u predmetu I Ilps 12175/2013 od 18. veljače 2016. oslobodio je jednog od prijestupnika za kazneno djelo pranja novca prema članku 245. Kaznenoga zakon (KZ-1).¹ Osuđenik nije bio oslobođen radi pomanjkanja dokaza, nego zato što do kaznenog djela pranja novca u njegovom slučaju uopće nije došlo (osuđen je, naime, bio za izvršenje prethodnog kaznenog djela teške krađe). Novac, koji je više prijestupnika u tom slučaju pokušalo oprati, bio je pridobiven prethodnim kaznenim djelom teške krađe koja je bila izvršena upadom u računalo oštećenog poduzeća. Nadam se da će judikat označiti preokret u dosadašnjoj sudskoj praksi.

Ponavljanje kaznenih djela (prethodnog kaznenog djela i pranja novca)

Posljednjih godina kod postupanja u slučajevima pranja novca dolazi do vrlo neobičnih pravnih kvalifikacija tog kaznenoga djela. Prema mojem mišljenju, Državno odvjetništvo nepravilnom uporabom nekih pravnih instituta i "preširokim" razumijevanjem pojava oblik pranja novca u svojim optužnicama olako "udvostručuje" kaznena djela.

Kazneno djelo pranja novca sastavljeno je iz dvaju kaznenih djela: iz prethodnog kaznenog djela (na primjer teške krađe, zloporabe položaja, prijevare, nedopuštene trgovine opijatima) i pranja novca. Spomenuto

"udvostručuje" kaznenih djela u optužnicama (i zatim u presudama) događa se jednostavnom "pravnom operacijom": u optužnici tužiteljstvo neko ponašanje počinitelja najprije definira kao prethodno kazneno djelo (na primjer teška krađa), a zatim isto ponašanje istog počinitelja definira još i kao pranje novca.

Posljedično, isti je počinitelj tretiran (i u većini dosadašnjih slučajeva i osuđen!) za dva kaznena djela, iako je u stvarnosti počinio samo jedno, i to samo prethodno djelo. Zbog takvog udvostručjenja kaznenih djela počinitelj dakako dobiva i dvostruku kaznu (uobičajena je zatvorska): najprije je kažnjen za prethodno djelo, a zatim i za pranje novca. Počesto je kazna koja je izrečena za pranje novca viša od kazne za prethodno kazneno djelo.

Možda najjači primjer takvog "udvostručjenja" kaznenih djela je iz javnih glasila poznati slučaj mariborskog hakera S. M., koji je upadao u računalne sustave oštećenih poduzeća i s njihovih bankovnih računa "skidao" novac, koji je elektronički prebacivao na bankovne račune koje su za tu namjenu prethodno otvarali njegovi osumnjičeni pomoćnici. Kad je novac dospio na pomoćnikov bankovni račun, brzo ga je podignuo u gotovini i tako se novcu, kako se to lijepo kaže, izgubio trag. Na taj je način S. M. izvršio gotovo 50 prethodnih djela teške krađe i isto toliko kaznenih djela pranja novca. Ukupno je ukrao, ili pokušao ukrasti do milijun eura. Na koncu su njega in većinu njegovih pomoćnika, koji su za njega otvarali račune, otkrili i kazneno ih progonili, odnosno još uvijek

¹ Ur. l. RS, br. 55/08 in nasl. (Službeni list Republike Slovenije, 55/08 i dalje)

ih progone. Hakeru su sudili, odnosno još mu sude, samo u jednom slučaju, a pomoćnicima u više odvojenih postupaka na različitim sudovima u državi.

Spomenuti haker i njegovi pomoćnici najprije su bili optuženi za prethodno kazneno djelo teške krađe upadom u računalni sustav i za pranje novca. Prethodno djelo teške krađe bilo je u optužnicama ustvari opisano jednako kao i pranje novca. Isto postupanje (elektronički prijenos novca s računa oštećenika na račun počinitelja krađe i naknadno podizanje gotovine s tog računa) tužitelji su u svim slučajevima optužnice najprije okarakterizirali kao prethodno djelo (teške krađe), a zatim su isti prijenos novca definirali i kao kazneno djelo pranja novca. Pri opisu pranja novca u optužnicama nalazimo uvijek jednaku, inače sadržajno praznu frazu – da se počinitelj takvim postupanjem (otvaranjem drugog bankovnog računa i možebitnim podizanjem ukradene gotovine) “pobrinuo ili se pokušao pobrinuti, da se novcu izgubi trag, a time je omogućio legalan unos novca u promet...”.

Ako je prethodno djelo teške krađe ostalo samo na pokušaju (na primjer haker s računa oštećenika nije mogao “skinuti” novac jer ga u trenutku upada u računalo tamo možda nije bilo), oba su djela, prethodno i pranje novca, u optužnicama bila okvalificirana kao pokušaj teške krađe i pokušaj pranja novca. Za pokušaj pranja novca počinitelj je optužen čak i u slučaju da se novac koji je trebao biti opran nije ni pribavio prethodnim djelom. Tako je bilo u već spomenutoj presudi VS RS I Ips 12175/2013. Pri opisanom navodnom pranju novca počinitelji su samo otvorili bankovni račun i zatim s njega podignuli novac koji je na njega doznačio haker. Tim novcem, dakle, nisu obavljali nikakve druge financijske transakcije, samo su ga podignuli s računa i možda predali počinitelju prethodnog djela (ali možda i nisu). Tvrdim da opisano “udvostručenje” kaznenih djela materijalno-pravno nije ispravno. Opisano postupanje počinitelja podrazumijeva samo izvršavanje prethodnog kaznenog djela teške krađe, a ni u kojem slučaju ne može biti dodatno okvalificirano još i kao kazneno djelo pranja novca. Otvaranje bankovnog računa na koji će naknadno biti preusmjeren novac ukraden

upadima u računala oštećenih poduzeća, predstavlja nužan uvjet za izvršenje, odnosno okončanje, prethodnog kaznenog djela teške krađe. Bez drugog bankovnog računa, na koji bi glavni počinitelj prethodnog djela (haker) doznačio ukradeni novac, prethodnog djela teške krađe pojmovno uopće nije moguće dovršiti. Čak i naknadno podizanje gotovine koja je bila doznačena na taj račun, još uvijek bi podrazumijevalo (zadnje) završno postupanje teške krađe. Tek podizanjem gotovine s “pomoćnog” bankovnog računa počinitelji bi konačno prisvojili novac koji je bio predmetom krađe.

Prijenos novca s računa oštećenika na račun pomoćnika glavnog izvršitelja krađe, koji je taj novac zatim podignuo i s njime nestao, jest dakle posljednje izvršeno kazneno djelo teške krađe. Opisanim ponašanjem počinitelj teške krađe samo je dovršio svoje prethodno kazneno djelo (tešku krađu). Počinitelj zato ne može početi pranje novca, prije nego dovrši prethodno kazneno djelo. To je logično, pojmovno a također i pravno nemoguće. Sudska praksa

na taj način prvu fazu pranja novca (plasman, engl. *placement*) potpuno nepravilno pomiče do zadnje faze izvršenja prethodnog kaznenog djela.

Pravno je i pojmovno nesmisleno neki prekršaj istog počinitelja najprije kvalificirati kao prethodno kazneno djelo (na primjer tešku krađu), a zatim taj isti prekršaj još i kao pranje novca. Opis drugog kaznenog djela (pranje novca) sadržajno bi trebao biti drugačiji – počinitelj bi pri provedbi pranja novca morao početi provoditi nešto drugo, izvršiti bi morao sadržajno drugačija djela. Takvo stajalište zastupa i presuda VS RS I lps 12175/2013. Pranje novca, naime, vremenom je i mjestom odvojeno od prethodnog kaznenog djela, a i oblici provedbe obaju djela su drugačiji, pa su drugačiji i predmeti kaznenopravne sigurnosti.² U razmatranim slučajevima, međutim, isti počinitelj pod točkom u kojoj je u optužnici opisano prethodno kazneno djelo, istodobno i praktički na istome mjestu radi isto to što je opisano u točki u kojoj se opisuje pranje novca.

Pojam pranja novca (što pranje jest a što nije) Pranje novca kao kriminalna pojava obično je nešto mnogo veće nego samo prenošenje novca s jednog bankovnog računa na drugi, ili samo polaganje i podizanje novca s računa. Pranje novca obično je prilično zapletena operacija, u kojoj počinitelj novac dobiven kriminalom plasira u financijski sustav (prva faza pranja novca – plasman), a zatim ga nizom transakcija “seli” po različitim bankovnim računima različitih država, i pritom novac “mijenja oblike”, tako da se na kraju jednostavno prikaže kao legalno stečen novac, odnosno da se sakrije njegovo kriminalno porijeklo. To je druga faza pranja novca – stratifikacija odnosno pranje novca u užem smislu; na kraju te faze novac je već opran. U trećoj fazi (investiranje) počinitelj već oprani novac investira u legalne poslove, ili ga po potrebi prijavi mjerodavnim nadzornim institucijama kao legalno ostvaren dohodak.³ Povijesno možda najstarija i zasig-

urno jedna od najpopularnijih tehnika pranja novca je tzv. kredit *back-to-back* ili *loan-back*. Kriminalom dobiven novac počinitelj opere tako da od banke fiktivno posudi svoj vlastiti novac. Radi lakšeg razumijevanja prikazat ću krajnje pojednostavljen primjer te tehnike.

Primjer: Počinitelj raspolaže prljavim novcem u iznosu od jednog milijuna eura, i želio bi ga oprati. Najprije mora prljavi novac u gotovini prokrijumčariti iz države u kojoj je kriminalno dobiven. Zatim ga u stranoj državi (po mogućnosti u centru *off shore*) položi na račun u nekoj banci (prva faza pranja novca – plasman), a onda od te iste banke, ali još bolje od neke druge (po mogućnosti u drugoj državi) zatraži milijun eura kredita. Za vraćanje posudbe počinitelj jamči spomenutim depozitom “prljavog” novca u visini od milijun eura u prijašnjoj banci. Pri takvome jamstvu banka počinitelju najčešće vrlo rado posudi novac. Odobri mu posudbu u iznosu od milijun eura i novac doznači u njegovu matičnu državu. Počinitelj kraće vrijeme otplaćuje rate kredita, a zatim banki koja mu je novac posudila javi da rate više ne bi plaćao, pa neka se banka namiri iz njegovog zadržanog depozita. Sve opisane transakcije i poslovi čine drugu fazu pranja – stratifikaciju. Nakon te faze novac je već opran i počinitelj se u svojoj državi njime normalno koristi, odnosno investira ga u legalne poslove (to je treća faza pranja – investiranje). Ako nadzorni organi, primjerice porezni ured ili policija, pitaju ili provjeravaju odakle počinitelju milijun eura, on im jednostavno pokaže sve potrebne papire o kreditu iz inozemstva (potvrda o doznaci iz strane banke, kreditni ugovor itd.). Na toj točki nadzorni organi najčešće prestanu istraživati izvor novca. Opisana tehnika pranja novca jasno prikazuje da pranje nije samo skrivanje novca, nego i prikrivanje njegovog kriminalnog izvora, a to ne mora biti isto, a na drugoj strani skrivanje novca može biti samo dio pranja novca (najčešće početna faza, kad počinitelj kriminalom dobiven novac najprije skriva, a zatim ga opere). Tehnika kredita *loan-back* također pokazuje da je pranje novca mnogo više nego

2 Kazenski zakonik z uvodnim pojašnili Boštjana Penka i Kladija Stroliga in stvarnim kazalom Vida Jakulina (Kazneni zakon s uvodnim pojašnjenjima Boštjana Penka i Kladija Stroliga i stvarnim kazalom Vida Jakulina) CZ Uradni list (Službeni list), Ljubljana 2000., str. 65.

3 Deisinger, M.: Deisinger, M.: Kazenski zakonik s komentarjem: Posebni del. (Kazneni zakon s komentari-

ma: Posebni dio.) GV Založba, Ljubljana 2002, str. 557. Komentar 252. člana KZ. GV Založba, Ljubljana 2002, str. 557.

jednostavno prebacivanje novca s jednoga na drug bankovni račun, ili samo podizanje odnosno polaganje novca na račun (iako doznake i podizanja mogu biti pojedinačna provedbena djela u procesu pranja novca - ali u ovom slučaju, postoji određeni slijed doznaka i polaganja ili isplate novca).

Definicija triju faza pranja novca, preuzeta iz Kaznenog zakona s komentarom: Posebni dijelovi⁴ je stara i nesporna. Njeno razumijevanje i ponajprije razumijevanje pojedinih faza i pojavnih oblika (načina) pranja novca govori nam što je pranje novca, ali također i što pranje nije.

Prvi primjer: Počinitelj kriminalom dobiven novac samo investira u kupnju potrošnih dobara (na primjer u nekretnine, automobile), i pritom ne obavlja transakcije kojima bi pokušao sakriti prljavi izvor novca. Takvo ponašanje najčešće nije pranje novca, jer počinitelj nije proveo druge fazu pranja (stratifikaciju) i prljav je novac samo neposredno upotrebljavao. Takav je slučaj u presudi VS RS I lps 60793/2011, u kojoj je sud rekao da svaka promjena vlasništva (svaka transakcija) još uvijek ne podrazumijeva pranje novca.⁵

Drugi primjer: Počinitelj prethodnog djela kriminalom dobiven novac položi na svoj ili majčin bankovni račun. Ako je namjera počinitelja samo položiti novac na bankovni račun i tami ga držati, to još nije pranje novca. No ako počinitelj namjerava nakon polaganja gotovine s tog računa izvoditi daljnje transakcije, kojima bi prikrilo kriminalan izvor novca, polaganjem je učinio prvu fazu pranja novca (plasman novca u financijski sustav). Iako u tom slučaju počinitelju treba dokazati da je položenim novcem htio izvoditi daljnje transakcije (na primjer da je u banci dogovarao daljnje doznake na druge račune u centrima *off-shora*), što najčešće nije laka zadaća. Zato sam polog prljave gotovine na bankovni račun najčešće još ne predstavlja dokazano pranje

4 Deisinger, M.: Kazneni zakoni s komentarom: Posebni dio. Kazenski zakonik s komentarjem: Posebni del. (Kazneni zakon s komentarima: Posebni dio.) GV Založba, Ljubljana 2002.

5 Florjančič, O.: Pojem pranja denarja in nekatera vprašanja njegove kazenskoopravne ureditve (Pojam pranja novca i neka pitanja njegova kaznenopravnog uređenja), Pravosodni bilten, št. 1/2014, str. 15. (Pravosudni bilten, br. 1/2014., str. 15.)

Mislim da bi zakonodavac morao hitno promijeniti (ograničiti) blanketnu definiciju pranja novca; najbolje tako da se članak 252. KZ-a ubuduće više ne bi pozivao na definicije pranja novca u drugim zakonima, nego da bi sam taksativno određivao sve izvršne oblike toga kaznenog djela. Ponajprije bi sudska praksa (viših sudova i Vrhovnoga suda) morala "zaustaviti" lavinu optužba kojima se kao kazneno djelo (pranja novca) kazneno progone djela koja vrlo očito nisu pranje novca, nego je riječ ponajčešće o izvršenju prethodnog kaznenog djela.

novca. Skrivanje novca nije nužno i pranje novca, odnosno pranje novca je više nego samo njegovo skrivanje.

Kao što sam već napisao, naša sudska i tužiteljska praksa zadnju fazu prethodnog kaznenog djela izjednačuje s prvom fazom (plasman), a u nekim slučajevima čak i s drugom fazom pranja novca (stratifikacija). Prijenos ili samo pokušaj prijenosa novca s računa oštećenika na račun pomoćnika u prethodnom djelu krađe prema takvoj bi logici bio i već sam plasman prljavog novca u financijski sustav (na račun pomoćnika), ako ne već početak druge faze (stratifikacije). Tužiteljstvo, a zatim i su, počinitelju spočitavaju da je prljav i već pridobiven novac namjeravao plasirati u financijski sustav (i smislu prve faze pranja novca – plasman). Pritom oba previđaju da su počinitelji ukradeni novac prebacivanjem na drugi bankovni račun i kasnijim podizanjem s tog računa novac i u većem dijelu htjeli maknuti iz financijskog sustava, a ne u sustav ga plasirati (što bi bio uvjet za početak pranja novca).

Dvostruko kažnjavanje i blanketna norma – usporedba s člankom 114. Kaznenoga zakonika SFRJ

Problem udvostručavanja kaznenih djela osim ambicioznosti svakog državnog tužitelja, naime, omogućavaju dvije odredbe KZ-a i Zakona o sprečavanju pranja novca i financiranja terorizma (ZPPDFT)⁶ – tzv. dvostruko kažnjavanje i blanketna priroda prvog stavka članka 245. KZ-a koja definira kazneno djelo pranja novca.

Dvostruko kažnjavanje određuje drugi stavak članka 245. KZ-a, koji propisuje da se počinitelj prethodnog kaznenog djela kažnjava i za kazneno djelo pranja novca. Tom, u stvarnosti vrlo zanimljivom odredbom, zakonodavac je zakonom isključio mogućnost očitog ishoda tijekom prethodnog kaznenog djela (u našem slučaju krađe) i pranja novca, kad je oba djela (prethodno kazneno djelo i pranje novca) izvršio isti počinitelj. Zakonska odredba bila je uvedena u Kazneni zakon (KZ)⁷ s novelom

6 Ur. l. RS, št. (Službeni list Republike Slovenije, broj) 60/07

7 Ur. l. RS, št. (Službeni list Republike Slovenije, broj) 63/94.

KZ-a⁸ u travnju 1999. godine. Pranje novca bilo je, naime, kao kazneno djelo uvedeno u slovensko zakonodavstvo još četiri godine ranije, tj. l. siječnja 1995., s tadašnjim Kaznenim zakonom Republike Slovenije. Prvobitni tekst članka 252. KZ-a iz godine 1995., koji je određivao kazneno djelo pranja novca, još nije sadržavao odredbe o dvostrukom kažnjavanju. U to vrijeme (od tada je prošlo već više od 20 godina) u dijelu tadašnje kaznene teorije (sudske prakse još nije bilo) nekako je prevladavalo mišljenje da je pranje novca u odnosu s očitim realnim ishodom prethodnog kaznenog djela (kada oba djela počini isti počinitelj). Pranje novca tada se smatralo nekažnjivim naknadnim ponašanjem (jedan od oblika očitog realnog ishoda), slično kao što je u odnosu krađe i prikrivanja, kad oba kaznena djela izvrši isti počinitelj.

Sredinom 90ih godina prošloga stoljeća, kao djelatnik novoosnovanog Ureda Republike Slovenije za sprečavanje pranja novca sudjelovao sam u skupini koja je pripremila dio novele KZ-a. Dobro se sjećam da je dvostruka kažnjavanost u naš kaznenopravni sustav ušla gotovo slučajno. Tada je dvostruko kažnjavanje prethodnog djela i pranja novca poznavala tek jedna europska država – Irska.

Mislim da namjera zakonodavca (odnosno tadašnje skupine koja je pripremala novelu KZ-a) nije bila u tome da bi dvostruko kažnjavanje – gotovo 20 godina kasnije – omogućavala kazneni progon takvih kombinacija prethodnog djela i pranja novca kakve razmatram u ovom članku. Konačno, tadašnji direktor Ureda Republike Slovenije za pranje novca Klaudijo Stroligo zapisao je “da su prethodno kazneno djelo i pranje novca vremenski i prostorno odvojene, različite provedbene radnje i u većini slučajeva i pravno zaštićena dobra...”⁹ Ovaj članak razmatra (kritizira) upravo obrnutu situaciju - kad tužiteljska i sudska praksa prethodno djelo i pranje novca razmatraju kao jedno te isto kazneno djelo (koje zato nije mjesno i vremenski odvojeno, te su provedbe-

8 Ur. l. RS, št. (Službeni list Republike Slovenije, broj) 23/99.

9 Kazenski zakonik z uvodnimi pojasnjenjima) Boštjana Penka i Klaudija Stroliga in stvarnim kazalom Vida Jakulina. ČZ Uradni list (Službeni list), Ljubljana 2000., str. 65.

na djela pri prethodnom djelu i pranju novca ista), pritom se optužbe pozivaju upravo na drugi stavak članka 245. KZ-a, koji definira i dopušta dvostruko kažnjavanje.

Drugi "problem" na zakonodavnoj razini, koji omogućuje udvostručenje kaznenih djela je blanketni karakter kaznenopravne definicije pranja novca. Prvi stavak članka 245. KZ-a, koji definira pranje novca, je blanketna odluka koja upućuje na korištenje ZPPDFT-a. Važeći ZPPDFT iz godine 2007., naime, u članku 2. vrlo široko, i za državno tužiteljstvo vrlo velikodušno, određuje što je pranje novca, pa je to inače "svako ponašanje kojim se prikriva izvor novca dobivenog kaznenim djelom, i uključuje zamjenu ili bilo koji prijenos novca ili druge imovine...".

Pri tako neizmjerljivo širokoj definiciji pojma pranja novca, kad je pranje bilo koji prijenos novca ili imovine, moguće je baš svako mijenjanje novca ili imovine, bilo kamo i na bilo koji način, okvalificirati kao pranje novca. To se dakako u sudskoj praksi sada i događa. Mislim da je definicija po kojoj je pranje novca "baš sve i još mnogošto povrh" – apsurdna, jer čak ni svaki prijenos kriminalom stečenog novca nije pranje novca. Takva zakonska definicija pranja novca vrlo je opasna, ona neizmjerljivo širi područje kriminala i nudi obilje mogućnosti za arbitražni kazneni progon koji je doslovce prepušten domišljatosti državnog tužitelja koji pri svakom imovinskom kaznenom djelu, u kojem se dogodi neka promjena imovine (a "promjena imovine" događa se kod gotovo svakog imovinskog kaznenog djela; u tome je ipak poanta imovinskih kaznenih djela!), u svoju optužbu za prethodno djelo doda još i pranje novca, i tako optuženika "dvostruko" kazneno progona, pa ga zatim dvostruko kazni.

Konačno, tako široka kriminalizacija baš svega u suprotnosti je s načelom zakonitosti i načelom određivanja kaznenog djela u kaznenom materijalnom pravu. Tako široka zakonska definicija kaznenog djela pranja novca podsjeća na "legendarni" članak 114. Kaznenog zakona SFRJ iz godine 1977., koji je definirao (danas) egzotično kazneno djelo Kontrarevolucionarno ugrožavanje društvenog uređenja. Tekst članka 114. počinje

famoznim uvodom: "tko počini kazneno djelo kojim namjerava: ..." Nakon dvotočke slijedi alternativno (i bujno) nabranje raznih izvršnih oblika tog kaznenog djela, pri čemu je domišljatost tadašnjeg zakonodavca uistinu bujno djelovala. Nažalost, ograničen opseg ovog članka članka ne dopušta mi da izričito nabrojim sve moguće verzije potkopavanja tadašnjeg društvenog uređenja. U članku 114. KZ-a SFRJ bila je oblikovana nekakva "opća inkriminacija", koja je trebala zajamčiti najpotpuniju kaznenopravno zaštitu na tom području.¹⁰ "Najpotpunija kaznenopravna zaštita" podrazumijeva da je zakonodavac s takvom zakonskom definicijom kontrarevolucionarne djelatnosti odlučio da je kažnjivo baš sve što se određenom tužitelju u nekom trenutku učini smislenim, odnosno vrijednim kaznenog progona, i još štošta povrh toga. Na pravnom smo fakultetu članak 114. KZ-a SFRJ imali za primjer kako se kaznena djela na razini zakonodavca ne smiju definirati.

Zaključak

Sličnost između pravne definicije kaznenog djela pranja novca prema članku 245. KZ-a u kombinaciji s člankom 2. ZPPDFT-a i opisane definicije proslavljenog članka 114. KZ-a SFRJ je sasvim slučajna. Usporedba obiju članaka, međutim, čini mi se prilično umjesnom. S obzirom na to da sadašnja definicija pranja novca potencijalno kriminalizira baš svaki prijenos imovine, pri važećoj zakonskoj definiciji pranja novca prema članku 245. KZ-a "zajamčena potpuna kaznenopravna zaštita financijskog sustava države" – to bi trebao biti predmet zaštite pri pranju novca. Tako široka kaznena definicija u kombinaciji s nepravilnim tumačenjem kaznenog djela pranja novca daje obilje mogućnosti za arbitražni kazneni progon čiji način i posljedice sam pokušao opisati.

10 Bavcon, L., Bele, I., Kobe, P., Pavčnik, M.: Kazensko-pravno varstvo države in njene družbene ureditve (Kaznenopravna zaštita države i njenog društvenog uređenja). Globus, Zagreb 1987., str. 201-203.

Kolokacije u jeziku prava

Što je an injunction?

Piše:

Ivana Bendow

prof.

Odgovor na pitanje iz naslova potražiti ćemo u dva jednojezična pravna rječnika. Black's Law Dictionary ovako definira sadržaj naziva *injunction*: "A court order commanding or preventing an action." Oxford Dictionary of Law nudi nešto opširniju definiciju: "A remedy in the form of a court order addressed to a particular person that either prohibits him from doing or continuing to do a certain act (a prohibitory injunction) or orders him to carry out a certain act (a mandatory injunction.)."

Iz priloženih definicija jasno je da naziv *injunction* odgovara hrvatskom nazivu "mjera". Dakako, naziv označava samo sudske mjere, one koje sud izriče određenoj osobi (*addressed to a particular person*) zabranjujući joj (zabrana – a *prohibitory injunction*) ili nalažući (nalog – a *mandatory injunction*) kakvo ponašanje. Iz toga slijedi da *injunctions* uključuje sigurnosne mjere propisane Kaznenim zakonom, zaštitne mjere iz Prekršajnog zakona, te privremene i prethodne mjere osiguranja tražbine.

U vezi s privremenim i prethodnim mjerama osiguranja tražbine, čini mi se da anglo-američko i europsko pravo privremene i prethodne mjere trpaju u isti terminološki koš. U jednom prijevodu Ovršnog zakona iz 2005. godine našla sam da su naše prethodne mjere označene kao *preliminary measures*, a privremene kao *interim measures*. Uz ovaj mogući naziv valja napomenuti dvije stvari. Prva i manje važna napomena je da bi bilo vrijedno za mjere o kojima je riječ prihvatiti naziv *injunction*, jer je on uvriježen ne samo u anglo-američkoj pravnoj tradiciji, dakle onoj koju jezično oblikuju izvorni govornici engleskog jezika, već se pojavljuje i u europskim propisima (npr. *Injunctions Directive 2009/22/EC*) i odlukama europskih sudova i njihovim sažetim prikazima (npr. "The case concerned an injunction preventing the association from disseminating

film footage which was secretly taken..."). Druga i važnija napomena je da ne smijemo očekivati da će stranac koji se upoznae s našim ovršnim postupkom u susretu s kolokacijama *interim injunction* i *preliminary injunction* isti čas znati o čemu je riječ. Sadržaj pojma često ne izvire iz samog naziva, već postaje jasan tek iz zakonskog teksta ili opisa koji slijedi. Podsjetit ću na još samo jedan sličan primjer: ne smijemo očekivati da će stranac iz našeg naziva *County Court* odmah znati da je riječ o Županijskom sudu, pogotovo ako dotični dolazi iz pravnog sustava Engleske i Walesa, gdje naziv *County Court* označava isključivo niži sud u građanskom postupku, znači ekvivalent našem općinskom građanskom sudu (viši sud u građanskim postupcima je *High Court*).

Što se tiče sigurnosnih i zaštitnih mjera iz Kaznenog, odnosno Prekršajnog zakona, primjećujem među njima nekoliko potpuno identičnih mjera, što nije iznenađujuće, jer prekršaj i nije drugo nego lakše kazneno djelo (*a minor crime, a misdemeanour*). Pitam se samo zašto dvije skupine gotovo identičnih mjera iz dvaju srodnih grana prava nose različit naziv (zapravo se i ne pitam, jer sličnih primjera ima mnogo, npr. rasprava i glavna rasprava, očevid i uviđaj). Bilo kako bilo, u engleskom su i sigurnosne i zaštitne mjere *protective injunctions*. To što imaju još nekoliko mogućih naziva, pa se umjesto *injunction* često upotrebljava *order* (npr. *restraining order* kao sinonim za *prohibitory injunction*) ne bi smjelo iznenaditi s obzirom na veliki broj država, odnosno pravnih sustava u kojima je engleski službeni jezik.

Naziv *restraining order* za mene ima snažnu evokativnu moć. Vraća me na mjesto i u vrijeme (ah, vrijeme!) kada sam ga prvi put čula i naučila. Dok sjedimo na travnjaku na jednom od pet kampusa *University of Massachusetts*, kolegica Charlsye prepričava mi jednu ružnu

O autorici:

Ivana Bendow, profesorica engleskog jezika, autorica je dvaju rječnika u nakladi Školske knjige. Pisanje (novinarstvo i esejistika) studirala je na *University of Massachusetts* u Sjedinjenim Američkim Državama. Podučava pravnički engleski jezik, prevodi stručne tekstove i sastavlja hrvatsko-engleski pravni rječnik.

priču o obiteljskom nasilju i čujem je kako kaže: “*The wife sought a restraining order, which the court did grant, but the husband violated it.*” Muž nije poštivao mjeru zabrane približavanja koju je sud izrekao na ženin prijedlog. Značajne kolokacije *restraining order*, koja je samo drugo ime za svaku mjeru zabrane (*to restrain* – spriječiti, obuzdati, sputati, ograničiti), s vremenom se suzilo tako da se danas prvenstveno (ne isključivo!) rabi u kontekstu obiteljskog nasilja.

Za kraj jedna radosna vijest: u poznatom kontekstu, tj. kada znamo je li riječ o osiguranju tražbine, ili o određenom ponašanju okrivljenika ili prekršitelja, često je dovoljno reći samo *The creditor sought an injunction* ili *The court issued an injunction*. Koje mjere predlaže vjerovnik, odnosno koje mjere sud izriče određenom okrivljeniku ili prekršitelju, to će naš sugovornik vjerojatno znati.

mjera zabrane koju izriče sud a prohibitory injunction, a prohibitory order, a court-ordered prohibition, a court-mandated prohibition, a restraining order

tražiti zabranu, predložiti izricanje zabrane to seek a prohibitory injunction, to move the court for a restraining order

predlagatelj mjere the party moving for an injunction, the moving party

izreći mjeru to impose an injunction, to issue an order

sigurnosne mjere protective injunctions in criminal law, criminal protection orders

zaštitne mjere protective injunctions in misdemeanour law, orders of protection, protective orders, protection and restraining orders

zaštitna mjera zabrane upravljanja motornim vozilom an injunction prohibiting a person from driving a motor vehicle, a restraining order banning a person from driving a motor vehicle

zaštitna mjera obveznog liječenja od ovisnosti an injunction mandating treatment for substance abuse, an order for mandatory treatment for substance abuse

zaštitna mjera zabrane obavljanja određene djelatnosti ili poslova a restraining order prohibiting a person

from discharging a particular duty or particular jobs

zaštitna mjera zabrane posjećivanja određenog mjesta ili područja a restraining order prohibiting a person from visiting a certain place or area

obvezno psihijatrijsko liječenje mandatory psychiatric treatment

obvezno liječenje od ovisnosti mandatory treatment for substance abuse

obvezan psihosocijalni tretman mandatory counseling

zabrana obavljanja određene dužnosti ili djelatnosti prohibition on discharging a certain duty or activity

zabrana upravljanja motornim vozilom prohibition on driving a motor vehicle, a driving prohibition

zabrana približavanja, uznemiravanja i uhoda prohibition on approaching, harassing or stalking a particular person, a stay-away order

udaljenje iz zajedničkog kućanstva exclusion from joint household

zabrana pristupa internetu prohibition on internet access

zabrana raspolaganja imovinom a freezing order

privremene i prethodne mjere radi osiguranja tražbine interim injunctions for securing a claim, provisional injunctions to secure a claim, temporary injunctions securing a claim

Zarez u jeziku prava (2)

Piše

.....
doc. dr. sc.
Marko Alerić

U ovom broju nastavljamo s pravilima o pisanju zarezu u hrvatskom jeziku. Jasno je da nije svejedno pišemo li u rečenici zarez ili ga ne pišemo, kao ni na kojem smo mjestu u rečenici zarez napisali. Pravila o pisanju zarezu utvrđena su i propisana u *Hrvatskom pravopisu*.

8. Zarez **se piše** ispred isključnih veznika *samo, samo što, tek, tek što, jedino, jedino što, osim što*.

Sa svima smo postigli dogovor, samo što još nismo potpisali ugovor; Svi su se složili, jedino se Nikola ponovno suprotstavio; U kući je bila tišina, tek su se čuli otkucaji sata.

9. Zarez **se piše** prije dijela rečenice koji predstavlja dodatno objašnjenje ili dodatni komentar.

Napisao je da će se povući, što nas je iznenadilo; Predavanje može održati sljedeći tjedan, npr. u utorak, srijedu ili četvrtak; Govorilo se o izletu zaposlenika, tj. o stručnom putovanju; Dokumentaciju smo predali 7. travnja, odnosno dan nakon isteka roka.

Ipak, zarez **se ne piše** kad riječ *odnosno* ima rastavnu ulogu, tj. kad ima značenje kao i veznik *ili*, a ispred veznika *ili* zarez se ne piše. Na tom mjestu postoji mogućnost izlaska s ceste **odnosno** nastavka vožnje.

10. Zarez **se piše** kod isticanja.

a) između dviju istih riječi

*Za odluku mu je trebalo **dugo, dugo** vremena.*

b) ispred riječi koje služe za isticanje: *pa i, pa ni, pa čak i, pa čak ni, čak i, čak ni, (a) kamoli*

To je problem koji nitko nije mogao riješiti, pa ni on sam; Ne pristajem, pa čak ni ako se promijene uvjeti; Većina ih nije zaradila ništa, a kamoli da je mogla nešto uštedjeti.

c) ispred veznika *pa* i *te* ako surečenice izriču odnos uzrok – posljedica.

Na sastanak nije došao na vrijeme, pa smo zaključili da je bio iznenada spriječen; Ugledao ih je, te im se obratio.

11. Zarez **se piše** kada su surečenice u inverziji, odnosno kada zavisna surečenica prethodi glavnoj.

Da sam imao taj podatak, promijenio bih mišljenje; Čim je istraga završila, imali smo dovoljno dokaza; Budući da o tome niste htjeli govoriti, zaključili smo na temelju iskaza svjedoka.

U prethodnim rečenicama red surečenica nije: glavna pa zavisna rečenica, nego: zavisna pa glavna rečenica. Zbog toga iza zavisne surečenice koja je na početku rečenice dolazi zarez. Da je redosljed surečenica bio: glavna pa zavisna surečenica, zarez u rečenici ne bi došao.

Evo tog slučaja:

Promijenio bih mišljenje da sam imao taj podatak; Imali smo dovoljno dokaza čim je istraga završila; Zaključili smo na temelju iskaza svjedoka budući da o tome niste htjeli govoriti. Dakle, ako zavisna surečenica počinje veznikom (*da, čim, budući da, kada, premda, iako, jer, ako...*), surečenice su u inverziji (imaju obrnut redosljed, odnosno na početku je zavisna, a zatim glavna surečenica), što znači da zarez treba napisati iza prve (zavisne) surečenice.

12. Zarez **se piše** iza apozicije i atributa koji se nalaze iza imenice na koju se odnose.

Petar Perić, sudac Općinskog suda, (apozicija) odlučio je da će predmet po pravomoćnosti rješenja dostaviti Općinskom sudu u Zagrebu; Dosuđena joj je kazna, uvjetna, (atribut) zbog niza olakotnih okolnosti.

Ako se međutim apozicija ili atribut nalaze ispred imenice na koju se odnose, onda se od imenice ne odvajaju zarezom. Dakle, *Sudac Općinskog suda Petar Perić odlučio je da će predmet po pravomoćnosti rješenja dostaviti Općinskom sudu u Zagrebu; Dosuđena joj je uvjetna kazna zbog niza olakotnih okolnosti.*

13. Zarez **se ne piše** između priložnih oznaka, osim onih koje su istoznačne.

O autoru

Doc. dr. sc. Marko Alerić diplomirao je na Odsjeku za kroatistiku Filozofskog fakulteta u Zagrebu, a zatim magistrirao i doktorirao. Na Odsjeku za kroatistiku Filozofskog fakulteta u Zagrebu zaposlen je kao docent. Stalni je stručni suradnik Radio Sljemena u emisiji "Hrvatski naš svagdašnji". Suautor je knjige "Hrvatski u upotrebi".

Javna rasprava održat će se 13. listopada 2016. (1. priložna oznaka) u Općinskoj sali (2. priložna oznaka); Istražni sudac ispitaio je 13. listopada 2016. osumnjičenika u Istražnom centru Županijskog suda u Puli.

I u prvoj i u drugoj navedenoj rečenici priložne oznake nisu istoznačne jer je prva priložna oznaka vremena, a druga priložna oznaka mjesta. Dakle, bilo bi nepravilno kada bi se između prve i druge priložne oznake nalazio zarez. Znači da je u rečenici *Javna rasprava održat će se 13. listopada 2016., u Općinskoj sali zarez nepravilno napisan.*

Kada su priložne oznake istoznačne, npr. kada su obje priložne oznake mjesta ili vremena, zarez se piše.

Javna rasprava održat će se 13. listopada 2016., u 11 sati; Javna rasprava održat će se u Općinskoj sali, u zgradi Općine.

14. Zarez se **ne piše** između rečenica i rečeničnih dijelova koji su povezani sastavnim i rastavnim veznicima, odnosno veznicima: *i, pa, te, ni, niti, ili, bilo*, osim između veznika *pa* i *te* kada surečenice iskazuju odnos uzrok – posljedica (vidi pravilo 10. c).

Razmatraju se moguće funkcije prijevoda pravnih i zakonodavnih tekstova te s njima povezani različiti pristupi rješavanju prijevodnih problema; On se upotrebljava za izražavanje zapovijedi te nema funkciju izražavanja budućeg vremena; Nakon presude reagirao je njegov klub i dao mu punu podršku. Niti su pristali na njegove uvjete niti su mu se više javili.

15. Zarez se **ne piše** kada čestice *nego, nego što, no što* u rečenici dolaze uz komparativ.

Odluka je bila donesena brže nego što je bilo tko očekivao; Nekada je usmeni dogovor bio redniji nego potpisani sporazum; Ocjena je bila bolja no što sam zaslužio.

16. Zarez se **ne piše** kada se u rečenici nalaze veznici *ne samo... nego (i), ne samo... već (i).*

Ne samo da je prikupljena sva potrebna dokumentacija nego su i obrađeni ključni dokazi; Od projekta ne samo da nismo odustali nego ga namjeravamo prijaviti i za financiranje iz fondova Europske unije.

17. Zarez se **ne piše** ispred riječi *odnosno* kada ta riječ ima rastavno značenje, tj. kada joj je značenje jednako značenju veznika ili.

Prijava se može podnijeti protiv fizičke odnosno (ili) pravne osobe; Poreznu prijavu moguće je podnijeti izravno ispostavi područnog ureda Porezne uprave odnosno (ili je) poslati je poštom.

18. Zarez iza nabiranja **ne piše** se kada se nabraja okomito, odnosno kada elementi nabiranja slijede jedan ispod drugog. U Republici Hrvatskoj postoji nekoliko ureda pravobranitelja:

- Ured pučkog (pučke) pravobranitelja (pravobraniteljice)
- Ured pravobranitelja za osobe s invaliditetom
- Ured pravobranitelja za ravnopravnost spolova
- Ured pravobranitelja za djecu.

Kada se nabraja vodoravno, zarez se piše.

U Republici Hrvatskoj postoji nekoliko ureda pravobranitelja: Ured pučkog (pučke) pravobranitelja (pravobraniteljice), Ured pravobranitelja za osobe s invaliditetom, Ured pravobranitelja za ravnopravnost spolova, Ured pravobranitelja za djecu.

19. Zarez se **ne piše** iza pozdravnih riječi iza kojih dolazi potpis u novome retku:

<i>Srdačan pozdrav Lijep pozdrav</i>	<i>Srdačno i s poštovanjem</i>
<i>Ivan Ivić</i>	<i>S poštovanjem</i>
<i>Ivan Ivić</i>	<i>Ivan Ivić</i>

Ali kad se pozdravne riječi i potpis nalaze u istome retku, onda se iza pozdrava zarez piše: *Srdačan pozdrav, Ivan Ivić; Lijep pozdrav, Ivan Ivić; Srdačno i s poštovanjem, Ivan Ivić; S poštovanjem, Ivan Ivić.*

20. Zarez se **ne piše** ispred riječi *itd., i sl., i dr., i tako dalje, i slično, i drugo.*

Državne agencije u Republici Hrvatskoj jesu: Hrvatska akreditacijska agencija, Financijska agencija, Hrvatska agencija za malo gospodarstvo, Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga itd.; Ministarstva u Republici Hrvatskoj jesu: Ministarstvo financija, Ministarstvo obrane, Ministarstvo gospodarstva i dr.

Dana 21. rujna 2016. godine pred dopredsjednikom Hrvatske odvjetničke komore odvjetničku prisegu dali su:

FRANKA BAICA
Odobren upis na
sjednici Izvršnog
odbora 12. rujna
2016. godine, sa
sjedištem ureda
u ZAGREBU.

MAJA BUHIN
Odobren upis na
sjednici Izvršnog
odbora 12. rujna
2016. godine, sa
sjedištem ureda
u ZAGREBU.

SANDRA FUZUL
Odobren upis na
sjednici Izvršnog
odbora 12. rujna
2016. godine, sa
sjedištem ureda
u BIBINJAMA.

JURICA JURIĆ
Odobren upis na
sjednici Izvršnog
odbora 12. rujna
2016. godine, sa
sjedištem ureda
u ĐAKOVU.

ANITA PIPLICA
Odobren upis na
sjednici Izvršnog
odbora 12. rujna
2016. godine, sa
sjedištem ureda
u ZAGREBU.

DAMIR KEVILJ
Odobren upis na
sjednici Izvršnog
odbora 12. rujna
2016. godine, sa
sjedištem ureda
u ZAGREBU.

ANA KRANJČIĆ
Odobren upis na
sjednici Izvršnog
odbora 12. rujna
2016. godine, sa
sjedištem ureda
u ROVINJU.

ANA MARTINOVIĆ
Odobren upis na
sjednici Izvršnog
odbora 12.
rujna 2016., sa
sjedištem ureda
u ZADRU.

MONIKA MIHELIĆ
Odobren upis na
sjednici Izvršnog
odbora 12. rujna
2016. godine, sa
sjedištem ureda
u ZAGREBU.

ANTO MIOČ
Odobren upis na
sjednici Izvršnog
odbora 12. rujna
2016. godine, sa
sjedištem ureda
u ZAGREBU.

NIKOLA KARDUM
Odobren upis na
sjednici Izvršnog
odbora 12. rujna
2016. godine, sa
sjedištem ureda
u RIJECI.

MARKO PLEŠ
Odobren upis na
sjednici Izvršnog
odbora 12. rujna
2016. godine, sa
sjedištem ureda
u OSIJEKU.

IVO PLETIKOSA
Odobren upis na
sjednici Izvršnog
odbora 12. rujna
2016. godine, sa
sjedištem ureda
u ZAGREBU.

SAŠA PUFLER
Odobren upis na
sjednici Izvršnog
odbora 12. rujna
2016. godine, sa
sjedištem ureda
u ZAGREBU.

JELENA ŠANIĆ
Odobren upis na
sjednici Izvršnog
odbora 12. rujna
2016. godine, sa
sjedištem ureda
u SPLITU.

**ANDREA
ŠTALEKAR PAP**
Odobren upis na
sjednici Izvršnog
odbora 12. rujna
2016. godine, sa
sjedištem ureda
u RIJEČI.

BARBARA UTOVIĆ
Odobren upis na
sjednici Izvršnog
odbora 12. rujna
2016. godine, sa
sjedištem ureda
u ZAGREBU.

MARIJO VUKOVIĆ
Odobren upis na
sjednici Izvršnog
odbora 12. rujna
2016. godine, sa
sjedištem ureda
u SPLITU.

*Dopredsjednik HOK-a
Mladen Klasić
s novim članovima*

Dana 19. listopada 2016. godine pred predsjednikom Hrvatske odvjetničke komore odvjetničku prisegu dali su:

IVONA ANĐELOVIĆ
Odobren upis na
sjednici Izvršnog
odbora 10.
listopada 2016.
godine, sa
sjedištem ureda
u ZAGREBU.

JERKO BULIĆ
Odobren upis na
sjednici Izvršnog
odbora 10.
listopada 2016.
godine, sa
sjedištem ureda
u ZAGREBU.

**IMON
CHOUDHURY**
Odobren upis na
sjednici Izvršnog
odbora 10.
listopada 2016.
godine, sa
sjedištem ureda
u ZAGREBU.

SANJA ČOHILJ
Odobren upis na
sjednici Izvršnog
odbora 10.
listopada 2016.
godine, sa
sjedištem ureda
u PULI.

MANUELA GRBAC
Odobren upis na
sjednici Izvršnog
odbora 10.
listopada 2016.
godine, sa
sjedištem ureda
u PULI.

**DRAŽENKA
GRUBIŠIĆ**
Odobren upis na
sjednici Izvršnog
odbora 10.
listopada 2016.
godine, sa
sjedištem ureda
u ZAGREBU.

SONJA HAJEK
Odobren upis na
sjednici Izvršnog
odbora 10.
listopada 2016.
godine, sa
sjedištem ureda
u TROGIRU.

BRANKO Kobaš
Odobren upis na
sjednici Izvršnog
odbora 10.
listopada 2016.
godine, sa
sjedištem ureda
u OSIJEKU.

LUKA LAMBAŠA
Odobren upis na
sjednici Izvršnog
odbora 10.
listopada 2016.
godine, sa
sjedištem ureda
u ZAGREBU.

TIN LOVRIĆ
Odobren upis
na sjednici
Izvršnog odbora
10. listopada
2016. godine, sa
sjedištem ureda
u ZAGREBU.

DANIJELO MATIĆ
Odobren upis
na sjednici
Izvršnog odbora
10. listopada
2016. godine, sa
sjedištem ureda
u ZAGREBU.

**ANAMARIJA
NADŽAKOVIĆ**
Odobren upis na
sjednici Izvršnog
odbora 10.
listopada 2016.
godine, sa
sjedištem ureda
u ZAGREBU.

MATEA NIKŠIĆ
Odobren upis na
sjednici Izvršnog
odbora 10.
listopada 2016.
godine, sa
sjedištem ureda
u ZAGREBU.

JOSIP SAVIĆ
Odobren upis
na sjednici
Izvršnog odbora
10. listopada
2016. godine, sa
sjedištem ureda
u ZAGREBU.

MATKO ŠUTALO
Odobren upis
na sjednici
Izvršnog odbora
10. listopada
2016. godine, sa
sjedištem ureda
u VALPOVU.

MARINA TOJČIĆ
Odobren upis
na sjednici
Izvršnog odbora
10. listopada
2016. godine, sa
sjedištem ureda
u ZAGREBU.

*Predsjednik HOK-a
Robert Travaš
s novim članovima*

ZAPISNIK

s redovite godišnje Skupštine Hrvatske odvjetničke komore, održane 9. srpnja 2016. godine, s početkom u 10:30 sati, u prostorijama HOK-a, Koturaška 53/II, Zagreb. (zasjedanjem Skupštine predsjedava gospodin Robert Travaš, predsjednik Hrvatske odvjetničke komore)

Robert Travaš: Poštovane kolegice i kolege, poštovani gosti! Dobro došli u Hrvatski odvjetnički dom na redovitu godišnju Skupštinu Hrvatske odvjetničke komore.

Prije početka rada Skupštine, dozvolite da odamo počast Domovini.

Otvaram redovitu godišnju Skupštinu Hrvatske odvjetničke komore. Posebno pozdravljam goste koji su se odazvali našem pozivu. Posebno nas veseli da ovdje imamo i suce Ustavnog suda koji su iz naših redova, kolegicu Lovorku Kušan koja je ovdje i u ime predsjednika Ustavnog suda Miroslava Šeparovića, te Ingrid Antičević Marinović, i doista nam je drago da ovaj put Ustavni sud u svom sastavu ima pet odvjetnika, što nikada do sada nije imao. Pozdravljam i Danu Hercega, predsjednika Visokog prekršajnog suda, pozdravljam Juru Martinovića, našeg dragog kolegu i saborskog zastupnika, pozdravljam kolegu Borisa Ljubića, predsjednika Zemljišno-knjižnog odjela Općinskog suda u Novom Zagrebu, kolegicu Renatu Kutija Kušpelić, u ime Javnobilježničke komore i gospođe Lucije Po-

pov, kao i naše drage predstavnike Grada Zagreba i Gradonačelnika: gospodina Vidoja Buluma i gospođu Danijelu Franić, članicu uprave Holdinga.

Posebno pozdravljam nositelja Plakete dr. Ivo Politeo, gospodina Ratka Žurića. I još jedan poseban pozdrav, našoj dragoj Biserki Barac koju je opet lijepo vidjeti u ovom prostoru.

Nakon pozdravljanja imamo, nažalost, kao i svake godine na Skupštini, onaj tužni dio, a to je popis kolega koji od posljednje Skupštine pa do danas nažalost više nisu s nama. To su: Želimir Viđak iz Stobreča, Aleksandar Živadinov iz Rijeke, Dušan Rušinović iz Rijeke, Milan Žakula iz Zagreba, Ivan Mrakovčić iz Rijeke, Oleg Mislav Pera iz Zadra, Stanko Vujčić iz Slavenskog Broda, Alojzije Fiuri iz Požege, Zvonimir Kužilek iz Zagreba, Mate Vučica iz Splita, Mirjana Borić iz Zagreba, Ljerka Rajić iz Požege, Mario Carnelutti iz Zagreba, Dubravka Budisavljević Marhofer iz Zagreba, Darko Milošević iz Dubrovnika, Mario Klokočovnik iz Zagreba, Berto Črnja iz Zagreba, Mirko Mirković iz Požege, Radmila

Arko Kašicki iz Zagreba, Živko Živković iz Zagreba, Eduard Mišćević iz Zagreba, Miroslav Zenić iz Zagreba, Tatjana Brkić iz Rijeke i Mihajlo Zorenić iz Zagreba.

Molim vas da minutom šutnje odamo počast kolegama!

Slava im!

S obzirom na to da je riječ o redovitoj godišnjoj Skupštini, u skladu s člankom 2. Poslovnika o radu Skupštine Hrvatske odvjetničke komore u svojstvu predsjednika radnog predsjedništva radom Skupštine rukovodi predsjednik Komore. Utvrđuje se broj nazočnih članova: ukupan broj članova je 124 delegata.

Skupština se može održati i donositi pravovaljane odluke, ako joj prisustvuje većina svih članova, a donosi odluke većinom glasova prisutnih članova.

Skupštinu ove godine čine 124 predstavnika, i to 25 po položaju i 99 predstavnika izabranih od odvjetničkih zborova.

Na temelju evidencije na ulazu u Komoru, konstatiram da je na ovogodišnjoj Skupštini u ovom trenutku nazočno 86 predstavnika, neki će možda još i doći, što znači da imamo kvorum za rad i odlučivanje.

Pristupam izboru četiri člana radnog predsjedništva, zapisničara, te dva ovjervitelja zapisnika.

U skladu s člankom 3. Poslovnika, prijedlog za članove ovih radnih tijela dao je sazivaatelj Skupštine – Upravni odbor HOK-a na sjednici održanoj 8. srpnja 2016. godine. Prijedlog za članove ovih radnih tijela može dati i svaki član Skupštine na samoj Skupštini.

Upravni odbor, kao sazivaatelj ove Skupštine, na sinoćnoj je sjednici predložio za zapisničara kolegicu Mašu Gluhinić.

Slažu li se predstavnici na ovoj Skupštini s tim prijedlogom? Ima li netko protiv? Ima li netko suzdržan? (Nitko se ne javlja)

Ako nema, konstatiram da smo jednoglasno za zapisničara izabrali kolegicu Mašu Gluhinić.

Dva ovjervitelja zapisnika. Za ovjervitelje zapisnika Upravni odbor predložio je kolegu Damira Rudeša i kolegu Adrijana Čadu.

Slažu li se predstavnici na Skupštini s tim prijedlogom? Ima li netko protiv? Ima li netko suzdržan? (Nitko se ne javlja)

Ako nema, konstatiram da smo jednoglasno izabrali i ovjervitelje zapisnika. Naime, zapisničara i ovjervitelje uvijek biramo iz Zagreba, kako bismo spriječili putovanja samo radi potpisivanja zapisnika, no radno predsjedništvo, kao što znate, čine kolege iz svih krajeva Hrvatske.

Za članove radnog predsjedništva Upravni odbor na jučerašnjoj je sjednici odlučio predložiti Skupštini sljedeće kolegice i kolege: kolegicu Sandru Ivić iz Rijeke, kolegu Denisa Orlića iz Dubrovnika, kolegu Marijana Bruketu iz Požege i kolegicu Ingrid Mohorovičić Gjanković iz Zagreba, našu glavnu tajnicu. Slažu li se predstavnici na ovoj Skupštini s tim prijedlogom? Ima li netko protiv, ima li netko suzdržan? (Nitko se ne javlja)

Ako nema, zahvaljujem i konstatiram da smo jednoglasno izabrali Radno predsjedništvo i molim članove da zauzmu svoje mjesto za stolom.

U skladu s člankom 7. st. 2., kao predsjednik Radnog predsjedništva predlažem da se pod pojedinom točkom dnevnog reda prethodno izlože materijali po više točaka dnevnog reda zajedno, pa da se tek nakon toga vodi rasprava po tim točkama zajedno.

Slažu li se predstavnici na ovoj Skupštini s tim prijedlogom? Ima li netko protiv? Ima li netko suzdržan? (Nitko se ne javlja)

Jednoglasno! Zahvaljujem!

U skladu s člankom 12. predlažem da se vrijeme izlaganja pojedinog člana Skupštine koji sudjeluje u raspravi o pojedinim pitanjima ograniči na pet minuta.

Slažu li se predstavnici na ovoj Skupštini s tim prijedlogom? Ima li netko protiv? Ima li netko suzdržan? (Nitko se ne javlja)

Jednoglasno! Zahvaljujem!

Prelazimo na prihvaćanje dnevnog reda Skupštine.

Prijedlog dnevnog reda s materijalima ste dobili. U skladu s člankom 6. st. 4. Poslovnika, Skupština javnim glasovanjem većine glasova nazočnih

članova usvaja prijedlog dnevnog reda.
 Ima li netko protiv? Ima li netko suzdržan? (Nitko se ne javlja)
 Jednoglasno! Zahvaljujem!

Dnevni red

1. Otvaranje Skupštine i izbor članova Radnog predsjedništva, zapisničara i ovjerovitelja zapisnika
2. Usvajanje dnevnog reda Skupštine
3. Ovjera zapisnika Izborne skupštine Hrvatske odvjetničke komore održane 4. srpnja 2015. godine (objavljen u glasilu i časopisu "Odvjetnik" br. 9-10/15)
4. Pozdravne riječi gostiju
5. Izvješće predsjednika Hrvatske odvjetničke komore
6. Izvješće glavnog tajnika
7. Izvješće blagajnika
8. Izvješće predsjednika Disciplinskog suda
9. Izvješće predsjednika Višeg disciplinskog suda
10. Izvješće disciplinskog tužitelja
11. Izvješće predsjednika Odvjetničke akademije
12. Izvješće predsjednika Centra za mirenje
13. Izvješće predsjednika Udruge odvjetničkih vježbenika
14. Završni račun HOK-a za 2015. godinu
15. Financijski plan HOK-a za 2016. i 2017. godinu
16. Izvješće Nadzornog odbora za pregled financijskog poslovanja
17. Utvrđivanje člana UO-a HOK-a
18. Rasprava o točkama 5., 6., 7., 8., 9., 10., 11., 12., 13., 14., 15., 16. i 17.
19. Donošenje odluka o točkama 5., 6., 7., 8., 9., 10., 11., 12., 13., 14., 15., 16. i 17.
20. Razrješenje članova disciplinskih tijela HOK-a
21. Javno glasovanje za razrješenje članova disciplinskih tijela HOK-a
22. Prijedlog liste kandidata za dopunske izbore članova disciplinskih tijela HOK-a koju je utvrdio Upravni odbor HOK-a
23. Javno glasovanje za dopunske izbore članova disciplinskih tijela HOK-a i proglašava-

nje rezultata izbora

24. Žalba Damira Jelušića, odvjetnika u OD Vukić & partneri d. o. o. u Rijeci, protiv rješenja UO-a HOK-a od 12. prosinca 2015. br. 10228/2013-3 (medijsko pravo)
25. Rasprava o točki 24.
26. Donošenje odluke o točki 24.
27. Žalba Damira Jelušića, odvjetnika u OD Vukić & partneri d. o. o. u Rijeci, protiv rješenja UO-a HOK-a od 12. prosinca 2015. br. 9852/2014-3 (socijalno pravo)
28. Rasprava o točki 27.
29. Donošenje odluke o točki 27.
30. Žalba Damira Jelušića, odvjetnika u OD Vukić & partneri d. o. o. u Rijeci, protiv rješenja UO-a HOK-a od 12. prosinca 2015. br. 9853/2014-3 (sportsko pravo)
31. Rasprava o točki 30.
32. Donošenje odluke o točki 30.
33. Žalba Damira Jelušića, odvjetnika u OD Vukić & partneri d. o. o. u Rijeci, protiv rješenja UO-a HOK-a od 12. prosinca 2015. br. 5609/15 (ustavno pravo)
34. Rasprava o točki 33.
35. Donošenje odluke o točki 33.
36. Razno

Točka 3. Ovjera zapisnika izborne Skupštine Hrvatske odvjetničke komore održane 4. srpnja 2015. godine.

Taj je zapisnik u cijelosti objavljen u glasilu i časopisu Odvjetnik br. 9-10/15.

Ima li netko primjedbe na zapisnik? Traži li netko kakav ispravak zapisnika? (Nitko se ne javlja)
 Ako nema, konstatiram da je Skupština ovjerala zapisnik s prošlogodišnje Skupštine.

Prelazimo na točku 4. – pozdravna riječ gostiju.
 Ako netko od gostiju želi reći nekoliko riječi, evo ja ga molim da to sada i učini. Želi li netko od gostiju preuzeti riječ? Kolegica Kušan, izvolite.

Lovorka Kušan: Poštovane odvjetnice i odvjetnici, pozdravljam vas i vaše goste uime suda Ustavnog suda, posebno uime predsjednika Ustavnoga suda gospodina Miroslava Šeparovića. Pred odvjetnicima je danas, u današnje vrijeme, velik broj izazova, usuđujem se reći – više nego

ikada. To se usuđujem reći, s obzirom na to da dolazim iz vaših redova. Nadam se da ćete uspjeti u svojim nastojanjima da sačuvate i zaštitite svoju profesiju, da ona ostane onakva kakva je opisana našim Ustavom, to je, naime, neophodno kako bi se i mnoge druge odredbe Ustava mogle provesti onako kako su zamišljene. Želim vam puno uspjeha u radu vaše Skupštine, hvala vam!

Robert Travaš: Ako još netko želi neka slobodno izvoli, ako ne, morat ćete saslušati moje izvješće i nakon toga je stanka za kavu.

Prelazimo na točku 5. – izvješće predsjednika.

Poštovane kolegice i kolege, dame i gospodo, čast mi je i zadovoljstvo sve vas pozdraviti u našem Hrvatskom odvjetničkom domu. Vjerujem da članovi Upravnog odbora i predsjednici i predstavnici zborova prosljeđuju informacije koje dolaze do vas, međutim uvijek na godišnjoj Skupštini iskoristimo priliku da naši predstavnici čuju sve ono što se u prošlih godinu dana događalo, koji su problemi, kako ih rješavamo. Članovima Upravnog odbora to će biti ponavljanje nekih stvari, ali nekima to će biti novo, i uvijek stoji zamolba da se to prenese svima, baš svim članovima naše Komore, jer mislim da je svima u interesu da budu informirani i da zajednički znamo što nam se događa, koji su naši potezi i što nam je raditi.

Nedavno smo dobili jedan prigovor Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova, na koji smo argumentirano odgovorili, pa ću ja na početku svog izvješća reći da radi ravnopravnosti spolova, a u skladu s člankom 1. st. (2) Statuta HOK-a, napominjem da se riječi i pojmovni sklopovi u ovom izvješću koji imaju rodno značenje, bez obzira na to jesu li korišteni u muškom ili ženskom rodu, odnose na jednak način na muški i ženski rod.

U protekle četiri godine puno se toga promijenilo i stalno se mijenja u odnosu na našu odvjetničku službu. Upravni i Izvršni odbor i ja osobno ulažemo naše najbolje napore da očuvamo temelje odvjetništva kakvo poznajemo i prakticiramo, i to ćemo činiti do kraja našeg mandata, te se nadamo da će i oni poslije nas biti spremni nastaviti tu borbu koja postaje sve

zahtjevnija i traži sve veći angažman, ne samo na unapređenju statusa i uloge odvjetništva, nego i na obrani sadašnjeg statusa odvjetništva u poplavi ideja i prijedloga koji dolaze sa svih strana, od Europske komisije i njenih tumačenja Direktive o uslugama, pa do naših ministarstava i kojekakvih udruga, koji svi žele umanjiti ulogu odvjetništva i svesti je na običnu tržišnu uslugu prodaje pravne pameti i pravnih savjeta, ne vodeći pri tom brigu o ulozi odvjetništva u pravosuđu, te posebice o kvaliteti pravne zaštite koju odvjetnici moraju pružati strankama radi zaštite njihovih prava.

Stječe se dojam da se želi da samo postoji mogućnost dobivanja pravnog savjeta i pravne zaštite stranaka, i to radi zadovoljavanja forme i načela da stranke imaju pristup odvjetniku i pravnoj zaštiti, ali prema onoj poznatoj trgovačkoj “sve po 12 kuna”, bez obzira odakle i od koga “proizvod” dolazi, jer je samo bitno da ga ima. Kod toga kvaliteta pravne pomoći dolazi u drugi plan, a što može biti pogubno za ostvarenje prava naših stranaka, kao i za našu službu. Pravna se pomoć pruža i nudi na svakom koraku, preko interneta, u knjigama s obrascima i šprancama, u sklopu nuđenja usluga nekih agencija i posrednika, te kojekako drugačije, tako da ćemo uz nastojanja da stranke budu “sam svoj odvjetnik” uskoro vjerojatno, zahvaljujući takvim savjetodavcima, i sami sebi moći operirati tumor na mozgu ili bih puno radije tako stečeno znanje primijenio na takve savjetodavce prema onoj šali: “Nisam neurokirurg, ali mogu pogledati...”.

Ne podcjenjujem ničije zanimanje i posao koji pošteno radi, ali odvjetništvo ne može biti i nije isto što i npr. frizerska ili taksi usluga ili prodaja rabljenih automobila. Pravila tržišta koja tamo vrijede nisu i ne mogu biti primjenjiva na tržište odvjetničkih usluga.

No o tome ću detaljnije govoriti u dijelu ovog izvješća o odnosima s Europskom komisijom i s tijelima državne vlasti.

Teško je u ovom kratkom vremenu pobrojiti sve naše aktivnosti, nemoguće je pobrojiti s koliko teškoća smo se susretali i koliko vremena i truda smo uložili u njihovo saniranje ili svođenje

štetnih posljedica na najmanju moguću mjeru, ali pokušat ću u najkraćim crtama sažeti ono što smo napravili i općenito govoriti o stanju odvjetništva i onome što nas u budućnosti čeka. Izvješće je podijeljeno na nekoliko glavnih tema, kako bi vam pružilo što bolju informaciju i uvid u naš rad i aktivnosti, kao i rad svih onih koji su sudjelovali u radu Komore:

1. Odnosi s Europskom komisijom i primjena prava EU-a u odnosu na odvjetništvo, kao i međunarodna suradnja.
2. Suradnja s pravosudnim tijelima i suradnja s tijelima vlasti.
3. Sudjelovanje u radnim tijelima kod donošenja ili izmjena i dopuna zakona.
4. Unapređenje odvjetništva i unutarnja organizacija Komore.

Odnosi s Europskom komisijom i primjena prava EU-a u odnosu na odvjetništvo, kao i međunarodna suradnja

U proteklom razdoblju najviše napora uložili smo u argumentiranu borbu protiv posljedica koje ima hrvatsko odvjetništvo nakon punopravnog članstva Republike Hrvatske u Europskoj uniji i novih pritisaka Europske komisije u vezi s primjenom Direktive o uslugama.

Mi smo u Hrvatskoj do stupanja u punopravno članstvo EU-a imali stampedo zakona i drugih propisa, njihovu međusobnu neusklađenost, jer su se nekad ti zakoni i propisi donosili preko noći i iz raznih političkih ili politikantskih razloga, a s ulaskom u EU dobili smo i nadnacionalno pravo EU-a, dakle pravi tsunami silnih propisa koje moramo primjenjivati u svakodnevnom radu. Oni koji su postali članovi EU-a desetak ili više godina prije nas, i koji cijelo to vrijeme primjenjuju pravo EU-a, u velikoj su prednosti, unatoč tome što kroz našu Odvjetničku akademiju stalno organiziramo predavanja i obrazovanje naših kolega o pravu EU-a.

Međutim, ja se danas neću baviti analizom pravne stečevine EU-a, nego ću pokušati objasniti što nam je to donijelo u praksi kada je u pitanju odvjetnička služba i što sve Komora radi da bi zaštitila hrvatsko odvjetništvo, a time i kvalitetnu pravnu pomoć građanima Republike Hrvatske.

Cijelo proteklo razdoblje gotovo na tjednoj bazi argumentirano objašnjavamo raznim državnim tijelima i institucijama da stavovi Europske komisije u vezi s primjenom Direktive o uslugama i na odvjetništvo rezultiraju uputama ili naređenjima Europske komisije koja ukazuju na potpuno nerazumijevanje temelja odvjetničke profesije i načina obavljanja odvjetništva u Hrvatskoj. Cilj je te Direktive izjednačiti odvjetničku uslugu s bilo kojom drugom tržišnom uslugom, liberalizirati pristup odvjetništvu, maksimalno oslabiti samoregulaciju, a time i neovisnost odvjetništva, te se kod provedbe te Direktive uopće ne uzimaju u obzir specifičnosti malih tržišta odvjetničkih usluga, ni tradicija kontinentalnog prava, a da ne govorim o ustavnom položaju odvjetništva u Republici Hrvatskoj, koji bi neki rado ukinuli.

Moram naglasiti da, kako tijekom pristupnih pregovora tako i sve do danas, u toj borbi imamo podršku ili bar razumijevanje Ministarstva pravosuđa koje u velikoj mjeri razumije i podupire naša stajališta, međutim moram istaknuti da je za provođenje Direktive o uslugama nadležan koordinator ili nositelj – Ministarstvo gospodarstva, pa time to ministarstvo također želi utjecati na odvjetništvo s kojim jednostavno nema i ne može imati nikakve veze. Jedino ministarstvo s kojim hrvatsko odvjetništvo na temelju Ustava i Zakona o odvjetništvu ima veze je Ministarstvo pravosuđa, koje u suradnji s HOK-om prati i proučava rad odvjetništva i uvjete za njegov rad (članak 40. Zakona o odvjetništvu i članak 9. Zakona o ustroju i djelokrugu ministarstva i drugih središnjih tijela državne uprave). Slijepom ili čak poltronskom provedbom takvih naredbi i uputa Europske komisije, poslanih od strane službenika EK-a koji niti poznaju niti razumiju pravosudni sustav i odvjetništvo u Republici Hrvatskoj, neki službenici Ministarstva gospodarstva ne pružaju adekvatnu podršku argumentiranim stavovima HOK-a na sva pitanja Europske komisije pa se nadamo da će Ministarstvo pravosuđa, kao i uvijek do sada, uzeti u obzir sve argumente HOK-a prije uvođenja bilo kakvih promjena iz Direktive o uslugama koje bi se odnosile na odvjetništvo i da će prije toga HOK

imati ponovo prigodu iznijeti sve svoje argumentirane stavove. Naime, ta je Direktiva bila na snazi i kada je Republika Hrvatska završila svoje pregovore o pristupanju EU-u, i ta je Direktiva već implementirana u Zakon o odvjetništvu koji je tada izmijenjen, jer budite uvjereni da nakon punih deset godina najtežih pregovora i uvjeta od bilo koje druge države članice EU-a, Hrvatska ne bi bila primljena u punopravno članstvo EU-a da poglavlje 23. o pravosuđu, u kojem se nalazilo i odvjetništvo, nije u potpunosti bilo i tada usklađeno s pravnom stečevinom EU-a. Sada nam dolaze neki glasovi iz EK da nam se tada "progladalo kroz prste", ali dobro znamo da se Hrvatskoj, pa tako ni hrvatskom odvjetništvu, nikada nije, a ni neće se "gledati kroz prste".

Inzistiranje na primjeni nekih odredbi te Direktive i na odvjetništvo rezultat je pritiska anglosaksonskog prava i interesa velikih inozemnih odvjetničkih društava koja su u Hrvatskoj ionako odradila sve velike privatizacijske ili druge projekte, samo u maloj suradnji radi zadovoljavanja zakonskih uvjeta s hrvatskim odvjetničkim društvima ili hrvatskim odvjetnicima.

BREXIT je rezultat preroguliranosti EU-a, a svakako i pokušaja nametanja pravila od te nove "nadržave" koja se zove Europska unija i te nove "nadvlade" koja se zove Europska komisija, koje kod toga ne uvažavaju nacionalne interese i specifičnosti nacionalnih tržišta pojedinih zemalja članica, kao i njihove tradicije. Kada je takav odnos osjetila Velika Britanija očito je da male zemlje kao Hrvatska taj pritisak i autoritativno nametanje osjećaju i daleko više, pa tako to osjeća i hrvatsko odvjetništvo. Iz Ministarstva gospodarstva gospodin zadužen za primjenu Direktive i na odvjetništvo kazao je da je Velika Britanija bila za Direktivu o uslugama, čak i da je sudjelovala u njenoj izradi, a da je EU napustila iz drugih razloga. Taj gospodin ne shvaća da je Velika Britanija bila za primjenu te Direktive o uslugama u odnosu na odvjetništvo samo i isključivo zato jer je to bilo u njenom interesu, a izašla je iz EU-a jer joj se nisu sviđala druga pravila koja nisu bila u interesu Velike Britanije. U zakonodavstvo pojedine zemlje implementira se cilj Direktive, a ne njen gramatički tekst. Di-

rektiva se implementira na način koji je pogodan i moguć za to pojedino nacionalno tržište usluga. Uvjerenja smo da se može i dalje implementirati Direktiva, koja je već odavno implementirana u Zakon o odvjetništvu i kod samog ulaska Republike Hrvatske u EU, na način da se ne uništi neka nacionalna služba, njena tradicija i dobro i uređeno funkcioniranje. Usudimo se reći da je odvjetništvo i odvjetnička služba jedna od najbolje uređenih službi u državi koja funkcionira jako dobro i ne treba ju uništavati, jer to u konačnici šteti korisnicima naših usluga pružanja prave pomoći, dakle svim fizičkim i pravnim osobama u Republici Hrvatskoj koje trebaju pravnu pomoć za ostvarenje nekog svog prava.

U tome mi tražimo pomoć i dajemo argumente našim ministarstvima koja postoje ponajprije zato da štite interes Republike Hrvatske, ali i da u tom smislu prvenstveno zaštite nacionalne interese, provode propise EU-a i prilagođavaju ih hrvatskim uvjetima i interesima. Zato hrvatski građani, pa tako i odvjetnici, plaćaju svu hrvatsku administraciju, a ne plaća ih ni EU ni EK. Ili možda hrvatsko odvjetništvo nije hrvatski nacionalni interes? Ako nije, onda neka nam netko to kaže i obrazloži.

Što se tiče Europske komisije, na naše se argumente odgovara u principu vrlo šturo, bez zadovoljavajućeg obrazloženja i odgovora. Odgovor da mi pogrešno čitamo ili tumačimo određeni propis ili presudu Suda EU-a nezadovoljavajući je, pa čak i podcjenjivački, ako ne sadrži i detaljne i obrazložene razloge za takvo stajalište Europske komisije. Stoga ćemo i dalje argumentirano odgovarati na pitanja i stavove Europske komisije i kod toga ponavljati argumente koliko god je potrebno puta da bismo došli do zadovoljavajućeg odgovora EK. U tome nas moraju podupirati ministarstva Republike Hrvatske, to je njihova dužnost.

Upravo radi zaštite naše srednjoeuropske tradicije i kontinentalnog prava, odvjetničke komore Srednje i Istočne Europe odlučile su održavati jedanput godišnje zajedničke sastanke i razmjenjivati informacije i moguće korake radi zaštite zajedničkih interesa. Zadnji, 6. sastanak,

održan je u Zagrebu u ožujku ove godine, dan prije našeg Dana odvjetnika. Članovi te grupe su odvjetničke komore Slovačke, Mađarske, Češke, Poljske, Austrije, Slovenije, Njemačke i Hrvatske. Nastavit ćemo s tim aktivnostima, a domaćin 7. sastanka je Mađarska.

Za razumijevanje odvjetništva i njegove uloge u hrvatskom društvu bitno je naglasiti da je odvjetništvo Ustavom definirana samostalna i neovisna služba koja osigurava svakome pravnu pomoć u skladu sa zakonom. Dakle odvjetništvo je ustavna kategorija i smješteno je u Glavu III. Ustava (čl. 27.) koja govori o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda. Ustavni sud Republike Hrvatske, u obrazloženju Rješenja br. U-I/23/1999 od 20. travnja 2000. godine najbolje je opisao smisao i cilj odvjetništva: "Smisao i cilj odvjetništva prvenstveno je pružanje stručne pravne pomoći onima kojima je to potrebno. Pravna pomoć kao strogo definirano zanimanje odvjetnika, bitan je činitelj pravne sigurnosti demokratske i pravne države Republike Hrvatske, te predstavlja jedan od vidova djelovanja pravosuđa i uprave. Stajalište je Ustavnog suda, da se pružanje pravne pomoći putem odvjetništva ne može shvatiti kao gospodarska djelatnost i ne može biti, zbog svoje specifičnosti, podvrgnuto zakonima ponude i potražnje na tržištu. Specifična pravila struke položaj odvjetništva čine bitno drugačijim od položaja gospodarskih djelatnosti na tržištu...".

Odvjetništvo je, dakle, služba i specifičan dio pravosuđa, a ne gospodarska djelatnost, i tu proizlaze osnovne razlike iz našeg gledišta i nastojanja i politike EU-a koja ne uvažava specifičnosti naše struke nego "gura" anglosaksonske modele obavljanja odvjetništva i izjednačuje odvjetništvo s gospodarskom djelatnosti.

I Vrhovni sud Republike Hrvatske u više je navrata u obrazloženjima svojih presuda naveo da odvjetnici nisu trgovci u smislu Zakona o trgovačkim društvima. Ono što nas veseli je to da je nedavno i Ministarstvo pravosuđa u svom očitovanju Hrvatskoj gospodarskoj komori radi plaćanja članarine HGK ponovo jasno naglasilo da odvjetništvo nije gospodarska djelatnost i

da odvjetništvo svoj ustroj ostvaruje u HOK-u, te da odvjetnici odnosno odvjetnička društva koja su samo oblik organizacije rada za obavljanje odvjetništva, HGK-u nisu dužni plaćati članarinu.

Sva ta stajališta HOK-a da odvjetništvo nije gospodarska djelatnost potvrdio je i Visoki trgovački sud Republike Hrvatske kad je donio pravomoćnu presudu u predmetu po tužbi Hrvatskih šuma protiv jednog odvjetničkog društva radi plaćanja naknade za općekorisne funkcije šuma, kojom je odbio tužbeni zahtjev i obrazložio da odvjetništvo iz svih razloga koje stalno ponavljamo nije gospodarska djelatnost. Hrvatske šume podnijele su reviziju pa neću dalje komentirati taj predmet do odluke Vrhovnog suda Republike Hrvatske. Koristim prigodu da se zahvalim kolegici Špoljarić iz Varaždina koja je tu presudu dostavila Komori i koja može pomoći i na korist je svim odvjetnicima, i upravo to je ono na što stalno pozivamo, a to je naše povezivanje i međusobna pomoć i potpora putem Komore.

Od travnja 2015. godine do danas odgovorili smo na brojna pitanja Europske komisije i moram kazati da smo od svih primjedbi koje su zadirale u same temelje organiziranog i neovisnog odvjetništva u Hrvatskoj (kao npr. obvezno članstvo u Komori, članarina, uopće postojanje Tarife i dr.) u konačnici odnosno bar za sada, jer se s njima nikad ne zna, ostali na tri sporna pitanja:

- 1) Propisani minimumi odvjetničke nagrade u Tarifi o nagradama i naknadi troškova za rad odvjetnika – dakle, EK smatra da propisani minimumi cijena nisu u skladu s Direktivom; to ćemo braniti mogućnostima ugovaranja ili po satima rada ili po uspjehu u sporu, kao i da sud troškove postupka određuje prema Tarifi, pa čak i troškove Državnog odvjetništva kad zastupa RH, na što pak EK sad kaže da bi taj minimum bio primjenjiv u sudskim sporovima, ali ne u drugim odvjetničkim uslugama izvan suda kao npr. kod sastava ugovora – tu ćemo opet morati argumentirano odgovoriti EK.

- 2) Pravo odvjetnika da ima samo jedan odvjetnički ured na teritoriju RH – konačno je Europska komisija razumjela da odvjetnik iz tog jednog ureda može raditi na cijelom teritoriju Republike Hrvatske, kao i da odvjetnik upisan u Imenik stranih odvjetnika HOK-a ima pravo i na ured u državi EU-a iz koje dolazi, pa je ta primjedba otpala u njihovom zadnjem očitovanju od 27. lipnja 2016. godine, jer su konačno – nakon našeg trećeg očitovanja i ukazivanja na relevantne odredbe Zakona o odvjetništvu – ipak shvatili da nisu ni pročitali jedan članak Zakona o odvjetništvu koji to također regulira (članak 5.a ZOO-a); EK traži da HOK ukine obvezu da se kod traženja upisa traži dokaz o državljanstvu u državi EU-a ne stariji od tri mjeseca i prijevod na hrvatski jezik, pa EK kaže da bi dovoljna morala biti preslika putovnice ili osobne karte, kao i dokaz da je upisan u odvjetničku komoru jedne od članica EU-a, pa ćemo tu vjerojatno morati naći način da se uskladimo s tim zahtjevom koji u konačnici nije bitno ili presudno pitanje za hrvatsko odvjetništvo.
- 3) Europska komisija i dalje traži liberalizaciju reklamiranja odnosno oglašavanja odvjetnika. Očito ćemo u budućnosti morati na tom polju učiniti pomake, ali na način da informiranje stranaka bude uvijek istinito i da ne smije zavaravati stranke, odnosno potrošače kako ih naziva pravo EU-a, ali i da ne smije štetiti ugledu profesije. Razgovarat ćemo s Ministarstvom pravosuđa o mogućim modalitetima takvog oglašavanja, ali to povlači za sobom i druge promjene, npr. promjenu Kodeksa odvjetničke etike.

Ne trebam posebno naglašavati da smo na tu temu i pisanog materijala Ministarstva gospodarstva – “Javne politike za razvoj i reformu tržišta profesionalnih i poslovnih usluga u Hrvatskoj” održali i puno sastanaka.

Tako se i na prvom sastanku, 6. veljače 2016., s ministrom pravosuđa Antom Šprlje osim o ostalim temama bitnima za našu profesiju, ipak najviše razgovaralo o politici Ministarstva gospodarstva i Europske komisije prema odvjetništvu. Ministru se ukazalo na činjenicu

da je odvjetnik izravno uključen u funkcioniranje pravosudnog sustava i da zastupa interese svoje stranke, dakle brine se o ostvarenju temeljnih ljudskih prava i sloboda. Rečeno je da činjenica da je odvjetnik sudionik pravosuđa proizlazi i iz nedavne presude Suda za zaštitu ljudskih prava u predmetu Maurice protiv Francuske, u kojoj se navodi da dobro funkcioniranje sudova ne bi bilo moguće bez odnosa koji se temelje na uzajamnom uvažavanju, razumijevanju i poštivanju među različitim sudionicima pravosudnog sustava, u prvom redu sudaca i odvjetnika. Smatramo da se upravo činjenica da su odvjetnici sudionici pravosuđa treba stalno isticati, odnosno da su odvjetnici specifičan dio pravosuđa, te da odvjetničke usluge nisu gospodarska djelatnost. Naravno da i stalno treba podsjećati i ukazivati na to da je odvjetništvo ustavna kategorija. To što se u nekim državama EU-a odvjetništvo tretira kao svaka druga usluga ne znači da trebamo odustati od naših argumentiranih stavova i obrane statusa odvjetništva u Republici Hrvatskoj. Na tom smo sastanku postigli dogovor da se Komora ne zaobilazi i da aktivno surađuje u slučaju bilo kakvog pokušaja eventualne promjene statusa odvjetništva ili pokušaja smanjenja obujma poslova odvjetnika, te da surađujemo na svim promjenama u vezi s odvjetništvom.

Upravo zahvaljujući tom sastanku i dogovoru, održan je 7. travnja 2016. godine sastanak s predstavnicima Ministarstva gospodarstva i Ministarstva pravosuđa na kojem smo prvi puta imali prigodu i Ministarstvu gospodarstva iznijeti svoje argumentirane stavove, pa od tada to ministarstvo barem prosljeđuje Europskoj komisiji naša argumentirana očitovanja koja mi izrađujemo i prevodimo i na engleski jezik, jer ne želimo ni biti “izgubljeni u prijevodu”.

Zaključno moram primijetiti da se ne možemo oteti dojmu da je u politici Europske unije i Europske komisije prema hrvatskom odvjetništvu narušena ta zajamčena ravnopravnost u temeljima EU-a. Narušena je u korist starih i velikih članica EU-a i nekih interesa, a kada dolazi do temeljnih problema i pitanja ne bih bio siguran da smo svi ravnopravni (npr. izbjeglička i migrantska kriza najbolje pokazuje kako članice

odmah pribjegavaju prvenstveno zaštiti nacionalnih interesa a ne zajedničkih interesa, pa ni mi ne bismo trebali biti veći vjernici od Pape). BREXIT je drugi i očiti primjer da se nešto mora mijenjati u odnosu s EK i da se više slobode mora ostaviti državama članicama za njihove specifične uvjete na njihovim tržištima usluga, pogotovo reguliranim profesijama. Nitko me ne može uvjeriti da su u nastupu na tržištu odvjetničkih usluga, pa i na hrvatskom tržištu odvjetničkih usluga, ravnopravni u startnoj poziciji odvjetnik iz Zagreba, Rijeke, Splita, Križevaca, Drniša, Delnica ili bilo kojeg drugog većeg ili manjeg grada u Hrvatskoj i s druge strane odvjetnička tvrtka iz Londona koja ima zaposlenih više stotina ili tisuću odvjetnika i javlja se na javni natječaj u Hrvatskoj ili savjetuje kod poslovnih i financijskih transakcija u Hrvatskoj. Također je teško ili nemoguće da netko od nas hrvatskih odvjetnika ili odvjetničkih društava otvori ured u londonskom Cityju i da tamo ravnopravno krenemo u tržišnu utakmicu s odvjetničkim tvrtkama koje imaju više stotina ili nekoliko tisuća zaposlenih odvjetnika i "know how" koji se o tim uvjetima poslovanja prikuplja barem 50 godina duže nego u Republici Hrvatskoj. Toliko o ravnopravnosti unutar tržišta odvjetničkih usluga u Europskoj uniji.

Suradnja s pravosudnim tijelima i suradnja s tijelima vlasti

Ovu sam temu već djelomično obradio u prethodnoj točki izvješća prikazujući odnos Ministarstva gospodarstva i Ministarstva pravosuđa prema odvjetništvu i HOK-u.

Postavlja se pitanje – što to naša država i naši građani dobivaju od hrvatskog odvjetništva:

- Zapošljavanje – jer smo jedini koji stalno zapošljavaju i upisuju nove odvjetnike i odvjetničke vježbenike. Pravosuđe i sudovi primaju nove kadrove na kapaljku, isto je s upravom i zapošljavanjem pravnika u gospodarstvu ili u drugim djelatnostima.
- Edukaciju – stalno isključivo o svom trošku odnosno o trošku svih nas članova HOK-a educiramo i vježbenike i cjeloživotno

obrazujemo odvjetnike, a tim edukacijama imaju pristup i drugi, npr. suci i sudski savjetnici i drugi.

- Besplatnu pravnu pomoć – HOK već desetljećima odlukom nas samih – Upravnog odbora HOK-a – daje apsolutno besplatnu pravnu pomoć određenim kategorijama građana (socijalno ugroženima, braniteljima i žrtvama Domovinskog rata, te u predmetima uzdržavanja djece). Ta je pravna pomoć znatna i u svojoj je vrijednosti veća od iznosa koji država izdvaja za besplatnu pravnu pomoć, te nema nikakve veze sa Zakonom o pružanju besplatne pravne pomoći na temelju kojeg odvjetnici također, za više nego simboličnu naknadu, pružaju sekundarnu pravnu pomoć.
- Kvalitetno pružanje pravne pomoći, poštivanje odvjetničke etike u pružanju te pravne pomoći, brigu o odvjetništvu putem HOK-a, disciplinska tijela HOK-a koja brinu o zaštiti Kodeksa odvjetničke etike i obvezno osiguranje od odgovornosti za počinjenje neke greške u obavljanju odvjetničke službe.
- Dobro organiziranu i uređenu službu koja (kao specifičan dio pravosuđa) pruža pravnu pomoć svakome kome je to potrebno.
- Besplatno sudjelovanje u radnim grupama za izradu prijedloga izmjena i dopuna zakona, dakle besplatno se naše znanje i vrijeme stavlja na raspolaganje državi za opće dobro.

Državu to sve ne košta ništa. Sve svoje aktivnosti financiramo isključivo svojim sredstvima. Bezbroj puta ponavljam novinarima i drugima da ne primamo niti jednu lipu iz državnog proračuna, kao ni od bilo koje vladine ili nevladine, domaće ili inozemne organizacije, kao ni od bilo kojeg domaćeg ili inozemnog donatora ili sponzora. Sve to zato da budemo potpuno neovisni u obavljanju svoje službe i zastupanju interesa odvjetništva i naših stranaka, jer se potpuna neovisnost može ostvarivati samo i kroz potpunu financijsku neovisnost. Eto radi svega toga plaćamo članarinu Komori, a sve su funkcije u

Komori i obavljanje bilo kojeg posla za Komoru volonterske i bez ikakve materijalne naknade. S druge strane, što hrvatsko odvjetništvo dobiva od države:

- nerazumijevanje uloge i položaja odvjetništva u društvu
- probleme kod iznošenja argumenata i stavova ne samo državnim tijelima, nego i u medijima
- pogrešnu percepciju u javnosti o odvjetnicima i njihovoj ulozi u postupcima i općenito u pravosuđu
- prijedloge kojima se stalno smanjuje djelo krug poslova odvjetnika
- zakonska rješenja koja odražavaju nepovjerenje u odvjetništvo
- nedovoljnu podršku i zastupanje naših stavova kod Europske komisije.

Jedan mali primjer neuvažavanja odvjetništva: novi prijedlog Zakona o pravosudnom ispitu – Ispitno povjerenstvo za pravosudne ispite – predsjednik povjerenstva je predsjednik Vrhovnog suda Republike Hrvatske, a zamjenik je glavni državni odvjetnik, što je u redu, ali iako su većina kandidata odvjetnički vježbenici, u tom povjerenstvu nije predviđen predstavnik HOK-a. Na tu smo činjenicu ukazali Ministarstvu pravosuđa. Ili npr. imenovani su novi ispitivači na pravosudnim ispitima, a neki ispitivači koji su bili predloženi od strane HOK-a i koji su ispitivali na ispitima nisu ponovo imenovani, ali ih nitko o tome nije ni obavijestio, a kamoli im zahvalio na dosadašnjem radu i trudu.

Iz svega navedenog čini mi se da postoji velika neuravnoteženost između onoga što dajemo državi i hrvatskom društvu i onog što dobivamo zauzvrat. Ne tražimo da nas se voli nego da nas se poštuje, tako je svugdje u razvijenom svijetu, ne vole odvjetnike, ali ih poštuju i poštuju ono što rade.

Za ove četiri protekle godine našeg mandata, suradnju s Ministarstvom pravosuđa nazvao bih zadovoljavajućom. Kao i prijašnjih godina, u protekloj godini održano je nekoliko sastanaka s ministrom pravosuđa i s drugim djelatnicima Ministarstva pravosuđa.

Kao predsjednik HOK-a imenovan sam u Savjet za praćenje provedbe Strategije za razvoj pravosuđa, u kojem se uz ministra pravosuđa nalaze i predsjednik Vrhovnog suda Republike Hrvatske, potpredsjednik Vlade, glavni državni odvjetnik, predsjednik Državnog sudbenog vijeća, predsjednik Državno odvjetničkog vijeća, predsjednica Pravosudne akademije i predsjednica Javno bilježničke komore. I to imenovanje pokazuje i potvrđuje od strane Ministarstva pravosuđa da je odvjetništvo specifičan i nezaobilazan dio pravosuđa.

Nakon donošenja i primjene Zakona o područjima i sjedištima sudova, bivši ministar pravosuđa Orsat Miljenić pristao je na naš prijedlog i organizirao sastanak vezan za primjenu tog zakona, a kojem su nazočili i predsjednici svih odvjetničkih zborova, kako bi direktno imali mogućnost iznijeti konkretne primjedbe i prijedloge, te naznačiti probleme s područja svojih zborova. O svemu ste obaviješteni putem *e-maila* koji vam je bio upućen od vaših predsjednika zborova.

Kao što znate, i odvjetnici mogu sada izdavati ovjerene z. k. izvadke. Naravno nije riječ o nekoj zaradi, ali to olakšava posao odvjetnicima i ako ništa drugo, ne morate pisati ili nekog slati u gruntovnice u drugim gradovima, a i ta ovlast je korisna radi pružanja kompletne usluge kod obavljanja nekog posla ili transakcije. Nadamo se da je to početak vraćanja povjerenja u odvjetnike od strane države.

Nastavljaju se i razgovori u Ministarstvu pravosuđa o prijedlogu da mi i javni bilježnici imamo ekskluzivno pravo sastavljanja kupoprodajnih ugovora za nekretnine, ali naravno tada se mora dogovoriti jednaka cijena sastavljanja ugovora i kod javnih bilježnika i kod odvjetnika. Također je uvjet za naš pristanak na tu podjelu posla taj da i mi odvjetnici kod sastavljanja kupoprodajnih ugovora za nekretnine imamo pravo ovjere potpisa na tim ugovorima. Jedino na taj način postiže se jednakost na tržištu pa stranka može izabrati hoće li sve obaviti kod odvjetnika ili kod javnog bilježnika. Cijena bi bila ista, ali i javni bilježnici i odvjetnici mogli

bi ovjeriti potpis prodavatelja. U tom slučaju možemo razgovarati o takvom prijedlogu, a u suprotnom ostajemo kod svog stava da jedino odvjetnici mogu sastavljati privatne isprave, a javni bilježnici samo ovjeravati potpis.

Kod ovakve ekskluzivnosti prednosti za državu su: uklanjanje sive ekonomije iz gruntovnica i uklanjanje raznih agencija koje hodočaste po gruntovnicama, veća pravna sigurnost stranaka i lakši posao za referente i suce u zemljišnim knjigama, jer ispravu i prijedloge sastavljaju stručne osobe; u slučaju pogreške veća sigurnost za stranke, jer su odvjetnici obvezno osigurani za slučaju pogreške i, konačno, plaćanje poreza na sastavljeni ugovor, jer će ugovor morati biti registriran odnosno imati pečat odvjetnika. Dakle, višestruka korist za sve osim za nadripisare i mešetare. S obzirom na nove izbore vidjet ćemo kako će se odvijati daljnji razgovori na tu temu i o tome ćemo sve članove obavijestiti preko zborova.

Ministarstvo pravosuđa također je u sklopu strategije razvoja i reorganizacije pravosuđa predvidjelo uvođenje ekskluzivnog zastupanja odvjetnika u trgovačkim sporovima. No naravno da ćemo o tome još razgovarati s Ministarstvom, jer prema statističkim podacima u oko 80 posto slučajeva u trgovačkim sporovima ionako zastupaju odvjetnici, a uvođenjem ekskluzivnosti morali bi dogovoriti cijene zastupanja u tim sporovima u suradnji s Ministarstvom pravosuđa, kao i u drugim slučajevima kad odvjetnici imaju ekskluzivnost zastupanja.

U budućnosti ćemo se morati nositi i s idejom o olakšavanju pristupa profesiji tako da se prijava može obaviti elektroničkim putem na jednoj kontaktnoj točki. Za odvjetništvo bi to bio HOK. No kod toga ima puno nejasnoća, jer npr. predviđa se da kad ne bi odgovorili na prijavu u roku od 30 dana da bi se smatralo da je aplikant upisan, a što je neprihvatljivo i nemoguće za odvjetništvo, jer mi nismo ni tečaj plesa ni škola za strane jezike. Osim toga, teško da možemo razumjeti aplikaciju i dokumentaciju na npr. mađarskom ili finskom jeziku.

To je još jedan razlog zbog kojeg treba raditi in-

tenzivnije na uvođenju odvjetničkog ispita kao još jednog uvjeta za upis u Imenik odvjetnika.

Sa sudovima smo surađivali redovito. Kada je dovedena u pitanje potreba opstojnosti Ustavnog suda Republike Hrvatske, prvi i jedini od strane struke javnom smo podrškom jasno istaknuli kako smatramo da je postojanje i rad Ustavnog suda od temeljne važnosti za pravni poredak Republike Hrvatske, vladavinu prava i funkcioniranje pravne države, dali smo punu podršku radu i opstojnosti Ustavnog suda, te apelirali na sve odgovorne, a prvenstveno na zastupnike u Hrvatskom saboru, da u najkraćem roku izaberu suce Ustavnog suda kako bi Ustavni sud mogao dalje nesmetano raditi i obavljati svoju značajnu funkciju u hrvatskom društvu. Danas možemo konstatirati kako nikada u sazivu tog suda nije bilo više odvjetnika. Nadamo se da će svojim praktičnim znanjem i iskustvom pridonijeti još kvalitetnijem radu Ustavnog suda.

Sudjelovanje u radnim tijelima kod donošenja ili izmjena i dopuna zakona

U zadnjih desetak godina, pa tako i u proteklih godinu dana aktivnost zakonodavca je bila izuzetna, zakonodavac je donio brojne izmjene zakona i drugih propisa. Rekao bih da se radi o hiperprodukciji zakona i propisa. Ako nemamo rješenje za neki problem – donesimo novi zakon ili izmijenimo postojeći zakon i – problem riješen. No svi znamo da to nije i ne može biti tako. Svako zadiranje u neki zakon ima utjecaja i na druge zakone, na stabilnost sustava i na pravnu sigurnost.

Naše kolegice i kolege radili su u radnim grupama za donošenje novih zakona ili izmjena zakona, naravno kada i ako smo bili pozvani da imenujemo svoje predstavnike. Međutim, moram reći da prijedlozi naših kolegica i kolega često nisu uvaženi ili su uvaženi unutar radne grupe, ali nekako neki dobri prijedlozi nestanu na "teškom i dugom" putu do Sabora.

Dodatan problem je to što nam se konačni prijedlozi zakona dostavljaju u četvrtak ili petak, s rokom da mišljenje HOK-a dostavimo do sljedećeg ponedjeljka ili utorka ili u roku od

nekoliko radnih dana. To je ozbiljan problem, jer treba naći kolegicu ili kolegu kojemu je poznata tematika, koji je voljan provesti vikend u čitanju tog prijedloga i pripremiti tekst na temelju kojeg IO može raspraviti, ako nikako drugačije putem e-maila, i onda izraditi konačno očitovanje HOK-a i uputiti ga Ministarstvu pravosuđa. Dakle, tražimo primjerene rokove za izradu stručnih i konstruktivnih očitovanja, ako se želi naše sudjelovanje u tim procesima.

No ako je rok neprimjereno kratak, HOK ne želi sudjelovati u takvom postupku i davati očitovanja samo da bi se moglo reći da je i HOK sudjelovao u izradi nekog prijedloga zakona ili izmjene i dopune zakona. U takvim slučajevima dopisom obavještavamo Ministarstvo da nismo u mogućnosti dati očitovanje u tako neprimjereno kratkom roku i da nam time nije omogućeno sudjelovanje i davanje mišljenja.

Ovom prigodom želim zahvaliti na nesebičnom trudu svim kolegicama i kolegama koji su žrtvovali svoje slobodno vrijeme i danima iščitavali nacрте prijedloga izmjena raznih zakona te priredili svoja mišljenja i primjedbe, a kako bi ih Komora mogla usuglasiti i uime svih odvjetnika dostaviti Ministarstvu pravosuđa u zadanom roku.

Kako su u izvješću glavnog tajnika pobrojani gotovo svi zakoni na kojima je Komora radila, bilo preko svojih predstavnika u radnim skupinama bilo davanjem mišljenja kada smo uočili tu mogućnost u javnoj raspravi (Nacrt prijedloga Zakona o izvanparničnom postupku, Zakon o pravosudnom ispitu, Nacrt prijedloga ZID Ovršnog zakona, ZID ZKP-a, Nacrt Zakona o sudskom registru, Nacrt ZTD-a, Nacrt prijedloga Zakona o postupcima za naknadu štete zbog povrede prava tržišnog natjecanja, Nacrt prijedloga ZID Zakona o javnoj nabavi itd.), ovdje želim istaknuti samo Nacrt prijedloga ZID ZPP-a.

Aktivno smo preko svog predstavnika i još nekoliko odvjetnika sudjelovali u izradi tog nacрта prijedloga. Nažalost, konstruktivni i detaljno obrazloženi prijedlozi našeg člana uglavnom nisu prihvaćeni, osim što se u ovom trenutku neće uvoditi tzv. ogledni spor.

Međutim, faktično ukidanje redovite revizije kao izvanrednog pravnog lijeka i dalje je ostalo u prijedlogu nacрта, zbog čega je Komora pozvala sve članove da se uključe u javnu raspravu i dostavila članstvu direktan link preko kojeg mogu iskazati svoje mišljenje, primjedbe i prijedloge. HOK je organizirao konferenciju za novinare i Okrugli stol dana 30. svibnja 2016., na kojem su uz našeg člana radne grupe, kolegu Borisa Porobiju, i predsjednika Odvjetničke akademije Mladena Sučevića, sudjelovali i eminentni profesori pravnih fakulteta u Rijeci i Zagrebu: dekan Pravnog fakulteta u Rijeci, prof. dr. sc. Eduard Kunštek, a s Pravnog fakulteta u Zagrebu prof. dr. sc. Jasnica Garašić, kao i profesor emeritus dr. sc. Mihajlo Dika, te je nazočan bio i kolega Boris Koketi, zamjenik Glavnog državnog odvjetnika. Nakon tako održanog Okruglog stola i primjedbi i prijedloga svih kolegica i kolega članova HOK-a koje smo dobili e-mailom, HOK je izradio svoje konačno stajalište te je primjedbe i prijedloge uputio Ministarstvu pravosuđa. Te stavove, primjedbe i prijedloge HOK-a dobili ste svi na svoj e-mail preko odvjetničkih zborova.

Prijedlozi za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti zakona s Ustavom Republike Hrvatske: Komora je podnosila takve prijedloge za neke odredbe Obiteljskog zakona, Ovršnog zakona (Odlukom od 1. lipnja 2016. taj je prijedlog prihvaćen – odnosno ukinuta je odredba čl. 39. st. 3. OZ-a, a to je ona "čuvena" odredba o tome da prijedlog za ovrhu koji ne sadrži sve propisane podatke sud rješenjem odbacuje bez poziva ovrhovoditelju da ga ispravi ili dopuni) i nekih drugih zakona. Pozivamo kolege da i oni podnose takve prijedloge i o tome izvješćuju Komoru, jer nam to svima može koristiti. Posebno je u tome aktivan kolega Ivica Crnić koji nam uvijek i dostavi svoj prijedlog podnesen Ustavnom sudu.

Vječno pitanje naše Tarife, od 2008. godine na svakoj Skupštini kažemo kako se ove godine očekuje donošenje odluke o našem prijedlogu za pokretanje postupka za ocjenu ustavnosti Zakona o odvjetništvu odnosno članka koji propisuje da suglasnost na našu Tarifu daje mini-

star pravosuđa uz prethodno mišljenje Gospodarsko-socijalnog vijeća. Stalno ponavljamo da smatramo opravdanim da ministar daje suglasnost na našu Tarifu samo u slučajevima kad postoji ekskluzivnost zastupanja od strane odvjetnika, dok u svemu ostalome o Tarifi mora samostalno odlučivati Upravni odbor HOK-a. Taj je prijedlog na Ustavnom sudu od 2008. godine pa se nadamo odluci u dogledno vrijeme.

Moram podsjetiti da smo samostalnost u određivanju Tarife imali još za vrijeme bivše Jugoslavije, kada je Sabor SRH donio Odluku o izmjeni tadašnjeg Zakona o odvjetništvu i službi pravne pomoći, i propisao da Tarifu donosi Upravni odbor HOK-a. Prilikom izmjena Zakona o odvjetništvu iz 1994. godine, dakle u izmjenama ZOO-a iz 2008. godine, prvi put se propisalo da ministar pravosuđa daje suglasnost na našu Tarifu i da se prilikom tog procesa treba konzultirati s Gospodarsko-socijalnim vijećem. Prijedlog za pokretanje postupka za ocjenu ustavnosti Zakona o odvjetništvu podnesen je, kako sam već rekao, još te 2008. godine, međutim do današnjeg dana nismo dobili odluku Ustavnog suda. U međuvremenu uspjeli smo uvesti značajne promjene u Tbr. 39. i 48. Tarife, a kojim je promjenama omogućeno ugovaranje nagrade i utvrđeno dospijeće naplate odvjetničke usluge, a time i početak tijeka roka zastare potraživanja naše nagrade. Svi su već upoznati s tim izmjenama, ali sudska praksa u ovom je trenutku različita, i moramo se i dalje boriti da sudovi zauzmu jedinstven stav vezan uz dospelost potraživanja odvjetničkog troška i početak tijeka zastare prava na potraživanje odvjetničkog troška, a što je izuzetno bitno i s poreznog aspekta. Još od te izmjene i dopune Tarife na tu smo temu razgovarali i s predsjednikom VSRH. Obećano je da će VSRH, uzimajući u obzir izmjene Tbr. 48., zauzeti stav na općoj sjednici građanskog odjela VSRH u rujnu 2015. godine, ali se to, nažalost, do danas nije dogodilo.

Osim svega navedenog, radimo i u raznim skupinama za izradu prijedloga nacionalnih planova, npr. Nacionalnog plana za suzbijanje trgovanja ljudima, u povjerenstvima, npr. u

Povjerenstvu za praćenje i unapređenje sustava podrške žrtvama i svjedocima i dr.

Naše kolegice i kolege članovi su ispitnog povjerenstva za polaganje pravosudnog ispita. Suradujemo s pravnim fakultetima u Zagrebu, Rijeci i Splitu, suosnivači smo zaklada: Zaklade Jadranko Crnić i Zaklade Zlatko Crnić u sklopu koje zaklade stipendiramo jednog studenta prava koji pokazuje izvrsnost.

Uz navedeno, borimo se i sa stalnim problemima koje imamo npr. s FINA-om, koja se prometnula u tumača zakona i drugih propisa i neki "nadsud", iako nije uopće ovlaštena tumačiti ni zakone ni druge propise nego ih samo mora primjenjivati. Problemi se pokušavaju riješiti nakon zaprimanja primjedbi preko odvjetničkih zborova od kolega koji razgovaraju s pojedinim podružnicama FINA-e, jer se u različitim gradovima pojavljuju različiti problemi. Koliko znam, o tome ste obaviješteni od svojih zborova. Pojavili su se i razni *on-line* servisi kao npr. "Advocator.hr", "Hub nekretnine" i "Doc.hr", te je Komora upozorila članstvo na obvezu poštivanja Kodeksa odvjetničke etike i mogućnost pokretanja disciplinskih postupaka u slučaju suradnje s tim servisima koja bi bila suprotna našem Kodeksu. Nakon takvog stava HOK-a, jedan od tih *on-line* servisa je ugašen.

Obvezno osiguranje odvjetnika za štetu iz odvjetničke djelatnosti pričinjenu trećima: o tom pitanju počelo se razgovarati još 2012. godine, na način da je Komora pregovarala s predstavnicima osiguravatelja smatrajući da odvjetnici imaju zakonsku obvezu osiguranja, a da u stvari nisu osigurani ni od jednog štetnog događaja s obzirom na to da opća pravila osiguranja isključuju grubu nepažnju i da osiguravatelj ima pravo na regres od odvjetnika.

Nikada nismo uspjeli dobiti ni od jednog osiguravatelja iznos uplaćenih premija s osnove našeg osiguranja i iznos isplaćenih šteta.

U pregovorima s HOK osiguranjem uspjeli smo osnovati zajedničku komisiju od tri člana od kojih je jedan član predstavnik HOK-a, a koja komisija odlučuje o regresu prema odvjetniku, ali ta komisija može donijeti odluku o regresu

samo jednoglasno, dakle i uz suglasnost predstavnika HOK-a koji prije davanja svog glasa slučaj prezentira Upravnom odboru HOK-a i dobije uputu kako da glasuje.

Čini se da dalje napredujemo, pa je jedan posrednik s našom punomoći pronašao i bolje uvjete kod Wiener Staedtische osiguranja čija policia pokriva i grubu nepažnju kod promašaja roka, i već na samoj polici navodi se da osiguravatelj nema pravo regresa od osiguranika za taj slučaj. Informacije imate na našoj internetskoj stranici. Dakle, mi nikoga ne preferiramo, ali putem internetske stranice obavještavamo vas gdje možete pronaći nešto što je povoljno za našu struku i sami donijeti odluku.

Unapređenje odvjetništva i unutarnja organizacija Komore

Na početku mandata zacrtali smo si neke ciljeve, a jedan od važnijih je što bolja komunikacija s članstvom e-mailom. Naime, smatramo da članstvo mora znati što se događa u vezi naše struke, što poduzimamo, a time želimo privući sve veći broj naših članova da se uključe u aktivnosti Komore. Sve je više frontova na kojima se moramo boriti za interese i zaštitu odvjetništva, a time i naših stranaka. Pomoć i doprinos svakog člana, pa i na nivou razgovora s nekim kome prezentira naše stavove i argumente, je prava pomoć. Da biste to mogli učiniti, morate imate informacije o stavovima HOK-a i svemu što se događa u vezi s odvjetništvom i radom HOK-a. Tu je izuzetno važna uloga odvjetničkih zborova, jer kroz zborove dolazimo direktno do vas i dajemo vam potpunu i točnu informaciju.

Na prošloj godišnjoj Skupštini rekao sam da moramo riješiti problem disciplinara. To je jako bitan segment, koji mora biti efikasan i pravedan, jer samo na taj način možemo štititi struku i njenu neovisnost. Sa zadovoljstvom vas mogu izvijestiti da taj odjel Komore sada funkcionira jako dobro i da su naše kolege dobili značajnu stručnu pomoć i pripremu kad smo nakon odluke UO-a zaposlili kolegu Ivana Penića koji je k nama došao iz Državnog odvjetništva i ustrojio rad i organizaciju evidencija disciplinskih tijela.

To je bio nužan korak, jer sa stalnim povećanjem broja novih kolegica i kolega stalno raste i broj disciplinskih prijava. Nažalost, postoje i takvi slučajevi koji teško štete našoj profesiji, npr. događalo se da kolege ne isplate iznose strankama koje su primili za njih, bilo je i falsificiranja potpisa na punomoćima, raznih pritisaka na sud pa čak i vrijeđanja suda preko medija, dakle, pojava koje ne smijemo dozvoliti i koje moramo odmah i brzo disciplinski sankcionirati. U suprotnom gubimo kredibilitet i ugled struke, a to je početak gubitka neovisnosti u tom segmentu naših nadležnosti. To se ne smije dogoditi, i zato je pojačan i dodatno ustrojen rad svih disciplinskih tijela.

Nakon odobrenja UO-a već se duže vrijeme radi se na poboljšanju rada informatičkog sustava radi potrebe obrade sve većeg broja podataka za sve administrativne poslove u vezi s našim članstvom, ali i većih zahtjeva za komunikaciju s članstvom, direktno ili preko internetske stranice. To poboljšanje uključuje i dodatnu edukaciju naših zaposlenika kako bi mogli i znali iskoristiti sve mogućnosti sustava za što efikasnije i jednostavnije obavljanje svojih radnih zadataka.

Ovaj naš Hrvatski odvjetnički dom otvoren je 7. svibnja 1994. godine, i došlo je vrijeme da moramo obaviti nužne popravke i adaptacije, posebno klimatizacijskog sustava i sustava grijanja, jer nakon 20 godina sustav više ne funkcionira dobro, a što ponekad možete i primijetiti u ovoj dvorani. Ili je pretjerano hladno ili pretjerano vruće, jer se sustav više ne može namještati po potrebi, sad jednostavno ili hladi ili grije. Promijenjena su vrata i prozori, jer je voda ulazila u dvoranu. Potrošen je parket pa će ga trebati urediti i lakirati, kao i urediti sustav rasvjete i ozvučenja, priključaka za pomagala kod predavanja i kabine za prevoditelje. Ti će se radovi obaviti tijekom srpnja i kolovoza. No to će biti i zadnja veća investicija koju je odobrio ovaj UO do kraja našeg mandata, a to smo učinili kad smo bili sigurni da naš proračun može to podnijeti, a da se nužne rezerve koje osiguravaju našu neovisnost ne diraju, a i procjenom da će se na-

kon tih investicija naš proračun do kraja našeg mandata oporaviti i biti na starom kolosijeku koji osigurava našu potpunu neovisnost. Radi tih investicija učinili smo i uštede gdje god je to bilo moguće.

Moram istaknuti da smo posebno zadovoljni radom Odvjetničke akademije, koja je svojom organizacijom, ne samo predavanja za pravosudne ispite nego i predavanja o aktualnim temama sa stručnim predavačima, došla do svih nas u svim zborovima. Ne moram isticati koliko je važno cjeloživotno obrazovanje odvjetnika u ovim vremenima.

Ponovo podsjećam da se sve aktivnosti Komore, plaće zaposlenika i obveze prema međunarodnim udruženjima financiraju isključivo i jedino od naše članarine. Kada usporedite iznos članarine koji plaćamo samo s vrijednošću stručnih predavanja koja su besplatna za članove Komore i činjenicu da bi takva predavanja i svoju edukaciju morali platiti raznim organizatorima predavanja, dolazimo do lakog izračuna da bi već u tom segmentu iznos plaćanja cjeloživotnog obrazovanja nekom drugom organizatoru na godišnjem nivou bio višestruko veći od godišnje članarine Komori. Članarinu nismo mijenjali od 1996. godine, dakle punih 20 godina. Za sada, i dokle god možemo redovno obavljati sve aktivnosti Komore i imati rezerve za financijsku sigurnost koja jamči neovisnost, članarina se neće mijenjati.

I na kraju, sve u Komori i za Komoru radimo sami i za sebe. Kontakte i odnose s državnim tijelima, očitovanja na prijedloge zakona, sudjelovanja u radnim grupama za izradu zakona – sve radimo i možemo raditi samo mi odvjetnici, ne možemo očekivati da naše administrativno osoblje u Komori to radi, jer to mogu raditi samo odvjetnici. Po ne znam koji put ponavljam, jer neki to još uvijek ne znaju ili ne vjeruju: sve funkcije u Komori – članstvo u UO-u, IO-u, svim disciplinskim tijelima Komore, svim radnim grupama Komore, Odvjetničkoj akademiji, Centru za mirenje, zastupanje Komore u postupcima pred sudovima, i sve što se radi za Komoru je volonterski i potpuno besplatno. I vi ste ovdje danas

kao izabrani predstavnici u Skupštinu HOK-a volonterski i besplatno, i u svoje slobodno vrijeme, da bismo svi zajedno sudjelovali u radu za očuvanje i boljitak odvjetništva.

Svi mi oduzimamo vrijeme našim uredima od kojih živimo, obiteljima i prijateljima, i koristimo ga za rad u Komori. Zato od svih članova Komore očekujem ne samo primjedbu da nešto treba urediti, izmijeniti, dopuniti, nego i konkretan prijedlog na koji način to riješiti, jer tek s takvim prijedlogom možemo dalje krenuti prema IO-u i UO-u i u provedbu onog što treba napraviti. Takvo nešto neće i ne može napisati niti odraditi nitko osim nas samih, nas odvjetnica i odvjetnika, ali ne za Komoru kao neko strano tijelo, nego za sebe i za sve nas, za hrvatsko odvjetništvo.

Ovim putem ponovo zahvaljujem svim kolegicama i kolegama koji su na bilo koji način sudjelovali i sudjeluju u radu i aktivnostima Komore, kao i svim našim zaposlenicima koji nam pružaju potrebnu administrativnu i stručnu podršku.

Pozivam vas na kavu, jer ste ju sad zaslužili.

(nakon stanke)

Robert Travaš: Kolegice i kolege, ovaj dio Skupštine će ići brže. S obzirom na donesenu odluku na početku ove Skupštine, predlažem da ova izvješća od toč. 6. do točke 15. spojimo. Sada ćemo ih pojedinačno proći, pa tko se želi javiti za raspravu, može se javiti po točkama, a onda ćemo nakon toga odlučivati zajedno. Nakon točke 17. imat ćemo točku 18. gdje ćemo o svim tim točkama pojedinačno donositi odluke da skratimo proceduru, to je ono što smo na početku i izglasali, nakon toga nam predstoji točka 20., disciplinska tijela i žalbe i mislim da ćemo biti vrlo brzo gotovi.

Točka 6. – izvješće glavnog tajnika. Dobili ste ga u materijalu u pisanom obliku, ako netko želi nešto reći o izvješću glavnog tajnika ili pitati, neka izvoli javiti se. Sada je samo rasprava, kasnije ćemo ponoviti brojeve točaka. Ako nema nitko, prelazimo dalje.

Točka 7. – izvješće blagajnika, imate ga u materijalima. Ima li netko tu nešto za reći, raspraviti? Ako nema, idemo dalje.

Točka 8. – izvješće predsjednika Disciplinskog suda. Također ga imate u pisanom obliku u materijalu za Skupštinu, ako netko traži riječ, neka izvoli.

Ante Župić: S obzirom na to da je izvješće dostavljeno početkom lipnja, samo kratka dopuna: u ovom razdoblju donesene su još 22 odluke, od toga 18 osuđujućih i 4 oslobađajuće, ništa drugo.

Robert Travaš: Zahvaljujem i mislim da se u radu disciplinara doista vidi veliki pomak.

Točka 9. – izvješće predsjednika Višeg disciplinskog suda.

Ljiljana Jedvaj Peterlin: Pisano ste izvješće primili, u međuvremenu smo također primili u rad dva predmeta a riješili smo sedam, i ostali smo s jedanaest neriješenih predmeta, svi iz 2016. godine. Dakle, rad je relativno zadovoljavajući. Hvala lijepa!

Robert Travaš: Hvala Vam!

Točka 10. – izvješće disciplinskog tužitelja.

Alen Jakobović: Kao predsjednik Disciplinskog suda moram reći da smo i mi nešto radili u proteklih mjesec dana od kada je izvješće koje ste primili napravljeno, pa smo u međuvremenu, do današnjeg dana, u rad primili 65 novih prijava, a u međuvremenu smo riješili 79 predmeta. Evo, samo toliko. Hvala lijepa!

Robert Travaš: Zahvaljujem!

Točka 11. – izvješće predsjednika Odvjetničke akademije. Izvješće je u materijalima, javlja li se netko za riječ? Sve je u materijalu, kolega Sučeviću. Zahvaljujem!

Točka 12. – izvješće predsjednika Centra za mirenje. Kolega Tuškan, izvolite!

Branimir Tuškan: Kolegice i kolege, samo kratka dopuna: prošli mjesec, dakle, od dana izvješća, 15. lipnja, predstavnici Centra za mirenje bili su gosti Riječkog odvjetničkog zbora zajedno s Hrvatskom udrugom za mirenje, gdje je održan vrlo dojmljiv informativni seminar. Također bih napomenuo da se održavaju stalni i redoviti treninzi, osnovne obuke medijatora u našoj Komori, odnosno predstavnika Komore, odnosno da do sada imamo, dakle, 133 medijatora. Hvala vam lijepa!

Robert Travaš: Zahvaljujem! Samo bih dodao kod ovoga izvješća, da je jučer UO HOK-a donio neke odluke na temelju izvješća o radu Centra za mirenje HOK-a i da je udovoljio nekim zahtjevima koje ste postavili u tom svom izvješću. Vi ste u svom izvješću rekli da smo vam produžili mandat na prošloj sjednici do 2018. godine u biti bez konzultacije s vama, a da je dosadašnja praksa u radu Centra bila da se prije isteka mandata pozovu svi članovi da iznesu kandidaturu i program, što nije bilo učinjeno, te da je takim postupanjem uskraćeno pravo i drugim članovima Centra da se kandidiraju i iznesu svoje programe. Radi toga je UO HOK-a jučer razriješio Upravni odbor Centra za mirenje i pozvat će članove i izmiritelje da podnesu svoje prijedloge, planove rada i do sljedeće sjednice UO-a HOK-a imenovat će se novi UO Centra za mirenje. Moram samo reći da će se na taj način poštovati ovo što ste napisali. Neke su kolege smatrale dio izvješća neprihvatljivim odnosno smatrali su da izvješće ne govori u biti o radu Centra, nego više o odnosima Centra i Komore ili UO-a. Mi smo tražili izvješće o broju predmeta Centra za mirenje, broj predmeta je četiri, dva su prihvaćena u mirenje, jedan je riješen. Isto tako napisali ste u izvješću ono s čime se u biti i mi slažemo, da funkcija samih postupaka mirenja nije primarna u prostoru HOK-a, jer prije svega kolege postupke mirenja provode u svojim kancelarijama. Mi se s time slažemo, ali upravo

zato i iz razloga što ste rekli da druge kolege – njih 133 – nisu imali prilike dati svoje prijedloge rada, odlučili smo se na ovaj korak, jednoglasno jučer na UO-u. Zatražit ćemo od kolega koje su na popisu izmiritelja da se jave, da daju svoje prijedloge, da se jave za članove UO-a i daju svoj prijedlog i program rada. Iz tog je razloga UO jučer predložio – a, naravno, svatko će glasati po svojoj savjesti – da se ovo izvješće ne prihvati. Ako ima još netko nešto dodati neka slobodno izvoli.

Točka 13. – izvješće predsjednika Udruge odvjetničkih vježbenika, dobili ste ga u pisanom obliku. Ima li netko nešto za dodati? Nema. Zahvaljujem!

Točka 14. – završni račun HOK-a za 2015. godinu. Dobili ste ga, mislim da se ne razlikuje od dosadašnjih, ali ako netko ima nešto za pitati, uz moje najbolje znanje o tome, iako nisam blagajnik a blagajnik nam je opravdano odsutan, pokušat ću odgovoriti. Ako ne, odgovor ćete dobiti u pisanom obliku. Ali tu je završni račun, pa ga izvolite pogledati i ako ima netko pitanja ili nešto, slobodno izvolite!

Točka 15. – financijski plan HOK-a za 2016. i 2017. godinu. Uobičajeni, rekao sam u svom izvješću. Ovo što sada radimo i do kraja kolovoza zadnja je veća investicija. To je doista veća investicija, samo klimatizacija je dosta skupa, a i grijanje koje se doista moralo urediti, pa do lakiranja parketa, dakle, do uređenja prostora. Nakon toga ćemo sigurno biti 10 do 15 godina mirni s ovim našim prostorom na koji možemo biti ponosni.

Točka 16. – izvješće Nadzornog odbora za pregled financijskog poslovanja. Ono se ne daje pisano nego usmeno. Molim predsjednika Nadzornog odbora, kolegu Hrvoja Bićana.

Hrvoje Bićan: Poštovane kolegice i kolege, Nadzorni odbor pregledao je sva financijska izvješća i nije našao nikakve nepravilnosti. Financijska izvješća na dan 31. prosinca 2015. godine poka-

zuju realnu i objektivnu sliku financijskog položaja Hrvatske odvjetničke komore. Hvala vam lijepa!

Točka 17. – utvrđivanje člana UO-a HOK-a.

Naime, kako je OZ Istre imao skupštine u drugom terminu od drugih zborova, i sad su svi naravno usklađeni tako da svi zborovi imaju skupštine u svibnju kako bi se članovi mogli potvrditi odmah na Skupštini u srpnju, tako je ostalo da u skladu s člankom 32. Poslovnika, Skupština na temelju Statuta utvrđuje članove UO-a Komore, i to one iz redova izabраниh predstavnika zborova i njihove zamjenike.

Budući je Izborna skupština OZ Istra bila održana u prosincu 2015. godine, dakle nakon održavanja izborne godišnje Skupštine HOK-a, nije potvrđen novoizabrani, od strane OZ Istra izabrani, predstavnik Zbora kao član Upravnog odbora Komore: Anton Etinger, odvjetnik u Rovinju.

Svaki član Skupštine može staviti prigovor na pojedinog izabranog člana ako smatra da postoje zakonom ili statutom propisani razlozi koji bi sprječavali da bude član UO-a HOK-a. Mi ćemo o tome glasovati pod toč. 19. Ako netko ima neku primjedbu, neka kaže, a ako nema primjedbi, Tonči se vraća u UO. Vi znate da je on dugogodišnji član, i prije mene, Komora mu je pri srcu, jedino su imali tu grešku u proceduri odnosno nije greška nego je vremensko razdoblje u kojem nije mogao biti potvrđen do Skupštine.

Točka 18. – Otvaram raspravu po točkama 5., 6., 7., 8., 9., 10., 11., 12., 13., 14., 15., 16. i 17. Ako netko želi nešto reći, neka izvoli, a ako ne, onda idemo na glasovanje.

Točka 19. – donošenje odluka o točkama 5., 6., 7., 8., 9., 10., 11., 12., 13., 14., 15., 16. i 17. Prije toga moram konstatirati da je na Skupštinu došlo ukupno 88 delegata od 124. Od tih 88 u dvorani su u ovom trenutku glasanja 82 člana.

Donošenje odluke pod toč. 5. – izvješće predsjednika HOK-a. Ima li netko protiv? Ima li net-

ko suzdržan? Nema, zahvaljujem. Konstatiram da je usvojeno izvješće pod toč. 5.

Toč. 6. – izvješće glavnog tajnika. Ima li netko protiv? Ima li netko suzdržan? Nema, zahvaljujem. Konstatiram da je usvojeno izvješće pod toč. 6.

Toč. 7. – izvješće blagajnika. Ima li netko protiv? Ima li netko suzdržan? Nema, zahvaljujem. Konstatiram da je usvojeno izvješće pod toč. 7.

Toč. 8. – izvješće predsjednika Disciplinskog suda. Ima li netko protiv? Ima li netko suzdržan? Nema, zahvaljujem. Konstatiram da je usvojeno izvješće pod toč. 8.

Toč. 9. – izvješće predsjednika Višeg disciplinskog suda. Ima li netko protiv? Ima li netko suzdržan? Nema, zahvaljujem. Konstatiram da je usvojeno izvješće pod toč. 9.

Toč. 10. – izvješće Disciplinskog tužitelja. Ima li netko protiv? Ima li netko suzdržan? Nema, zahvaljujem. Konstatiram da je usvojeno izvješće pod toč. 10.

Toč. 11. – izvješće predsjednika Odvjetničke akademije. Ima li netko protiv? Ima li netko suzdržan? Nema, zahvaljujem. Konstatiram da je usvojeno izvješće pod toč. 11.

Toč. 12. – izvješće Predsjednika Centra za mirenje. Ima li netko protiv? 38. Ima li netko suzdržan? 6. Nikoga za.

Molim da za ovu točku ponovimo glasovanje. Tko je protiv neka digne ruku. Recite broj: 70 protiv. Tko je suzdržan? 8 suzdržanih. Ostali su za onda. Konstatiram da nije usvojeno izvješće pod toč. 12.

Toč. 13. – izvješće predsjednika UOV-a. Ima li netko protiv? Ima li netko suzdržan? Nema, zahvaljujem. Konstatiram da je usvojeno izvješće pod toč. 13.

Toč. 14. – završni račun HOK-a. Ima li netko protiv? Ima li netko suzdržan? Nema, zahvaljujem. Konstatiram da je usvojeno izvješće pod toč. 14.

Toč. 15. – financijski plan HOK-a za 2016.-2017. Ima li netko protiv? Ima li netko suzdržan? Nema, zahvaljujem. Konstatiram da je usvojeno izvješće pod toč. 15.

Toč. 16. – izvješće NO-a za pregled financijskog poslovanja. Ima li netko protiv? Ima li netko suzdržan? Nema, zahvaljujem. Konstatiram da je usvojeno izvješće pod toč. 16.

Toč. 17. – utvrđivanje člana UO-a HOK-a Antona Etingera. Ima li netko protiv? Ima li netko suzdržan? Nema, zahvaljujem. Konstatiram da je usvojeno izvješće pod toč. 17.

Zahvaljujem vam na glasovanju!

Toč. 20. – razrješenje članova disciplinskih tijela HOK-a. U skladu s čl. 33. Poslovnika, Skupština rješava o ostavkama članova u tijelima Komore prije isteka mandata.

Igor Čišper, odvjetnik u Zagrebu izabran je za zamjenika disciplinskog tužitelja. Podnio je ostavku na tu dužnost 3. lipnja 2016. Predlaže se razrješiti dužnosti zamjenika disciplinskog tužitelja.

Aida Bišćević-Šehović, odvjetnica u Zagrebu, izabrana je za suca disciplinskog suda. Brisana je iz Imenika odvjetnika 1. ožujka 2016. radi odlaska u mirovinu. U skladu s čl. 35. st. 3. Statuta, propisano je da dužnost suca Disciplinskog suda prestaje brisanjem iz Imenika odvjetnika. Predlaže se da se utvrdi da je Aida Bišćević-Šehović prestala biti sudac Disciplinskog suda HOK-a 1. ožujka 2016.

Rajko Mlinarić, odvjetnik u Zagrebu, izabran je za suca Višeg disciplinskog suda HOK-a. Izabran je za suca Ustavnog suda Republike Hrvatske i stupio je na dužnost 7. lipnja 2016. Dopisom od 4. srpnja 2016. predložio je da ga se razriješi dužnosti suca VDS-a što, zapravo, znači da je podnio ostavku. Predlaže se Rajka Mlinarića razrješiti

dužnosti suca VDS-a s danom 7. lipnja 2016.

Točka 21. – javno glasovanje za razrješenje članova disciplinskih tijela HOK-a – davanje razrješnice, svim trima dozvoljavate. Tko je za to da se na njihov zahtjev razriješe, da se dade razrješnica navedenim kolegama: Igoru Čišperu, Aidi Bišćević Šehović i Rajku Mlinariću. Ima li netko protiv? Suzdržan? Nema, jednoglasno. Zahvaljujem!

Točka 22. – Prijedlog liste kandidata za dopunske izbore članova disciplinskih tijela HOK-a koju je utvrdio Upravni odbor HOK-a, a u skladu s čl. 31. Poslovnika provode se dopunski izbori za popunu mjesta članova tijela Komore.

Disciplinski tužitelj HOK-a, predložio je, a UO HOK-a prihvatio je prijedlog da se za dužnost zamjenika disciplinskog tužitelja predloži Jasna Špiranović, odvjetnica u Slavonskom Brodu, a koja je prihvatila kandidaturu.

Molim, tko je za to da Jasna Špiranović bude zamjenik disciplinskog tužitelja? Ima li netko protiv? Suzdržan? Ako nema zahvaljujem, jednoglasno.

Predsjednik Disciplinskog suda HOK-a predložio je, a UO HOK-a prihvatio je prijedlog da se za dužnost suca Disciplinskog suda HOK-a predloži Mihaela Vilus, odvjetnica u Zagrebu, a koja je prihvatila kandidaturu.

Tko je za? Tko je protiv? Suzdržan? Konstatiram – jednoglasno! Zahvaljujem na glasovanju!

Točka 23. – to smo već obavili.

Točka 24. – Izvjestitelj o žalbama Damira Jelušića, odvjetnika u OD Vukić & partneri d. o. o. u Rijeci, točke 24., 27., 30. i 33., određen je na jučerašnjoj sjednici UO-a HOK-a. To je kolega Mladen Klasić.

Žalba Damira Jelušića, odvjetnika u OD Vukić & partneri d. o. o. u Rijeci protiv rješenja UO-a HOK-a od 12. prosinca 2015. br. 10228/2013-3 u vezi sa specijalizacijom medijskog prava.

Toč. 25. – Izvolite raspravljati o toj točki, kolega Klasić je izvjestitelj. Izvolite kolega Klasiću.

Mladen Klasić: Kolegice i kolege, gospodine predsjedniče, ja molim da mi dopustite da izvjestim o svim ovim žalbama pa onda da provedemo jedinstveno odlučivanje. Time nećemo povrijediti nijednu odredbu Poslovnika u radu Skupštine. Dakle, kolega Jelušić odvjetnik u OD Vukić i partneri iz Rijeke, podnio je niz zahtjeva u kojima je zatražio, u skladu s aktima Komore, nekoliko specijalizacija. Što se tiče žalbe koja je predmetom ovog raspravljanja pod toč. 24., predlažem da o toj žalbi ne raspravljamo iz razloga što je iz iščitavanja žalbe, a naročito njezine točke 2. i 3. i konačno petita, razvidno da se on u stvari žali Vrhovnom sudu Republike Hrvatske, iako je žalba adresirana na Hrvatsku odvjetničku komoru, pa tako stalno spominje Vrhovni sud, govori o naslovnom sudu i govori o vrhovnosudskom postupku kojim predlaže Vrhovnom sudu da ukine rješenje, pa smatram da on u stvari želi da o njegovoj žalbi raspravlja Vrhovni sud i predlažem da se čitav predmet sa svim spisima proslijedi Vrhovnom sudu. To je pod toč. 24. Što se tiče točaka 27., 30. i 33. odnosno 35., dakle, to je socijalno pravo, sportsko pravo, ustavno pravo, i ovdje je okvir u kojem mi rješavamo odredba po kojoj Skupština Hrvatske odvjetničke komore rješava žalbe koje su vezane uz specijalizaciju odvjetnika. Pravna situacija je sljedeća: mi smo u jednom momentu postupka zaprimili njegov prijedlog kojim je tražio da Upravni sud Republike Hrvatske odluči o usklađenosti našeg akta s pojedinim zakonima. Tada je donijeto rješenje od strane nadležnih tijela HOK-a na temelju kojeg je došlo do prekida postupka do donošenja odluke Upravnog sud Republike Hrvatske. Na takvu je odluku kolega Jelušić izjavio žalbu koja je adresirana na ovu Skupštinu. Žalba nije mogla biti razmatrana prije nego što bude određena i što se održi sjednica Skupštine. U međuvremenu je Upravni sud Republike Hrvatske ukinuo odredbu našeg Statuta kojom smo propisali da je odluka Skupštine konačna i da nije moguće voditi upravni spor. Ta je naša odluka suspendirana, ukinuta je, jer uvijek postoji mogućnost vođenja upravnog spora. Slijedom te činjenice došlo je do nastavka postupka vezanog za priznanje specijalnosti, slijedom čega se ukazuje da su same žalbe

bespredmetne, jer je postupak nastavljen, a cilj u žalbi bio je da se vodi nastavak postupka. Prema tome, smatram da je žalbe sada u ovom trenutku potrebno odbaciti, jer za njih ne postoji pravni interes da se one rješavaju.

Dakle, predlažem uz točku 24. zaključak da se predmet kompletno prosljedi Vrhovnom sudu.

Robert Travaš: Želi li netko raspravljati o ovome što je kolega Klasić iznio? Ako ne, možemo glasovati o tom prijedlogu. Ima netko protiv? Suzdržan? Nitko! Konstatiram da je jednoglasno donesena takva odluka.

Idemo na točku 27. – socijalno pravo.

Mladen Klasić: Predlaže se odbaciti žalbu jer je bespredmetna, s obzirom na to da je postupak nastavljen.

Robert Travaš: Želi li netko raspravljati o tome? Možemo glasovati o tom prijedlogu. Ima netko protiv, suzdržan? Nitko! Konstatiram da je jednoglasno donesena takva odluka.

Točka 30. – sportsko pravo.

Mladen Klasić: Jednako tako predlaže se odbaciti žalbu iz toč. 30. i toč. 33.

Robert Travaš: Možemo glasovati zajedno. Želi li netko raspravljati o prijedlogu kolege Klasića? Ako ne, možemo glasovati o tom prijedlogu. Ima netko protiv? Suzdržan? Nitko! Konstatiram da je jednoglasno donesena odluka.

Mladen Klasić: Hvala na pažnji!

Robert Travaš: Preostaje nam točka 36. – razno. Tko god bilo što želi reći ovom skupu, neka izvoli uzeti riječ. Ako nitko ne želi uzeti riječ, onda zaključujem ovu Skupštinu u 12:45 sati i pozivam vas sve zajedno na ručak. Vidimo se na ručku, hvala vam lijepa!

(Skupština je završena u 12:45 sati.)

Vrijeme je za kredit u HPB-u

Hrvatska poštanska banka kontinuirano provodi aktivnosti kojima doprinosi uspješnom poslovanju važnom za napredak ukupnog poslovnog okruženja. Kreiranje posebnih kreditnih linija rezultat je posebnog naglaska na stvaranju cjelovite ponude poduzetnicima. Banka je **za članove Hrvatske odvjetničke komore** pripremila brojne pogodnosti uključujući posebne kreditne linije uz povoljne kamate i naknade u potpunosti prilagođene potrebama i poslovnim zahtjevima članova.

Riječ je o kreditima u kunama za sve namjene od tekuće likvidnosti do investicija:

HPB kratkoročni kredit članovi Hrvatske odvjetničke komore mogu zatražiti po kamatnoj stopi već od 5,25 % te naknadu za obradu zahtjeva od 0,50%. Kredit je namijenjen osiguranju sredstva za prevladavanje kratkoročne potrebe za likvidnošću, tekuće poslovanje i obrtna sredstva te refinanciranje postojećih kratkoročnih kredita, a odobrava se na rok od 12 mjeseci.

HPB dugoročni kredit članovima Hrvatske odvjetničke komore se odobrava uz kamatnu stopu od 4,95% te naknadu od 0,75% na rok od 10 godina. HPB dugoročni kredit korisnicima omogućuje kupnju poslovne nekretnine, opremanje i modernizaciju poslovanja, za trajna obrtna sredstva, obrtna sredstva u funkciji investicije, za unapređenje poslovanja te za refinanciranje postojećih dugoročnih kredita.

Dopušteno prekoračenje po transakcijskom računu omogućava fleksibilno i jednostavno povlačenje potrebnih likvidnih sredstava, a svaki priljev automatski smanjuje dug. Kamatna stopa iznosi 5,75%, a naknada za obradu zahtjeva 1% i to na rok od 12 mjeseci. Ugovorena kamata na ovu vrstu kredita plaća se samo na iznos sredstava u korištenju.

Uz posebnu ponudu kredita za klijente članove Hrvatske odvjetničke komore koji podnesu zahtjev za VISA Business karticu/VISA Bonus plus karticu u promotivnom razdoblju do 31. prosinca 2016. HPB nudi **pogodnost bez naplate upisnine za tvrtku**.

Sve dodatne informacije o ponudi Hrvatske poštanske banke za članove Hrvatske odvjetničke komore dostupne su u HPB-ovim regionalnim centrima za gospodarstvo:

Regionalni centar Zagreb Istok, ivana.gernhard-barbir@hpb.hr;

Regionalni centar Zagreb Zapad, luka.bandalo@hpb.hr;

Regionalni centar Split, sandra.dodigputnik@hpb.hr;

Regionalni centar Pula, nenad.vojnic@hpb.hr;

Regionalni centar Dubrovnik, julijana.mandic@hpb.hr;

Regionalni centar Varaždin, darko.hacek@hpb.hr;

Regionalni centar Čakovec, dijana.dominickasapovic@hpb.hr;

Regionalni centar Osijek, zvonko.galic@hpb.hr;

Regionalni centar Zadar, marija.benic@hpb.hr;

Regionalni centar Rijeka, sandra.rosmani@hpb.hr

Milorad Lukač (1926. – 2016.)

Poštovana obitelji, tužni zbore!

Danas smo se okupili kako bismo se oprostili od našeg kolege Milorada Lukača, najstarijeg aktivnog odvjetnika u Zagrebu, a mislim i u cijeloj Hrvatskoj, te ga ispratili na posljednji počinak.

Kolega Milorad Lukač rođen je 12. svibnja 1926. godine u Ljeskovici (Drvar). Na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu diplomirao je 1956. godine. U Imenik odvjetnika Hrvatske odvjetničke komore upisao se dana 10. travnja 1967. godine, sa sjedištem ureda u Zagrebu.

Kolega Lukač u odvjetništvu je proveo gotovo pola stoljeća. Stoga i ne čudi da su ga mnogi kolege poznavali i uvažavali. Uvažavale su ga i njegove stranke za čija se prava zalagao.

Svoju ljubav prema odvjetničkoj profesiji prenio je i na svoju djecu. Naime, troje njegove djece (pok. Gordana, pok. Aleksandar i Nina) završili su Pravni fakultet i bili su vježbenici u njegovom uredu, a dvoje od njih troje također su bili odvjetnici.

Da je volio profesiju kojom se bavio dokazuje i to da je radio sve do trenutka dok ga smrt nije zaustavila.

U ime Hrvatske odvjetničke komore i Odvjetničkog zbora Zagreb izražavam iskrenu sućut obitelji preminulog kolege Milorada Lukača.

Počivao u miru!

(govor Maše Gluhinić, odvjetnice u Zagrebu i članice Upravnog odbora Odvjetničkog zbora Zagreb, na posljednjem ispraćaju Milorada Lukača na zagrebačkom groblju Mirogoju)

Zlatko Jarić (1956. – 2016.)

Zlatko Jarić rođen je 6. siječnja 1956. godine u Vukovaru. Nakon završenog osnovnog i srednjoškolskog obrazovanja, studirao je pravo na Pravnom fakultetu u Osijeku, gdje je diplomirao 18. prosinca 1979. godine. U Imenik odvjetnika Hrvatske odvjetničke komore upisan je 1. studenoga 2005. godine sa sjedištem ureda u Vukovaru. Godine 2015. preselio je sjedište odvjetničkog ureda iz Vukovara u Osijek.

Zlatko Jarić preminuo je 28. rujna 2016. godine.

Josip Zubić (1940. – 2016.)

Josip Zubić rođen je 14. ožujka 1940. godine u Krapini. U Imenik odvjetnika Hrvatske odvjetničke komore upisan je 1. srpnja 1994. godine.

Preminuo je 4. listopada 2016. godine.

Danica Bujić-Čikić (1958. – 2016.)

Poštovane obitelji Bujić i Čikić, kolegice i kolege, prisutna rodbino i prijatelji, poštovatelji pokojne Danice,

u utorak ,6. rujna 2016. godine, nakon prve popijene jutarnje kave u obližnjem kafiću s prijateljima i kolegama, te uredno obavljenog i, naravno, uvijek neodgodivog odvjetničkog posla u nekoj od naših sudnica, Danica je, bez puno buke, stoički, utabanim stazama, mirno odšetala do svog ureda i – umrla.

Šok i nevjerica. Tuga. Sudskim hodnicima, među kolegama, poput vala proširila se ta tužna, strašna vijest. Istina je, zauvijek nas je napustila naša kolegica, gospođa Danica Bujić-Čikić.

Rođena je 26. studenoga 1958. godine u obitelji u kojoj su se, kao najviši moralni postulati usađivale vrijednosti kao što su iskrenost, poštenje, tolerancija i dostojanstvo. Školovala se u Kosovskoj Mitrovici, Zadru i Bjelovaru. Pravni fakultet završila je u Zagrebu, te je nakon toga bila vježbenica u Okružnom javnom tužiteljstvu u Bjelovaru. Zamjenicom Općinskog državnog odvjetnika imenovana je 1. ožujka 1984. godine, a članom Hrvatske odvjetničke komore postala je upisom u Imenik odvjetnika 1. srpnja 1997. godine. Od tada, pa sve do zadnjeg trenutka, bila je uvažena odvjetnica, naša kolegica koju su krasile osobine stručne, odmjerene i poštene osobe. Bila je prijatelj i dobar drug, maksimalno profesionalna, cijenjena među kolega u svakoj situaciji, nadasve korektna, skromna, uvijek posvećena poslu i obitelji. Bila je ponosna na uspjehe svoga sina Siniše i supruga Ante. Uvijek ih je s ljubavlju i posebnom pažnjom spominjala.

Njena iznenadna smrt veliki je gubitak za obitelj, ali i za sve nas, njene kolege i prijatelje, kao i za odvjetništvo u cjelini.

Odvjetnički zbor Bjelovar ostao je bez svog istaknutog člana, disciplinskog suca, omiljenog suradnika.

Poštovana obitelji!

Znamo da će tuga i žalost još dugo biti vaš jedini suputnik; znamo da je preteško, ovako iznenada, izgubiti majku, suprugu, kćer, sestru, ali vjerujemo da će osjećaj ponosa, s vremenom, nadvladati tugu, jer vi zaista imate razloga biti ponosni. Danica je bila omiljena u krugu svojih kolega, u ovom gradu, uspješna i prepoznatljiva, jednom riječju – osoba koja je u svojoj životnoj i radnoj sredini ostavila neizbrisiv trag. Nedostajat će nam svima njena spontanost, enormna energija i lakoća kojom se znala približiti i pomoći svakom čovjeku.

U ime Hrvatske odvjetničke komore, Odvjetničkog zbora Bjelovar, i u svoje osobno ime, još jedanput izražavam duboku sućut obitelji: majci, suprugu Anti, sinu Siniši, sestri Smilji, te ostaloj tugujućoj rodbini i prijateljima.

Danice, hvala ti za sve! Počivaj u miru!

(govor Vere Vlahović, odvjetnice i predsjednice Odvjetničkog zbora Bjelovar na posljednjem ispraćaju odvjetnice Danice Bujić-Čikić, 9. rujna 2016. godine, na groblju Borik u Bjelovaru)

mr. sc. Tomislav Čamovski (1936. – 2016.)

Poštovana obitelj Čamovski, gospođe i gospodo, kolegice i kolege, dragi prijatelji, u nevjerici nas je zatekla tužna vijest da nas je naš dragi i poštovani kolega Tomo zauvijek napustio. Još prije relativno kratkog vremena Tomu smo susretali u sudnicama, sudskim hodnicima, kancelima, punog životne energije i radnog elana, prkoseći tako svim izazovima odvjetničkog poziva koji je obavljao časno, pošteno i korektno, kako prema svojim klijentima, tako i prema nama kolegama. Zbog toga je teško miriti se s činjenicom da ga više nećemo viđati, a svaki susret s njim bio je protkan njegovom elokventnošću, vedrinom, duhovitošću i suptilnim osjećajem za svakoga, a valja reći da je kolega Čamovski odista bio jedan od doajena, bit ću slobodan izraziti se – i jedan od zaštitnih znakova varaždinskog odvjetništva.

Tomislav je rođen 14. veljače 1936. godine u Dvorištu, Općina Berovo, u Makedoniji. Nakon završetka osnovne škole, Učiteljske škole i Vojne akademije, kao izvanredni student studira na Pravnom fakultetu u Zagrebu, gdje je diplomirao 1964. godine, da bi 1971. godine završio i Post-diplomski studij na kojem je stekao akademski stupanj magistra s područja krivično pravnih nauka. Nakon završetka Vojne akademije do 1967. godine bio je u aktivnoj vojnoj službi, da bi te iste godine počeo raditi kao volonter na Općinskom sudu u Varaždinu, nakon čega je uspješno položio i pravosudni ispit 1970. godine.

Od tada pa do 1994. godine bio je odvjetnik u Varaždinu, kada se umirovio, da bi 20. travnja 2009. godine ponovo bio upisan u Imenik odvjetnika kao član Odvjetničkog zbora u Varaždinu, gdje je odvjetničku praksu obavljao do kraja svojeg životnog puta.

Tomislavovi profesionalni uspjesi tijekom njegove osebuje pravničke karijere odista su bili impozantni, što nesporno mogu potvrditi sve kolege, poglavito oni s dužim odvjetničkim stažom, a ti uspjesi sigurno ne bi bili takvi da nije bilo njegove supruge Biljane, koja mu je kroz cijeli radni i životni vijek bila potpora i uzdanica, po vokaciji i sama pravnica, a valja istaknuti i to da je Tomo sa suprugom uspješno odškolovao dvije kćeri, Lenku i Kristinu, koje nastavljaju pravničku tradiciju u obitelji Čamovski.

Koliko je Tomo bio vrstan stručnjak, osobito kaznenoga prava s kojim se aktivno susretao cijeli svoj radni vijek, toliko je bio i uzoran suprug i otac, i dobar kolega i prijatelj, čovjek kojeg je krasilo poštenje i spremnost na pomoć drugima u svakoj situaciji. U obavljanju odista duge odvjetničke prakse, Tomo je istinski pronašao sebe, i u potpunosti se predao tom pozivu, obavljao ga je stručno i odgovorno, s istančanim osjećajem za pravo i pravdu, s ogromnim životnim iskustvom i pravnim znanjem, te osobitom sposobnošću za jasnim i lucidnim izražavanjem misli, a uz uvijek prisutnu notu skromnosti i samozatajnosti.

Dragi Tomo, unatoč bolnoj spoznaji da si nas napustio, tvoj lik i djelo trajno će živjeti u našim mislima i srcima.

U ime predsjednice Odvjetničkog zbora Varaždin, Upravnog odbora, svih odvjetnika i odvjetničkih vježbenika Odvjetničkog zbora Varaždin, svih članova Hrvatske odvjetničke komore, te u svoje osobno ime, članovima uže obitelji te svoj rodbini pokojnog Tomislava izražavam najdublju sućut.

Na kraju Tvojeg puta, Tomislave, neka Ti je vječna slava i hvala!

(govor Rajka Rudničkog, odvjetnika u Varaždinu i člana Upravnog odbora Odvjetničkog zbora Varaždin, na ispraćaju Tomislava Čamovskog na groblju u Varaždinu)

Ivan Benić (1937. – 2016.)

Poštovana obitelji Benić, dame i gospodo, kolegice i kolege, danas smo se ovdje okupili kako bismo se oprostili od našeg kolege i prijatelja Ivana Benića, nakon što smo svi mi i cjelokupna javnost primili vijest o njegovoj smrti. Zapala me teška dužnost, ali i čast, u ime Hrvatske odvjetničke komore i Odvjetničkog zbora Osijek oprostiti se od kolege Ivana.

Ivan Benić rođen je 24. kolovoza 1937. godine u Feričancima, gdje je završio osnovno školovanje. Nakon šest godina provedenih u sjemeništu u Zagrebu, školovanje nastavlja u Osijeku gdje polaže veliku maturu. Odlučuje se za pravo i to u Zagrebu, gdje je diplomirao na Pravnom fakultetu 15. srpnja 1961. godine. Pripravnički staž odradio je u pravnoj službi tadašnjeg PIK-a Našice, nakon čega se zapošljava kao sudac Općinskog suda u Našicama, a na tom je sudu kasnije bio i predsjednik, kao najmlađi predsjednik svih sudova na području bivše države.

Ukupno 50 godina, pola stoljeća, proveo je u pravosuđu. U Imenik odvjetnika Hrvatske odvjetničke komore upisao se 16. prosinca 1969. godine i bio je članom sve do umirovljenja, 31. prosinca 2011. godine. Čovjek se pita, što je ponukalo mladog i perspektivnog suca da, u doba hladnih ratova, informativne izolacije i uranilovke, svoju sinekuru zamjeni odvjetničkim pozivom. Odgovor je samo jedan – želja za neovisnošću i slobodom. Slijedeće 42 godine, više od četiri desetljeća, Ivan će raditi kao odvjetnik u Našicama, još od doba kada se z. k.-izvadak pisao tintom, pa sve do elektroničkog izvatka.

Ono što je odvjetnika Benića razlikovalo od drugih kolega, bila je njegova neizmjenjerna energija, otvorenost prema svima te umijeće komunikacije. A ono što ga je posebno krasilo jest njegov dar za govorništvo i uvjerljivost njegovih nastupa.

Živio je punim plućima, kao odvjetnik, kao otac i suprug, Slavonac dušom i tijelom. Cijelog života bio je vrlo aktivan u promicanju kulturnog i sportskog života grada Našica; bio je na čelu folklorne sekcije HKUD-a *Lisinski*, Planinarskog društva *Krndija Našice*, osnivač našičkih *Lionsa*, veliki veseljak i ljubitelj pjesme, rado viđen u svakom društvu.

Nećemo ga više čuti ni vidjeti, ali ćemo pamtiti njegovu osebnost i vječiti optimizam.

Za kraj, od kolege i prijatelja Ivana oprostit ćemo se s uvodnim stihovima pjesme Branka Radičevića *Kad mladijah umrijeti*, kojom pjesmom se pokojni Ivan oprostio od svojih sinova.

Lisje žuti veće po drveću

Lisje žuto dole veće pada

Zelenoga više ja nikada vidjeti neću!

Glava klonu, lice potavnilo,

Bolovanje oko mi popilo,

Ruka lomna, tijelo izmoždjeno,

A kleca mi slabašno koljeno!

Dođe doba da idem u groba.

U ime Hrvatske odvjetničke komore i svih članova Odvjetničkog zbora Osijek izražavam iskrenu sućut ožalošćenim sinovima Hrvoju i Darku i cijeloj obitelji.

Počivao u miru!

(govor Dubravka Marjanovića, odvjetnika i predsjednika Odvjetničkog zbora Osijek, na ispraćaju Ivana Benića na groblju u Našicama)

ZAKLADA ZLATKO CRNIĆ

Zagreb, Trg Nikole Šubića Zrinskog 5,

tel. 4801-183, fax. 4801-015

Broj: 2016/08

Zagreb, 26. rujna 2016.

ZAKLADNO VIJEĆE RASPISUJE NATJEČAJ za dodjelu STIPENDIJE ZAKLADE ZLATKO CRNIĆ

- I. Natječaj se raspisuje za akademsku godinu 2016./2017.
- Pravo na dodjelu stipendije imaju svi studenti II., III., IV. i V. godine studija na sveučilišnom studiju za magistra prava na svim pravnim fakultetima u Republici Hrvatskoj koji nisu stariji od 26 godina:
- ako nisu, osim iz opravdanih razloga, ponavljali godinu studija i
 - ako im je prosjek ocjena iz položenih ispita u dosadašnjem studiju 4,0 ili više. Prosjek ocjena predstavlja broj koji se dobije kada se zbroj ocjena položenih ispita do početka akademske godine u kojoj se dodjeljuje stipendija podijeli s brojem svih predmeta koje je kandidat odslušaio u dosadašnjem tijeku studija.
- II. Kandidati se vrednuju u skladu s Pravilnikom o stipendiranju i to na način da se boduje uspjeh u studiju, znanstveni ili stručni rad iz polja prava, nagrada dekana ili rektora (osim za uspjeh u studiju) i odgovarajuća međunarodna ili druga nagrada za osvojeno jedno od prva tri mjesta, vezana uz pravni studij, što se dokazuje ispravom ustanove ili organizatora natjecanja.
- III. Zaklada dodjeljuje ukupno 10 stipendija, pri čemu po jednu stipendiju financira Hrvatska odvjetnička komora, Hrvatska javnobilježnička komora, Odvjetnička društva iz Zagreba Žurić i partneri, Sučević i Partneri, Porobija & Porobija, Hanžeković & Partneri, Grgić & Partneri, Kallay & Partneri, Odvjetničko društvo iz Rijeke Vukić i partneri, te trgovačka društva Atlantic grupa d.d. i Ina - Industrija nafte d.d.
- IV. Visina stipendije iznosi 1.200,00 kn mjesečno (listopad – srpanj).
- V. Zahtjev se podnosi na obrascu koji se dobije u Dekanatu fakulteta ili u Upravi Zaklade, a može se naći, kao i sam natječaj, i na internetskim stranicama Zaklade www.zakladazlatkocrnic.hr. Zahtjevu se prilaže: potvrda fakulteta o upisu, fotokopija indexa i potvrda fakulteta o prosjeku ocjena.
- Kandidat je dužan priložiti i druge dokaze (o opravdanosti ponavljanja godine, znanstvenostručnim radovima, nagradama) ako u zahtjevu traži da se uzmu u obzir.
- VI. Zahtjev zajedno s dokazima treba poslati preporučeno na adresu:
- ZAKLADA ZLATKO CRNIĆ, 10000 ZAGREB, Trg N. Š. Zrinskog 5**
do 28. listopada 2016. godine.
- Nepravodobni i nepotpuni zahtjevi neće se uzeti u obzir.
- O rezultatu natječaja svi će kandidati biti obaviješteni u roku od 15 dana nakon isteka roka za prijavu.
- Nezadovoljni kandidat ima pravo prigovora Zakladnom vijeću u roku od 3 dana od primitka obavijesti. Prigovor se šalje poštom preporučeno na adresu Zaklade.
- VII. Stipendist i Zaklada zaključuju ugovor o međusobnim pravima i obvezama.

Predsjednik Zakladnog vijeća:

dr. sc. Danko Špoljarić